

การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์

การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ

จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

ดร.มงคลชัย สมอุดร

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๖

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา
และฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย ดร.มงคลชัย สมอุดร หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจจำนวนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนและการปฏิบัติที่เป็นเลิศภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อหาจำนวนของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนฯ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือผู้รับผิดชอบโครงการทั้ง ๕ โครงการ จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจฯ จำนวน ๑๘ สถานศึกษาและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยคัดเลือกจากการปฏิบัติที่เป็นเลิศภายใต้โครงการดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาจำนวน ๑๘ สถานศึกษา มีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ๕๒ โครงการย่อยที่ทำให้เกิดอาชีพท้องถิ่นมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีการดำเนินการด้านความรู้/ทักษะ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ การผลิต/บริการ เครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านสถานที่ และรายได้จากการจำหน่าย/บริการ เทคโนโลยี คู่แข่ง เฉพาะด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่ายและ บรรลุถึงขั้นยังไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจน องค์กรประกอบแห่งความสำเร็จมาจากความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก วิทยากรมีความรู้ความชำนาญ การนิเทศติดตาม การมีรายได้ ทุน/เครื่องมืออุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก และการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง ปัญหาอุปสรรคมาจากความไม่สงบในพื้นที่มากที่สุด นอกจากนั้น ได้แก่ งบประมาณสนับสนุน เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน ระยะทาง และภารกิจของผู้รับผิดชอบ สำหรับการปฏิบัติที่เป็นเลิศพบว่า กลุ่มสถาบันการศึกษาปอเนาะ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา อาชีพการเพาะเห็ดแครง กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล อาชีพการปลูกผักไร้ดิน กลุ่มเยาวชนสันติสุข ได้แก่ วิทยาลัยประมงปัตตานี อาชีพการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง กลุ่มเยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ อาชีพช่างซ่อมจักรยานยนต์ และกลุ่มเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพและเกียรติบัตรประชาชนเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก ข้อเสนอแนะ ให้มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงบุคคลหรือกลุ่มเข้าด้วยกันในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ในอาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์กลุ่มเดียวกันเข้าด้วยกันจะทำให้มีอำนาจการต่อรองในการจัดทำและหาช่องทางจำหน่ายที่ต่อเนื่องได้โดยใช้กระบวนการวิจัย/การจัดการความรู้ ตลอดจนการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เป็นการต่อยอดงานเดิมที่มีให้มีรายได้เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืนต่อไป

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐานแก่เยาวชนและประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค โดยมีการกำหนดนโยบายในด้านการจัดอาชีวศึกษาในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ในกลุ่มพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่ขับเคลื่อนให้สังคมมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนงานวิจัยอาชีวศึกษาให้สอดคล้องตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภายใต้กลยุทธ์การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน ๑๘ สถานศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ท่ามกลางปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ อันเกิดจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมาอย่างยาวนานและเกี่ยวเนื่องกันหลายมิติ ทั้งมิติทางศาสนา วัฒนธรรม และความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เป็นต้น ดังนั้นการสร้างโอกาสและพัฒนาอาชีพให้แก่เยาวชนและประชาชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษให้มีรายได้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ซึ่งอาจส่งผลต่อการมีอาชีพ และการมีงานทำของเยาวชนและประชาชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่อไปในอนาคต

(ดร.มงคลชัย สมอุดร)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ แนวคิด นโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙	๗
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙)	๘
นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา	๑๐
นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๕๕-๒๕๕๗)	๑๒
ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๘	๑๔
บทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๑๖
ศูนย์พัฒนาศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.)	๒๐
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความหมายอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน	๒๑
การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และความหมาย	๒๔
ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	๒๖
การจัดการความรู้ (KM) และความหมาย	๒๗
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา นราธิวาส ปัตตานี สงขลาบางส่วน และสตูล)	๒๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๐
บทที่ ๓ อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์ในการจัดการ อาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๕
แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพท้องถิ่นและ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์ในการจัดการอาชีวศึกษาและ ฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๕
การดำเนินงาน	๔๗
ปัญหาอุปสรรค	๔๗
บทที่ ๔ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๘
ขั้นตอนการวิจัย	๕๓
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๔
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๔
วิธีการสร้างเครื่องมือ	๕๕
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕	
วิเคราะห์ผลการวิจัย	๕๖
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๖
ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน	๖๐
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการคัดเลือกสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	๗๔
บทที่ ๖	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๕
สรุปผลการวิจัย	๘๕
อภิปรายผล	๘๕
ข้อเสนอแนะ	๘๖
บรรณานุกรม	๘๘
ภาคผนวก	๑๐๑
ผนวก ก แบบสอบถาม ชื่อโครงการ การพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายในกลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๐๒
ผนวก ข แบบสัมภาษณ์โครงการการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๑๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๕-๑	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๕๗
๕-๒	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดำเนินกิจกรรมอาชีพท้องถิ่นและ ผลิตภัณฑ์ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๖๑
๕-๒.๑	ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๖๒
๕-๒.๒	ข้อมูลภาพรวมของลักษณะการฝึกอบรมตามโครงการของอาชีพท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๖๓
๕-๒.๓	ข้อมูลภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะด้านเงินทุนและวัตถุดิบ จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๖๕
๕-๒.๔	ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา	๖๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒-๑	ความรู้เด่นชัดและความรู้ฝังลึก	๒๘
๒-๒	กรอบแนวคิดการวิจัย	๓๓
๔-๑	สัมภาษณ์บอบและนักเรียนในโรงเรียนปอเนาะ อำเภอละงู จังหวัดสตูล	๔๘
๔-๒ - ๔-๓	สัมภาษณ์บอบเกี่ยวกับการสร้างรายได้ที่มาจากกลุ่มอาชีพ	๔๘
๔-๔ - ๔-๑๑	เก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในพื้นที่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล	๔๙
๔-๑๒ - ๔-๑๕	สัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้บริหาร ครู นักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล	๕๐
๔-๒๐ - ๔-๒๓	สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลโครงการฝึกอาชีพเยาวชนนอกระบบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	๕๑
๔-๒๔ - ๔-๒๗	สัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านในโครงการเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพทำงานต่างประเทศ กลุ่มแม่บ้านอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา	๕๒
๔-๒๘	กรอบแนวคิดการวิจัย	๕๓
๕-๑	นายอับโศเลาะ แวดอเลาะ โต๊ะครู สถาบันศึกษาปอเนาะดารุลอุโลมวิทยา (พงกราเสาะ) เข้าร่วมโครงการครู โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ อาชีพการเพาะเห็ดแครง บ้านเลขที่ ๒/๑๗ หมู่ ๗ ตำบลบุคี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา	๗๕
๕-๒	สัมภาษณ์นายอับโศเลาะ แวดอเลาะ โต๊ะครู โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ การเพาะเห็ดแครง	๗๖
๕-๓	กระบวนการผลิตการเพาะเห็ดแครง คือ การ โม่งวัตตุคิบ แล้วนำไปนึ่ง	๗๖
๕-๔	กระบวนการผลิตนำก้อนเห็ดพักไว้ในโรงเพาะเห็ด และวิธีการกรีดก้อนเห็ดเพื่อให้เชื้อเห็ดออกมาเป็นเห็ดแครง	๗๖
๕-๕	วิธีการกรีดก้อนเห็ดเพื่อให้เชื้อเห็ดออกมาเป็นเห็ดแครง	๗๗

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
๕-๖	เห็นเครื่องเริ่มออกดอก ๗๗
๕-๗	ผลผลิตที่ได้จากการเพาะเห็นเครื่อง ๗๗
๕-๘	นายเหมพงษ์ ทวีกาญจน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสตูล มอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนผู้เข้าร่วมการอบรม ๗๕
๕-๙	นายประดิษฐ์ รักษากิจ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล เข้าร่วม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนา อาชีพการปลูกผักไร้ดิน โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล 266 หมู่ 1 ตำบลทะเลหมุ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ๗๕
๕-๑๐	ประกอบโครงโรงเรือนเพื่อปลูกผักไร้ดิน ๘๐
๕-๑๑	ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกปฏิบัติปลูกผักไร้ดิน ๘๐
๕-๑๒	กระบวนการในการปลูกผักไร้ดินของกลุ่ม ๘๐
๕-๑๓	นางจันทิมา เซะอุซึ้ง ประธานกลุ่ม เข้าร่วมโครงการกลุ่มอาชีพให้เยาวชน สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาชีพการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง บ้านเลขที่ 6 หมู่ 2 ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี ๘๒
๕-๑๔	การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง ๘๒
๕-๑๕	นายกิตติพงษ์ เพ็ชรสุข เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพให้เยาวชน กลุ่มเป้าหมายพิเศษกลุ่มศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายจิณดาภรณ์ ตำบลท่าหมอไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ๘๔ ฝึกอาชีพ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
๕-๑๖	สอนภาคทฤษฎีแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ ๘๔
๕-๑๗	สอนภาคปฏิบัติแก่ผู้ฝึกอบรมอาชีพ ๘๔
๕-๑๘	แหล่งสถานที่ท่องเที่ยว Wakaf Che yeh Kota Bharu, Malaysia ๘๖

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
๕-๑๕	๘๖
สัมภาษณ์นางสาวโนรีดา แลบา (ลูกสาว) และนางรอรานิง สีตตงค์ (แม่) ในการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศควรมีการอบรมเพิ่มคุณวุฒิ มาประกอบอาชีพร้านอาหารไทย	
๕-๒๐	๘๗
นางสาวโนรีดา แลบา และนางรอรานิง สีตตงค์ผู้เข้าร่วมโครงการ และลูกจ้าง	
๕-๒๑	๘๗
Kak Long Mee Celup เป็นร้านอาหารตามสั่ง	
๕-๒๒	๘๗
บรรยากาศร้านช่วงกลางวัน	
๕-๒๓	๘๗
นางสาวโนรีดา แลบา ประกอบอาหารไทยตามคำสั่งลูกค้า	
๕-๒๔	๘๘
เริ่มแรกนางสาวโนรีดา แลบา ได้ทำขายส้มตำอย่างเดียวเป็นอาชีพเสริม จากการเปิดร้านเสื้อผ้า หลังจากทีโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศ	
๕-๒๕	๘๘
เกียรติบัตรและหนังสือรับรองผ่านการทดสอบภาษาอังกฤษ	

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม ระดับประเทศและภูมิภาค” และพันธกิจ ได้แก่

๑. จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน
๒. ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
๓. สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ
๔. วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ

โดยพันธกิจดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำมากำหนดเป็นนโยบาย ๔ มิติ ประกอบด้วย มิติที่ ๑ การสร้างโอกาสทางการศึกษา มิติที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพ มิติที่ ๓ การสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และมิติที่ ๔ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ภายใต้มิติที่ ๑ การสร้างโอกาสทางการศึกษา ได้มีการกำหนดนโยบายในการจัดอาชีวศึกษา และพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ในกลุ่มพื้นที่ชายแดนภาคใต้ไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ๒๕๕๖)

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ โดยศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมภายใต้ ๔ กลยุทธ์หลัก คือ

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างโอกาสเรียนสายอาชีพ

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาร่วมมือมุ่งสู่คุณภาพอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๔ เพิ่มศักยภาพสถานศึกษา และสร้างความปลอดภัย

โดยรวมและสรุปผลการดำเนินการ โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากรัฐบาล ซึ่งล้วนแต่เป็น โครงการ/กิจกรรมที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญ ในการพัฒนาการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนให้สังคมมีความอยู่เย็นเป็นสุข และอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, ๒๕๕๕) ได้มีข้อมูลแสดงถึงการพัฒนาอาชีพให้กับเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น

อาชีพในชุมชน หมายถึง อาชีพในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศหรือลักษณะของงานทั่วไป ในท้องถิ่นเช่น หัตถกรรม จักสาน ทอผ้า ผลิตอาหารแห้ง ผลิตข้าวซ้อมมือ ซึ่งปัจจัยสำคัญของงาน อาชีพในชุมชนนี้จะต้องนำวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบอาชีพให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, ๒๕๔๒ : ๑๖) ในขณะที่มีผู้ให้ความหมายของผลิตภัณฑ์ ชุมชนไว้ว่า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิตโดยผู้ประกอบการรายเดียวหรือเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ([http://www.industry.go.th/นโยบายรัฐบาลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น \(OTOP\).pdf](http://www.industry.go.th/นโยบายรัฐบาลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP).pdf))

จุดเน้นสำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ นี้ โดยศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้ ๔ กลยุทธ์หลัก (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, ๒๕๕๖) คือ

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างโอกาสเรียนสายอาชีพ

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างศักยภาพสถานศึกษาและความปลอดภัย

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาร่วมมือมุ่งสู่คุณภาพอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข

โดยเป้าหมายในส่วนของกลยุทธ์การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุขยังมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวได้มีโครงการย่อย ๕ โครงการ ประกอบด้วยโครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพ ให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนส่งเสริมการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตลอดจนการจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินการแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้

กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า มีการพัฒนาเป็นอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างไรบ้าง ซึ่งอาจส่งผลต่อการมีอาชีพและมิ้งงานทำ ของเยาวชนและประชาชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและ ฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ กลยุทธ์ การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

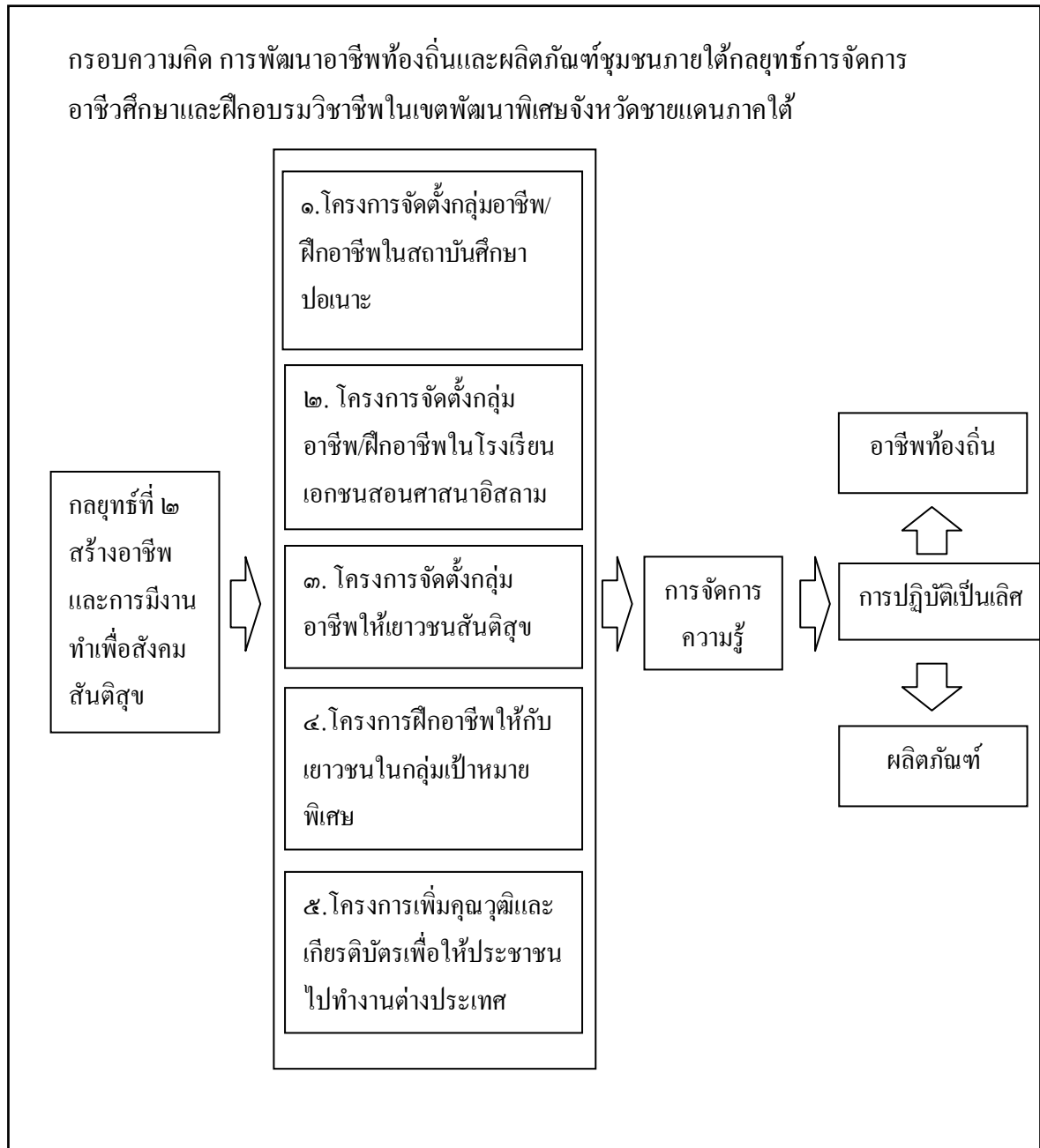
การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา และ ฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะ อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นผลมาจากโครงการย่อยภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพฯ กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างอาชีพและการมิ้งงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข จำนวน ๕ โครงการย่อย ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่ม อาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพ ให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และ โครงการเพิ่ม คุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่

ประกอบด้วย การศึกษาผลการดำเนินการแผนงานโครงการและกิจกรรมของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๘ สถานศึกษาในเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาในปีงบประมาณ ๒๕๕๖

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยมีการใช้วิจัยเชิงสำรวจ เพื่อหาจำนวนของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนจากโครงการภายใต้กลยุทธ์สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข หลังจากนั้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

(Best Practice) ของแต่ละสถานศึกษาในแต่ละประเภท เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนกระบวนการจัดทำโครงการ การส่งเสริมสนับสนุนต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้องในอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเลิศ ทำการสังเคราะห์ผลการดำเนินการเป็นรูปแบบการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ข้อมูลจำนวนของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนจากแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้กลยุทธ์สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาพรวมและรายสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

๒. ได้แนวทางการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนจากแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้กลยุทธ์สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับอื่นๆ ต่อไป

คำจำกัดความ

อาชีพท้องถิ่น หมายถึง การประกอบกิจกรรมโดยเป็นงานที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ต้องใช้แรงงาน ตลอดจนอาจนำวัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้มีรายได้ ค่าตอบแทนให้กับตนเอง

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง สินค้าที่ชุมชนสามารถผลิต หรือ จัดหาเพื่อสนองความต้องการของตลาดได้ โดยแสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิตโดยผู้ประกอบการรายเดียว หรือ เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมโครงการย่อย ๕ โครงการ ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา นราธิวาส ปัตตานี สงขลา (บางส่วน) และ สตูล จำนวน ๑๘
สถานศึกษา

บทที่ ๒

แนวคิด นโยบายและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดเป็นลำดับดังนี้

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙
๒. แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙)
๓. นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา
๔. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘
๖. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๗. บทบาทหน้าที่ของศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๘. ความหมายอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
๙. การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และความหมาย
๑๐. ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
๑๑. การจัดการความรู้ (KM) และความหมาย
๑๒. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา นราธิวาส ปัตตานี สงขลาบางส่วน และสตูล)
๑๓. แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์ในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
๑๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) มีแนวคิดที่มีความต่อเนื่อง จากแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติฉบับที่ ๘-๑๐ โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติและขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับเพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลางเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคนสังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมและการเมืองโดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” สามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมืองเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศทั้งนี้การขับเคลื่อนกระบวนการทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรมและจริยธรรม” ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์ในช่วงพ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ประกอบด้วย ๔ พันธกิจ คือ

๑. สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพทุกคนมีความมั่นคงในชีวิตได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใสเป็นธรรม

๒. พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรมเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคม และชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

๓. พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหาร และพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๔. สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ซึ่งกรอบพันธกิจ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์นั้น ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมที่เป็นธรรม พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม พัฒนาฐานการผลิตและบริการให้เข้มแข็ง และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจุดเน้นที่สำคัญคือการพัฒนา

คุณภาพของคนให้อยู่ในสังคมที่มีคุณภาพ มีการผลิตและบริการ หรือมีอาชีพ โดยอาศัยความมั่นคง จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือชุมชนท้องถิ่นนั่นเอง

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๘)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๘) ได้มีการกำหนดกรอบของปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด เจตนารมณ์ของแผนวัตถุประสงค์ของแผน ดังนี้

๑. ปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (๒๕๕๒-๒๕๕๘)

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุงพ.ศ.(๒๕๕๒-๒๕๕๘) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอที่รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวม ที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และสร้างการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เป็นแผนที่บูรณาการศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และกีฬา กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษา กับพัฒนา ด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๒. เจตนารมณ์ของแผน

แผนการศึกษาแห่งชาติมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่ง (๑) พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ (๒) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน ๓ ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมमानจันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน

๓. วัตถุประสงค์ของแผน

เพื่อให้บรรลุตามปรัชญาหลัก และเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๘) จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนฯ ที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑. พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา
๒. เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้
๓. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้

จากกรอบแนวคิดและเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พบว่าเป้าหมายที่จะไปให้ถึงนั้น คือ การพัฒนาคน สร้างสังคมไทย และพัฒนาสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั่นเอง

นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้านการศึกษา ในส่วนของนโยบายที่จะดำเนินการภายในช่วงระยะ ๔ ปีของรัฐบาลชุดนี้ “นโยบายด้านการศึกษา” ได้กำหนดไว้ใน “นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต” ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการปฏิรูประบบความรู้ของสังคมไทย อันประกอบด้วย การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการตำราแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้า และได้มาตรฐาน ทั้งความรู้ที่เป็นสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก และทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่น และความเป็นไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้น โดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานในระดับชาติ และนานาชาติ ขจัด ความไม่รู้หนังสือให้สิ้นไปจากสังคมไทย จัดให้มีครูดีเพียงพอในทุกห้องเรียน ให้มีโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาคุณภาพสูง ในทุกพื้นที่พัฒนามหาวิทยาลัยเข้าสู่ระดับโลก พัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มุ่งการสร้างจริยธรรมในระดับปัจเจก รวมทั้งสร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษาเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา โดยการกระจายอำนาจสู่พื้นที่ให้เสร็จสมบูรณ์ โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม

๒. สร้างโอกาสทางการศึกษา กระจายโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย โดยคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชากรทุกกลุ่ม ซึ่งรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้บกพร่องทางกายและการเรียนรู้ รวมทั้งชนกลุ่มน้อย โดยส่งเสริมการให้ความรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงแรกเกิด ให้ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพทั้งแม่และเด็ก สนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัย และพัฒนาการอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้มีระบบสะสมผลการศึกษา และการเทียบโอนเพื่อขยายโอกาสให้กว้างขวาง และลดปัญหาคนออกจากระบบการศึกษา

นอกจากนี้ จะดำเนินการลดข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ อาชีวศึกษาชั้นสูง โดยจัดให้มี “โครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต” โดยให้ผู้กู้ เริ่มใช้คืนต่อเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวได้ พักชำระหนี้แก่ผู้เป็นหนี้กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนการชำระหนี้ เป็นระบบที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต ปรับปรุงระบบการคัดเลือกเข้า ศึกษาต่อทุกระดับ ให้เอื้อต่อการกระจายโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะจัดให้มีระบบคัดเลือกกลาง เพื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ดำเนิน “โครงการ ๑ อำเภอ ๑ ทุน” เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กไทยได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ จัดการศึกษาชุมชนเพื่อมุ่งให้เกิดสังคมแห่งการ เรียนรู้ และการศึกษาตลอดชีวิต

๓. ปฏิรูปครูยกรฐานะให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง โดยปฏิรูประบบการผลิตครูให้มี คุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ สร้างแรงจูงใจให้คนเรียนดี และมีคุณธรรมเข้าสู่วิชาชีพครู ปรับปรุง ระบบเงินเดือน และค่าตอบแทนครู พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครู โดยใช้การประเมินเชิง ประจักษ์ ที่อิงจิตความสามารถ และวัดสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษาเป็นหลัก จัดระบบการศึกษา และฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง แก้ปัญหาหนี้สินครู โดยการพักชำระหนี้ และการ ปรับโครงสร้างหนี้ ตามนโยบาย แก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนของรัฐบาล พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศเพื่อ ใช้ในการกระจายครู ขจัดปัญหาการขาดแคลนครูในสาระวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา

๔. จัดการศึกษาขั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิง ปริมาณและคุณภาพ โดยกระบวนการสร้างประสบการณ์ระหว่างเรียนอย่างเหมาะสม และ สนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน และสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำได้ทันที โดย ความร่วมมือระหว่างแหล่งงานกับสถานศึกษา ส่งเสริมให้ศูนย์อบรมอาชีวศึกษาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนสามารถเรียนรู้หาประสบการณ์ก่อนไปประกอบอาชีพ โดยให้สถาบัน อาชีวศึกษาดำเนินการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพ รวมทั้งจัดให้มีศูนย์ซ่อมสร้างประจำชุมชน เพื่อฝึกฝนช่างฝีมือ และการสร้างทักษะในการให้บริการแก่ประชาชน ทั้งนี้ จะดำเนินการร่วมกับ ภาคเอกชนอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการศึกษาในสายอาชีวศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับและสามารถมี รายได้สูงตามความสามารถ

๕. เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ให้ทัดเทียมกับนานาชาติ โดยใช้ เป็นเครื่องมือในการเร่งยกระดับคุณภาพและการกระจายโอกาสทางการศึกษา จัดให้มีระบบการ เรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติเพื่อเป็นกลไกในการเปลี่ยน กระบวนทัศน์การเรียนรู้ให้เป็นแบบ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบ “ไซเบอร์โฮม” ที่สามารถส่งความรู้มายังผู้เรียน โดยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เพื่อการศึกษา ขยายระบบโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาให้กว้างขวาง ปรับปรุงห้องเรียนนำร่องให้ได้มาตรฐานห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเร่งดำเนินการให้ “กองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” สามารถดำเนินการตามภารกิจได้

๖. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ พัฒนามหาวิทยาลัยให้มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับโลก ระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายการวิจัยแห่งชาติ เพื่อสร้างทุนทาง ปัญญาและนวัตกรรม ผลักดันให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของเศรษฐกิจ ฐานนวัตกรรม จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อการวิจัยสำหรับสาขาวิชาที่จำเป็น พัฒนาโครงสร้างการบริหารงานวิจัยของชาติ โดยเน้นความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรบริหารงานวิจัย กับสถาบันอุดมศึกษา

๗. เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยร่วมมือกับภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการวางแผนการผลิต และพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอ สอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ รับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม

ในความหมายรวมของนโยบายของรัฐบาล ตั้งแต่เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษา กระจายโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย ปฏิรูปครู ยกฐานะให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง จัดการศึกษาขั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ให้ทัดเทียมกับนานาชาติ และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ ในส่วนของการอาชีวศึกษา ได้กลายเป็นจุดเน้นที่สำคัญ และได้นำเสนอไว้อย่างเด่นชัด ในด้านกิจกรรมหลัก และกิจกรรมสนับสนุนเพื่อการมีอาชีพมีงานทำ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เมื่อบุคคลภายในประเทศมีอาชีพมีงานทำ และมีคุณธรรม อยู่ในสังคมที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นกรอบของการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในภารกิจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในที่สุดต่อไป

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๕๕-๒๕๕๗)

จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ ปีพ.ศ.๒๕๔๗ มีเงื่อนไขหลายๆ ประการในพื้นที่ที่ต้องสร้างความเข้าใจระหว่างกัน นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สำหรับในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ นโยบายดังกล่าว เป็นดังนี้

๑. เพื่อให้สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและปกติสุข ภายใต้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

๒. เพื่อจัดและป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงและเอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย

๓. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันให้เกิดความร่วมมือในการพร้อมเผชิญปัญหาร่วมกัน

๔. เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กระจายตัวอย่างเท่าเทียมในทุกระดับ ตรงกับความต้องการ ไม่ทำลายอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีผลต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๕. เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ และสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรม

๖. เพื่อให้สังคมไทยเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๗. เพื่อให้สังคมภายนอกประเทศให้การสนับสนุน และมีบทบาทเกื้อกูลการแก้ไขปัญหา

๘. เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม และเอื้อต่อการพูดคุยในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง และการให้หลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ

๙. เพื่อให้การดำเนินนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นไปอย่างมีระบบ มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และวางอยู่บนข้อมูลที่ถูกต้องและรอบด้าน

จากนโยบายดังกล่าว ในสาระสำคัญคือ การเสริมสร้างการเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และอยู่ร่วมกัน ภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยมียุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งความหมายที่สำคัญ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ใดๆ ก็ตาม ความสำเร็จดังกล่าว จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วน การศึกษา คือ ช่องทางหนึ่งที่จะทำให้ความสำเร็จดังกล่าวบังเกิดขึ้น ซึ่งในส่วนของจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ คือ ช่องทางย่อยๆ ทางการศึกษาที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้เช่นกัน ดังนี้ กรอบนโยบายดังกล่าว จะเป็นกรอบของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ ประจำปีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ไปด้วย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๘

ในส่วน of กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๘ โดยมีการบูรณาการแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายแห่งรัฐ มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์การ พัฒนาศึกษา และเป้าประสงค์ ของกระทรวงศึกษาดังนี้

วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาไทยโดย “ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่าง เท่าเทียม ทั้งในเมืองและชนบท พร้อมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน การศึกษาจะนำไปสู่การ สร้างความเข้มแข็งของประชาชนที่เข้มแข็ง และมีความรู้ คือ ทุน ที่มีพลังในการต่อสู้กับความยากจน

พันธกิจ

๑. จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สำหรับเด็กเยาวชนผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสทุกคน เพื่อให้เท่า เทียมกันทุกแห่ง ไม่ว่าในเมืองหรือชนบท ไม่ว่าจะจัดโดยรัฐหรือเอกชน ตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ และเทียบเท่า

๒. พัฒนานักศึกษาไทยให้เป็นมืออาชีพ เป็นพลเมืองโลกที่ทันสมัย มีทักษะหลากหลาย มี ความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกได้ และอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่วางอยู่บนฐานความรู้ ตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๖ ขึ้น ไป โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา

๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา

๑. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท โดยมุ่งเน้นเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

๒. สร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

๓. ปฏิรูปครูเพื่อยกฐานะครูและวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

๔. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ

๕. การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้การศึกษาทัดเทียมกับนานาชาติ

๖. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาชาติ

๗. การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์

๑. ประชาชนได้รับการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐานคุณภาพ

๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ได้รับเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา และมีเนื้อหาที่เหมาะสม ตามหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๓. ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักร่วมอนุรักษ์ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

๔. นักเรียน นักศึกษาทุกกลุ่มได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสิทธิที่กำหนด

๕. ประชาชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้รับการพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิต

๖. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งระบบเต็มตามศักยภาพเพื่อเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

๗. กำลังคนระดับกลางและระดับสูงมีคุณภาพมาตรฐานสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

๘. ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๙. นักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษา มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน และมีทางเลือกที่จะประกอบธุรกิจส่วนตัว

๑๐. หน่วยงานมีระบบบริหาร และการจัดการความรู้รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๑๑. ผลงานการศึกษา และวิจัยเพื่อบริการรักษาพยาบาล และส่งเสริมสุขภาพได้รับการพัฒนา

๑๒. ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับการเผยแพร่นำไปใช้ประโยชน์ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์

๑๓. นักเรียน นักศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค

ซึ่งความสำคัญของการนำไปสู่วิสัยทัศน์นั้นคือการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีการกล่าวถึงการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพไว้อย่างชัดเจน โดยต้องให้สอดคล้อง กับตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ คือ การเตรียมบุคลากรเพื่อการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ ได้มีการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อน ภายใต้นโยบายรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ภารกิจ พันธกิจ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ๒๕๕๖)

วิสัยทัศน์

ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสังคมระดับประเทศและภูมิภาค

ภารกิจ

จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ

พันธกิจ

๑. จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน
๒. ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
๓. สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ
๔. วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ

ภารกิจและนโยบาย

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจและพันธกิจดังกล่าวนำมาสู่การการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๕ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

๑. ด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดย
  - ๑.๑ รักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับ ปวช. การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส.
  - ๑.๒ ลดปัญหาการออกกลางคัน โดยวางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ ๕ ด้วยการป้องกัน/ดูแลรายบุคคล การวิจัยพัฒนา แก้ปัญหารายวิทยาลัย/รายสาขาวิชา การวิเคราะห์แก้ปัญหาเชิงระบบ กลุ่มเป้าหมายใน ๕๐ วิทยาลัย ที่มีปัญหาการออกกลางคันสูง
  - ๑.๓ จัดการเรียนการสอนในระดับพื้นที่ และภาพรวมตามความต้องการในแต่ละสาขา

๑.๔ เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนสายอาชีพด้วยระบบโควตา

๑.๕ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนสำคัญต่อการเลือกเรียนอาชีวศึกษาในเชิงรุก ซึ่งได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง

๒. ด้านการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

๒.๑ จัดอาชีวศึกษาคอบคลุมทุกพื้นที่ สาขาอาชีพ การขยายกลุ่มเป้าหมาย

๒.๒ จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด ๑๘ กลุ่มจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวม ๑๕ สถาบัน และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคละ ๑ แห่ง จำนวน ๔ แห่ง

๒.๓ จัดตั้งสถานศึกษาอาชีวะอำเภอในกลุ่มอำเภอชั้นหนึ่ง

๒.๔ ส่งเสริมการจัดอาชีวะชายแดนใต้สู่สันติสุข ศูนย์ฝึกอบรมอาชีวะ อาชีวะสองระบบ และการจัดหลักสูตรอาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส

๒.๕ มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาที่เป็นนโยบายรัฐบาล และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดอาชีวศึกษาเฉพาะทาง อาทิ ปีโตรเคมี การสร้างเขตรุ่นใหม่ครัวไทยสู่ครัวโลกพลังงานทดแทน โลจิสติกส์/รถไฟความเร็วสูง อัญมณี ยานยนต์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ท่องเที่ยว/โรงแรม ฯลฯ

๒.๖ ขยายกลุ่มเป้าหมายอาชีวะในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวะเพื่อคนพิการ อาชีวะวัยแรงงาน อาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี อบรมระยะสั้น/ตลาดนัดอาชีพ ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อต่อยอด และพัฒนาทักษะ ทั้ง Upgrade Skills และ Re Skills ร่วมจัดอาชีวศึกษาในสถานพินิจ เรือนจำค่ายทหาร และ อปท. ฯลฯ

๒.๗ สนับสนุนให้หน่วยงาน/องค์กร ร่วมจัดอาชีวศึกษาซึ่งได้แก่ สถานประกอบอาชีพ และภาคเอกชน จากสาขาอาชีพต่างๆ ฯลฯ

๒.๘ จัดอาชีวะทางเลือก อาชีวะทายาท วิทยาลัยอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์ อาชีวะอินเตอร์ และอาชีวะเทียบโอนประสบการณ์

๒.๙ เพิ่มช่องทางการเรียนอาชีวศึกษาด้วย อาชีวะทางไกล และเครือข่ายวิทยุเพื่อการศึกษาและพัฒนาอาชีพ (R-radio network)

๓. ยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษา

๓.๑ ระดับสถานศึกษา และระดับห้องเรียน ส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดอาชีวศึกษาโดย

๓.๒.๑ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีภัยพิบัติ

๓.๒.๒ พัฒนาระบบนิเทศ การจัดการความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ จากครูรุ่นพี่สู่ครูรุ่นใหม่ (นิเทศภายใน) และการนิเทศทางไกล

๓.๒.๓ สร้างความเข้มแข็งการประกันคุณภาพภายใน สนับสนุนให้ทุก วิทยาลัย ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกระดับดีมาก และเตรียมพร้อมรับการประเมินระดับสากล

๓.๒.๔ ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้เป็นตามวัตถุประสงค์ ของการจัดตั้งตามความต้องการของพื้นที่ และการให้บริการกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ คนพิการ, วัย ทำงาน, สูงวัย,สตรี ฯลฯ

๓.๒.๕ ใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน สนับสนุนความพร้อมในด้าน Hardware สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการประกวดสื่อ/สื่อออนไลน์ และจัดตั้งวิทยาลัยต้นแบบ การใช้ ICT เพื่อการเรียนการสอน

๓.๒.๖ พัฒนาคู สร้างเครือข่ายครู Social Media และ Network สนับสนุน ให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

๓.๒.๗ จัดหาสื่อ/หนังสือ วัสดุฝึก อุปกรณ์การเรียนการสอน ที่ทันสมัย และเพียงพอ

๓.๒ ระดับผู้เรียน ยกระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามี จิตความสามารถในการแข่งขัน ทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะการทำงาน ตามตำแหน่งหน้าที่ (Function Competency) โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม วิถีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้าน นวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการพัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based , Technology Based, Green Technology และ Creative economy รวมทั้งการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรม และการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิ สุขภาพบุรุษอาชีพะลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการ ทะเลาะวิวาท

๓.๓ เตรียมผู้เรียนสู่การเป็นประชาคม ASEAN โดยการเพิ่มจำนวนสถานศึกษา English Program (EP) Mini English Program (MEP) ทุกจังหวัดใช้หลักสูตร/สื่อต่างประเทศสนับสนุนการฝึกงาน ต่างประเทศ/บริษัทต่างประเทศ และในประเทศ ยกระดับทักษะด้านภาษาอังกฤษในงานอาชีพ ส่งเสริมการ เรียนรู้ภาษาประเทศคู่ค้า จัดระบบ Sister School ทุกประเทศใน ASEAN

๔. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๔.๑ ด้านบริหารทั่วไป ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการ ได้แก่ Web Portal, E-office และ Data based รวมทั้งการปรับภาพลักษณ์เชิงบวก

๔.๒ ด้านงบประมาณ ใช้แนวทาง Strategic Performance, Based Budgeting: SPBB และ Formula Funding โดยการจัดงบประมาณตามความจำเป็นพื้นฐาน ความเสมอภาค และตามนโยบาย, การกระจายอำนาจจัดซื้อจัดจ้าง, จัดหางบประมาณค่าสาธารณูปโภคและค่าจ้างครูให้เพียงพอ

๔.๓ ด้านบริหารงานบุคคล สร้างเครือข่ายครู/สมาคมวิชาชีพ จัดหาลูกจ้าง พนักงานราชการให้เพียงพอ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันการอาชีวศึกษา

๔.๔ ด้านการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาการจัดอาชีวศึกษา ดังนี้

๔.๔.๑ องค์กร/สมาคมวิชาชีพสภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า กระทรวง แรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกงาน ฯลฯ

๔.๔.๒ ประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน

๔.๔.๓ องค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ VOCTECH, CPSC /APACC, SEARCA และ UNIVOC ฯลฯ

๔.๔.๔ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน อิสราเอล ญี่ปุ่น เดนมาร์ก เยอรมัน ฯลฯ

ซึ่งในข้อ ๒ การขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพในข้อย่อย ๒.๔ ได้มีการจัดอาชีวศึกษาชายแดนได้ผู้สู้นติสุข อาชีวะสองระบบ และการจัดการอาชีวะท้องถิ่น และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส เป็นการให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง และคาดหวังว่าการจัดการอาชีวศึกษา จะสามารถทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการมีรายได้ ซึ่งน่าจะลดระดับของการก่อความไม่สงบ จนถึงทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในพื้นที่ดังกล่าวได้ในที่สุด ซึ่งในขณะที่เดียวกันภารกิจด้านอื่นๆ ก็ยังคงมีอยู่เพื่อเกิดการบูรณาการยังสถานศึกษาในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ การยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หากจะมองในอีกมิติหนึ่งความหมาย คือ สถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกเหนือจากการปฏิบัติการตามนโยบายที่เป็นเช่นเดียวกับสถานศึกษาในพื้นที่อื่นๆ แล้วยังมีภารกิจเฉพาะในพื้นที่เพิ่มเติมอีก

เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ บทบาทหน้าที่ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อสร้างโอกาส การมีงานทำและยกระดับคุณภาพชีวิต “ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ทุกระดับอย่างจริงจัง โดยการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ กับวิถีชีวิตอัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตามความต้องการของท้องถิ่น ขยายโอกาสการศึกษา และส่งเสริมการจัดการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่สตรีและเยาวชน ตลอดจนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ”

ประวัติความเป็นมา

ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยได้แถลงนโยบายรัฐบาลเป็นประเด็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องได้รับแก้ไข ซึ่งรัฐบาลพร้อมจะทุ่มเทพทรัพยากรในทุกด้านเพื่อแก้ปัญหา และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการจะแก้ไขปัญหาภาคใต้ให้หมดสิ้นไปนั้น จำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา เพราะการศึกษาเป็นกลไกในการถ่ายทอดวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และวิถีคิดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หากเราสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ คือ สามารถสร้างคนให้เป็นคนดีมีสัมมาอาชีพ สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข

เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม (ม.ป.ป.) ได้นำเสนอว่าวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรี (นัดพิเศษ) ได้มีมติเห็นชอบในการกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ ประกอบด้วย จังหวัดยะลา นราธิวาส สตูล และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอเทพา) โดยมีระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี (มกราคม ๒๕๕๐ – ธันวาคม ๒๕๕๒) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอยู่ ๑๘ สถานศึกษา โดยมีการบริหารจัดการจากหน่วยงานส่วนกลางที่เรียกว่า “ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา”

ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ ได้ยึดหลักแนวทางพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานภารกิจสำคัญของการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายภาคแดนใต้ คือ การสร้างนักเรียน นักศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้เป็นกำลังแรงงานที่มีศักยภาพมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีของสังคมและการพัฒนาเยาวชนกลุ่มอาชีพประชาชนชุมชนในพื้นที่ให้มีการพัฒนาทักษะอาชีพ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีงานทำ มีรายได้ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ซึ่งการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต มีการยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน และที่สำคัญต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ซึ่งความหมายดังกล่าว คือ ทิศทางของสถานศึกษาที่จะต้องมีการดำเนินการภายในพื้นที่ ซึ่งจะครอบคลุมการจัดการศึกษาในระบบ สำหรับผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบสำหรับผู้พ้นระบบการศึกษาออกไป โดยเฉพาะความหมายการมีส่วนร่วม คือ ชุมชนท้องถิ่นต้องแสดงความต้องการ หรือสถานศึกษาต้องมีแนวทางในการชี้้นำให้ชุมชนท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งแน่นอนจะต้องเกี่ยวข้องกับการมีอาชีพและมีงานทำ และในความหมายดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอาชีพท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมียู่แล้วหรือทำให้มี และอาชีพดังกล่าวก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคภายในท้องถิ่น หรือจำหน่ายทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีอาชีพ และมีรายได้จากอาชีพท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์ชุมชนดังกล่าวได้ต่อไป

ความหมายอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑. ความหมายอาชีพท้องถิ่น

มีผู้ให้ความหมายของอาชีพท้องถิ่นไว้อย่างหลากหลาย ในความหมายดังกล่าวจะกล่าวถึงการปฏิบัติในด้านการผลิตหรือบริการแล้ว สามารถมีรายได้ในลักษณะต่างๆ ของบุคคลในชุมชน และทำให้ชุมชนนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีหรือมีความเข้มแข็งขึ้นมาได้อย่างยั่งยืน โดยมีการนำเสนอความหมายของอาชีพท้องถิ่นไว้ ดังนี้

วิกิพีเดีย (๒๕๕๓) ได้นำเสนอว่า อาชีพ เป็น รูปแบบการดำรงชีพในสังคมมนุษย์ปัจจุบัน อาชีพเป็นหน้าที่ของบุคคลในสังคม การที่บุคคลประกอบอาชีพจะได้มาซึ่งค่าตอบแทน หรือ รายได้ เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีวิต โดยลักษณะอาชีพอาชีพที่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เรียกว่า วิชาชีพเช่น วิศวกร แพทย์ พยาบาล ทนายความ และอาชีพที่ถูกกฎหมายและศีลธรรม เรียกว่า

สัมมาชีพเช่น ค่าขายส่วนบางอาชีพที่ผิดกฎหมาย เรียกว่า มิจฉาชีพเช่น โจรเป็นต้น อาชีพอาจมี รายได้ต่างๆกันไป ลักษณะอาชีพที่เป็นลูกจ้างจะได้ค่าตอบแทนในรูปแบบเงินเดือนอาชีพค้าขาย หรือประกอบกิจการส่วนตัวหรือ การลงทุนจะได้ค่าตอบแทนในรูปแบบ กำไร

คำสั่งบัญชาไทย (๒๕๕๑) ได้ให้ความหมายของ อาชีพ ว่าหมายถึง การทำมาหากิน ทำ ธุรกิจ ตามความชอบหรือความถนัด ได้ค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือนธุรกิจ หมายถึงอาชีพ หรือการประกอบกิจการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดผลกำไร ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีความชอบธรรมที่จะแสวงหาผลประโยชน์จาก ธุรกิจนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การโฆษณาจึง เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับธุรกิจ

บุญธรรม ราชรักษ์ (๒๕๕๑) ได้นำเสนอความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตไว้ ว่า การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากิน ฉะนั้น ในประเด็นที่ว่าอาชีพของผู้ที่เรียนทางเศรษฐศาสตร์ จึง แสดงนัยที่ว่า คนที่เรียนเศรษฐศาสตร์สำเร็จแล้วออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างไร หน่วยงานใดบ้างที่จะรับเศรษฐศาสตร์บัณฑิต (ศ.บ.) เข้าไปเป็นบุคลากรของหน่วยงาน

อาชีพในชุมชน หมายถึง อาชีพในท้องถิ่นต่างๆ ทั่วประเทศหรือลักษณะของงานทั่วไปใน ท้องถิ่นหรือชุมชน เช่น หัตถกรรม จักสาน ทอผ้า ผลิตอาหารแห้ง ผลิตข้าวซ้อมมือ ซึ่งปัจจัยสำคัญ ของงานอาชีพในชุมชนนี้จะต้องนำวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประกอบอาชีพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, ๒๕๔๒ :๑๖)

กล่าวโดยสรุปแล้ว อาชีพท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการดำรงชีพของบุคคล โดยเป็นงานที่ อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนที่จะต้องนำวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดทำให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เพื่อให้มีรายได้ หรือ ค่าตอบแทนในการเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว

๒. ผลิตภัณฑ์ชุมชนและความหมาย

จากความหมายของอาชีพท้องถิ่นที่ได้เน้นถึงการผลิตหรือบริการที่บุคคลในท้องถิ่นได้ ดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งการผลิตหรือบริการ ดังกล่าวในกรณีที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นมา ได้มีผู้ให้ความหมายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไว้ดังนี้

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๒๕๕๑) ได้ให้ความหมายของ ผลิตภัณฑ์ (Product) ว่าหมายถึง สินค้า หรือบริการ ที่ผู้ประกอบการสามารถผลิต หรือ จัดหาเพื่อสนองความต้องการของ ตลาดได้ปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ หมายถึง ตัวสินค้ารวมกับความพึงพอใจ และ ผลประโยชน์อื่นที่ผู้บริโภคได้รับจาก การซื้อสินค้านั้น รวมถึงการบรรจุหีบห่อ และยี่ห้อผลิตภัณฑ์ที่ นำออกสู่ตลาด ต้องมีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับ ของผู้บริโภค ประเภทของผลิตภัณฑ์ แบ่งตาม วัตถุประสงค์ในการซื้อของผู้ซื้อ สามารถแบ่งได้เป็น ๒กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ ผลิตภัณฑ์บริโภค (Consumer product) หมายถึงสินค้า หรือบริการ ที่ซื้อโดยผู้บริโภคขั้นสุดท้าย (Final consumer)

กลุ่มที่ ๒ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial product) หมายถึง สินค้าหรือบริการที่บุคคลองค์กรซื้อ เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าอื่น หรือใช้ใน การประกอบธุรกิจ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีเป้าหมายที่ตลาดอุตสาหกรรม ผู้ซื้อที่ซื้อไปเพื่อการผลิตให้บริการ หรือดำเนินงานของกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่ คือ องค์กรหรือ ผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม

คําสั่งปฎิบัติไทย (๒๕๕๓) ได้ให้ความหมายของผลิตภัณฑ์ (Product) ว่า หมายถึง ทุกสิ่งที นักการตลาดนำมาเสนอกับตลาด เพื่อเรียกร้องความสนใจ เพื่อการได้กรรมสิทธิ์ หรือเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้

กฎหมายไม่ได้ให้ความหมายไว้ แต่อาจกล่าวได้ว่าผลิตภัณฑ์ หมายถึงสิ่งที่มีรูปร่างหรือมีคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น เครื่องจักรกล เครื่องสำเร็จ อุปกรณ์ เครื่องมือ ผลิตภัณฑ์ทางเคมี หรืออาจกล่าวได้ว่าผลิตภัณฑ์ คือสิ่งทีมนุษย์ได้ผลิตขึ้นหรือทำให้เกิดขึ้น คำว่า ผลิตขึ้น คือ การกระทำให้เกิดขึ้นนอกเหนือจากสิ่งทีมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ ฉะนั้นสิ่งทีมีชีวิตต่างๆ เช่น สัตว์ พืช จุลชีพ หรือ จุลินทรีย์ ทีมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ จึงไม่ใช่สิ่งทีมนุษย์คิดค้นขึ้น หากมนุษย์ไปพบเรียกว่า การค้นพบ การค้นพบจึงไม่ใช่การประดิษฐ์ แต่ถ้าเป็นสิ่งทีมนุษย์คิดค้นขึ้น เช่น จุลินทรีย์ทีทำผงชูรส ถือเป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง จึงขอจดทะเบียนสิทธิบัตรได้ ส่วนสัตว์ หรือพืชทีเกิดจากการคิดค้นของมนุษย์ก็เป็นผลิตภัณฑ์ แต่ตาม มาตรา ๕ (๑) ตอนท้าย ได้บัญญัติว่า สัตว์และพืชทุกชนิดไม่ว่าจะเกิดตามธรรมชาติหรือเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของ มนุษย์ ขอจดทะเบียนไม่ได้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายห้ามเฉพาะการจดสิทธิบัตร ตัวสัตว์และพืช แต่ไม่รวมถึงกรรมวิธีในการผลิตสัตว์และพืช ฉะนั้นวิธีในการผลิตพันธุ์ฝ้าย แสมพันธุ์ข้าว ผสมพันธุ์ปลาบึก จึงขอจดทะเบียนสิทธิบัตรกรรมวิธีได้ คำว่า ผลิตภัณฑ์ เป็นผลทีได้จากการประดิษฐ์หรืออาจเรียกว่าเป็นสิ่งทีประดิษฐ์ซึ่งกฎหมายคุ้มครองลักษณะภายในของผลิตภัณฑ์ ฉะนั้นจึงอย่าสับสนกับ คำว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งกฎหมายคุ้มครองลักษณะภายนอก เช่น รูปร่างของผลิตภัณฑ์

๓. องค์ประกอบผลิตภัณฑ์

๓.๑ ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) บริษัทต้องมีความรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

๓.๒ คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ (Product Attribute) เราต้องทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นผลิตมาจากอะไร มีคุณสมบัติอย่างไรรูปแบบของผลิตภัณฑ์ทีมีอยู่ในตัวของมันเอง

๓.๓ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ (Product Feature) เราต้องรู้ว่าสินค้าเรามีอะไรเด่นเป็นพิเศษ กว่าสินค้าอื่น เพื่อดึงดูดลูกค้า

๓.๔ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ (Product Benefit) ลูกค้าส่วนใหญ่มักจะ สับสนระหว่างจุดเด่นผลิตภัณฑ์และผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต่างกัน จุดเด่น ผลิตภัณฑ์คือสิ่งที่อยู่ในตัวสินค้าส่วนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเกิดขึ้นในความรู้สึกของลูกค้า เรียกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

วิมลพิษยการ (๒๕๕๓) ได้ให้ความหมายของผลิตภัณฑ์ (Product) ว่าหมายถึง สิ่ง ที่เสนอขายให้กับตลาด สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอ ขายอาจจะสัมผัสได้ หรือสัมผัสไม่ได้ ทั้งนี้รวมถึงสินค้าบริการ สถานที่ องค์กร บุคคล หรือความคิด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด อุบลราชธานี (๒๕๕๓) ได้นำเสนอความหมายของผลิตภัณฑ์ ชุมชนไว้ว่า หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิต โดยผู้ประกอบการรายเดียว หรือเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง สินค้า หรือบริการ ที่ผู้ประกอบการสามารถ ผลิต หรือ จัดหาเพื่อสนองความต้องการของ ตลาดได้โดยต้องแสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นอัน เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิตโดยผู้ประกอบการรายเดียวหรือเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม

การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ในการศึกษาการปฏิบัติในรูปโครงการและกิจกรรมนั้น แนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการ เรียนรู้ และนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติของการเข้าสู่เป้าหมาย คือ การได้ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของโครงการและกิจกรรมนั้น ในความหมายดังกล่าว หมายถึง ได้มีวิธีการที่ถูกต้องที่พิสูจน์ทราบถึง ความสำเร็จนั้นว่าได้มาอย่างไร หากนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติจะสามารถไปถึงเป้าหมายนั้น ได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จึงเป็นสิ่งที่หากสามารถนำมาเลียนแบบ ตลอดจนพัฒนา ในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ย่อมทำให้เกิดความแน่ใจว่าโครงการ และกิจกรรมนั้น จะมีผลสำเร็จตาม เป้าหมายนั้นได้อย่างแน่นอน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการปฏิบัติที่เป็นเลิศไว้ดังนี้

ปฎุล เปรมปรีดี(๒๕๕๓) ได้นำเสนอไว้ว่า คือ การปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผล ที่เป็นเลิศ ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศ เป็น วิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หรือ องค์กรซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมาย ของสถานศึกษา หรือองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องประสบความสำเร็จ และก้าวสู่ความเป็นเลิศ

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (๒๕๔๘) ได้นำเสนอไว้ว่า American Productivity and Quality Center (อ้างในบุญดี บุญญากิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช, ๒๕๔๕: ๑๐ - ๑๑) ให้คำจำกัดความของ Best Practices ว่าคือ การปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งของผู้เขียนเองว่า “เป็นการค้นพบวิธีการทำงานที่ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในการพัฒนาคุณภาพ ทำให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ” มีแนวทางการพิจารณา ๖ ประการว่า วิธีการปฏิบัตินั้นเป็นเลิศหรือไม่ดังนี้

๑. วิธีการปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง หรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

๒. วิธีการปฏิบัตินั้นผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจร จนเห็นผลชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือมีกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น

๓. สามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติได้ว่าทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไม (Why)

๔. ผลจากวิธีการปฏิบัติสอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ หรือกลยุทธ์ จุดเน้นตามกลยุทธ์

๕. วิธีการปฏิบัตินั้นสามารถระบุได้ว่า เกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

๖. วิธีการปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM-Knowledge Management) เช่น การทำกิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง ในการถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงาน

ดังนั้น หากเราใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) เพื่อค้นหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) อาจใช้กิจกรรมเยี่ยมชมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Site Visit) ด้วยระบบ Give และ Take (เจษฎา แซ่มประเสริฐ, ๒๕๔๘:๑-๓) เพื่อให้ง่ายต่อการค้นพบวิธีการปฏิบัติที่ดีจนปรากฏเป็นความรู้ที่เด่นชัด (Explicit Knowledge) แล้วนำไปจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลก็จะสามารถแบ่งปันและนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ

กล่าวโดยสรุป การปฏิบัติที่เป็นเลิศ หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้ให้องค์กรประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ หรือ กลยุทธ์ สามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน และใช้วิธีการจัดการความรู้ ถอดบทเรียนจากการปฏิบัติงาน

ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ความหมายและความเป็นมา เป็นดังนี้

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่าคนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (<http://www.phangngacity.net/index.php?mo=๑๐&art=๔๑๕๓๒๕๑>)

โดยตั้งแต่ ปี ๒๕๒๘ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบและอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๘ ให้มีการดำเนินการ โครงการป้อนรงค์คุณภาพชีวิต และประกาศใช้เป็นป้อนรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ (ปราช.) (๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๘ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๐) โดยใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน ๘ หมวด ๓๒ ตัวชี้วัด เป็นเครื่องมือที่ใช้วัด คุณภาพชีวิตของคนไทย

ปี ๒๕๓๒ คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๒ ให้กรมการพัฒนาชุมชน จัดเก็บข้อมูล จปฐ. ในเขตชนบทเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ จนถึงปัจจุบัน โดยมีการปรับปรุงเครื่องชี้วัดข้อมูล จปฐ. ทุก ๕ ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ชาติ

ปี ๒๕๔๔ คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) มีมติเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ให้กรมการพัฒนาชุมชน รับผิดชอบประสาน การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในเขตเมือง ด้วยโดยให้ใช้เครื่องชี้วัดเหมือนเขตชนบท (มติเมื่อ ๓๑ พ.ค. ๒๕๔๕)

โดยมีหลักการดังนี้ (๑) ใช้เครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเครื่องมือของกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ว่าบรรลุตามเกณฑ์ความ จำเป็นพื้นฐานแล้วหรือไม่ (๒) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยผ่านกระบวนการ จปฐ. นับตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนการค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา และการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (๓) ใช้ข้อมูล จปฐ. เป็นแนวทางในการคัดเลือกโครงการต่าง ๆ ของรัฐให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ในปี ๒๕๕๕ มีเครื่องชี้วัด จำนวน ๕ หมวด ๓๐ ตัวชี้วัด ใช้สำหรับการจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา ๕ ปี ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ในส่วนของเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือน จากเกณฑ์รายได้เฉลี่ยเดิม ๒๓,๐๐๐ บาท/คน/ปี เปลี่ยนเป็นรายได้เฉลี่ย ๓๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย :๒๕๕๕)

กล่าวโดยสรุปข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานเป็นเครื่องชี้วัดใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อแสดงถึงเหตุผลความจำเป็นในคุณภาพชีวิตขั้นต่ำ โดยเฉพาะเกณฑ์รายได้เฉลี่ยขั้นต่ำจะอยู่ที่ ๓๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี สำหรับให้ประชาชนได้ทราบถึงระดับรายได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในระดับใดได้

การจัดการความรู้

ในการปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้น วิธีการจัดการความรู้จะเป็นเครื่องมือในการถอดบทเรียนเพื่อหากิจกรรมย่อยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ซึ่งในการจัดการความรู้ดังกล่าวนี้ จะประกอบไปด้วยนักวิจัย ผู้ที่อยู่ในโครงการและกิจกรรมที่เป็นเลิศ ในการถอดบทเรียนดังกล่าวจะใช้การสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลในแบบสอบถามประกอบเพื่อตรวจสอบยืนยัน โดยจะสัมภาษณ์ในลักษณะเดี่ยว หรือลักษณะกลุ่มก็ขึ้นอยู่กับนักวิจัยที่จะเป็นคนถอดบทเรียนนั้น โดยการจัดการความรู้ดังกล่าวได้มีผู้เสนอความหมายไว้หลายท่านดังนี้

วิจารณ์ พานิช (๒๕๕๓) ได้นำเสนอความหมายของคำว่า การจัดการความรู้ หรือที่เรียกย่อๆ ว่า KM คือ เครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย ๓ ประการไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ดังนั้นการจัดการความรู้ จึงไม่ใช่เป้าหมายในตัวของมันเอง เมื่อไรก็ตามที่มีการเข้าใจผิดเอาการจัดการความรู้เป็นเป้าหมายความผิดพลาดก็เริ่มเดินเข้ามา อันตรายที่จะเกิดตามมา คือ การจัดการความรู้เทียม หรือ ปลอมเป็นการดำเนินการเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่ามีการจัดการความรู้เท่านั้นเอง

ประเภทความรู้ ความรู้อาจแบ่งใหญ่ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการ อยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน

๒. ความรู้ซ่อนเร้น/ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน เป็นภูมิปัญญา

โดยที่ความรู้ทั้ง ๒ ประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน การจัดการ “ความรู้เด่นชัด” จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ ก็นำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป (วงจรทางซ้ายในรูป) ส่วนการจัดการ “ความรู้ซ่อนเร้น” นั้นจะเน้นไปที่การจัดเวที เพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป (วงจรทางขวาในรูป)

แผนภาพที่ ๒-๑ ความรู้เด่นชัดและความรู้ฝังลึก

ในชีวิตจริง ความรู้ ๒ ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพ สลับปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้ง Tacit ก็ออกมาเป็น Explicit และบางครั้ง Explicit ก็เปลี่ยนไปเป็น Tacit

วิกิพีเดีย (๒๕๕๓) ได้ให้ความหมายของ การจัดการความรู้ (อังกฤษ: Knowledge management - KM) ว่า คือ การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อให้เกิดความรู้และปัญญาในที่สุดการจัดการความรู้ประกอบไปด้วย ชุดของการปฏิบัติงานที่ถูกใช้โดยองค์กรต่างๆ เพื่อที่จะระบุ สร้าง แสดง และกระจายความรู้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ และการเรียนรู้ภายในองค์กร อันนำไปสู่การจัดการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการธุรกิจที่ดี องค์กรขนาดใหญ่โดยส่วนมากจะมีการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการจัดการองค์ความรู้ โดยมักจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือแผนกการจัดการทรัพยากรมนุษย์ รูปแบบการจัดการองค์ความรู้โดยปกติจะถูกจัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และประสงค์ที่จะได้ผลลัพธ์เฉพาะด้าน เช่น เพื่อแบ่งปันภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน หรือเพื่อเพิ่มระดับนวัตกรรมให้สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุป การจัดการความรู้ หมายถึง การนำความรู้ภายในมาจัดการให้เกิดประโยชน์ และนำไปใช้กับการแก้ปัญหาได้ ซึ่งจะประกอบไปด้วย ชุดของการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะระบุ สร้าง แสดง และกระจายความรู้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ และการเรียนรู้ภายในองค์กร หรือกลุ่มโดยผู้ตอบบทเรียนจะต้องเป็นผู้ที่ความทักษะในการเก็บข้อมูล ทั้งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ และข้อมูล

ประกอบอื่นๆ เพื่อรวบรวมเป็นความรู้ที่จะถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ ในแนวทางดังกล่าว หรือนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการ และกิจกรรมที่เหมือนหรือต่างกันได้

สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๒ เห็นชอบแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการบริหารราชการ ซึ่งผ่านการกลั่นกรองของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการในการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดำเนินการในส่วนของยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดให้มีศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพต.) เป็นหน่วยงานภายใน ที่รับผิดชอบประเด็นยุทธศาสตร์การจัดอาชีวศึกษา เพื่อสร้างเสริมความมั่นคงของรัฐ โดยเฉพาะการส่งเสริมและพัฒนการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยประสานแผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อพัฒนาคุณภาพคน พหุวัฒนธรรมและสร้างมาตรฐานอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาฟื้นฟูอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มพิเศษ ตลอดถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาอาชีพ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียนต่อไป

สถานศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่ตั้ง จังหวัดยะลา นราธิวาส สตูล และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อ.จะนะ อ.นาทวี อ.สะบ้าย้อย และ อ.เทพา) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๘ สถานศึกษา แยกเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

๑. จังหวัดยะลา มีจำนวน ๕ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยการอาชีพรามัน และวิทยาลัยการอาชีพเบตง

๒. จังหวัดนราธิวาส มีจำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส และวิทยาลัยการอาชีพสุโหงโกลก

๓. จังหวัดปัตตานี มีจำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี และวิทยาลัยประมงปัตตานี

๔. จังหวัดสงขลา (อ.จะนะ อ.นาทวี อ.สะบ้าย้อย และ อ.เทพา) มีจำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ และวิทยาลัยการอาชีพนาทวี

๕. จังหวัดสตูล มีจำนวน ๓ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล วิทยาลัยการอาชีพละงู และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งนำไปสู่แนวทางการพัฒนากิจกรรม และการขับเคลื่อน โครงการ ดังต่อไปนี้

สมโชค เจริญการ (บทคัดย่อ : ๒๕๕๒) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม ตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า

๑. ชุมชนที่กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมตั้งอยู่ทั้งหมด มีประวัติความเป็นมา และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานทั้งสิ้น

๒. แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหม เริ่มต้นจากการสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าไหมสู่รุ่นลูกหลานในระดับครัวเรือน มีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ โดยอาศัยแรงจูงใจจากภายในครัวเรือน กลุ่มอาชีพ และโรงเรียนในชุมชน รวมทั้งแรงจูงใจจากภายนอก โดยเฉพาะจากนโยบาย การจัดระบบและกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาล ทำให้เกิดกระบวนการในการเรียนรู้ และมีการพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ โดยการเรียนรู้นั้นมีรูปแบบดำเนินการในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพ และระดับโรงเรียน มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการทอผ้าไหมเป็นกำลังหลักในการถ่ายทอดความรู้ และ ประสบการณ์ โดยใช้วิธีการสอนภาคทฤษฎีด้วยการบอก อธิบาย ให้ท่องจำ ให้ดูตัวอย่างของจริง และเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยการปฏิบัติจริงที่กลุ่มอาชีพในชุมชน ในลักษณะของ On the Job Training

กล่าวโดยสรุปความเป็นมาของกลุ่มอาชีพ มาจากภูมิปัญญาเดิมในระดับครัวเรือน มีการรวมกลุ่มมาร่วมกันปฏิบัติในลักษณะการฝึกปฏิบัติจริง โดยมีกลไกจากนโยบายภาครัฐที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเป็นสำคัญ

ทัศนพร ประภัสสร (บทคัดย่อ :) ได้ศึกษาโครงการวิจัย การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ และการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชน ต.ลวงเหนือ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ การศึกษาศักยภาพชุมชน และเพื่อศึกษากลวิธีในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนในการผลิต ทัศนคติ สภาพแวดล้อม ต้นทุนทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ รวมถึงเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพด้านการตลาด และการดำเนินงานด้านธุรกิจของกลุ่มอาชีพในชุมชน บนฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อ

พัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยกระบวนการจัดการความรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานกันระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กับวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

ผลจากการวิจัยทำให้ได้โครงการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในด้านการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานสินค้าชุมชน และพบว่าชุมชนมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจบนฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกของกลุ่มอาชีพมีศักยภาพในการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นต่อไป ด้วยความภาคภูมิใจ

ผลการวิจัยโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ พบว่าสมาชิกในกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพ และศักยภาพในการปฏิบัติงานของตนเพิ่มขึ้น มีการบันทึกองค์ความรู้ด้านการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเอกสาร และ วิซีดี เพื่อใช้เป็นเรื่องเล่าในการจัดการความรู้ต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มอาชีพมีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยร่วมกับเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) และ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ทำงานวิจัยในชุมชน ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงที่นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการเรียน การทำงาน และการพัฒนาหมู่บ้านของตน

ข้อเสนอของการวิจัย คือ การพัฒนากลุ่มอาชีพในด้านใดก็ตาม จะต้องมีการวางแผนร่วมกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน โดยเฉพาะกับผู้นำชุมชน และผู้บริหารในองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมพลังในการพัฒนากลุ่มอาชีพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ก่อนการดำเนินการวิจัยจะต้องมีการเตรียมความพร้อม โดยการให้ความรู้ในการจัดการความรู้ก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน สำหรับโจทย์วิจัยที่ควรจะศึกษาต่อเนื่อง คือ ๑) การวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการพัฒนารูปแบบของการจัดการความรู้ในชุมชน ๒) การวิจัยและพัฒนารูปแบบในการส่งเสริมอาชีพสำหรับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ๓) การวิจัยโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อนำองค์ความรู้ของชุมชนมาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และ ๔) การวิจัยติดตามประเมินโครงการด้านการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนโดยองค์กรชุมชน

กล่าวโดยสรุป มีการใช้กระบวนการจัดการความรู้ไปศึกษากลุ่มอาชีพในด้านการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ศักยภาพการตลาด การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน การมีส่วนร่วมของกลุ่มเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ศุภฤกษ์ โจรนธรรม (บทคัดย่อ : ๒๕๓๖) ได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ ทำผลิตภัณฑ์จากต้นจากของชาวบ้าน ตำบลขนานนาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

๑. ภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากต้นจาก

๑.๑ องค์ประกอบและวิธีการผลิต มีดังต่อไปนี้ คือ เป็นลักษณะที่ชาวบ้านรู้จักตนเองทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพที่สืบทอดกันมา และลักษณะของอาชีพจัดเป็นการเกษตรแบบยั่งยืน ในลักษณะที่สอดคล้องกับพื้นที่ และวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทำให้เกิดการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ไปพร้อมกับการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของชาวบ้าน

๑.๒ การจัดการด้านการตลาด มีดังต่อไปนี้ คือ ชาวบ้านยังมีภูมิปัญญาในการจัดการด้านตลาดน้อย ราคาของผลผลิตขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง และฤดูกาล

๑.๓ การถ่ายทอดภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพมีดังต่อไปนี้ คือ เป็นอาศัยความสัมพันธ์ของระบบครอบครัว เป็นสื่อในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ โดยลูกจะเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากพ่อแม่ด้วยวิธีการช่วยเหลือครอบครัวในการประกอบอาชีพ

๒. แนวทางพัฒนาอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากต้นจากบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน มีดังต่อไปนี้

๒.๑ การตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิต

๒.๒ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเตาเคี้ยวน้ำตาล

๒.๓ การพัฒนาระบบการปลูกแบบใหม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของผลผลิตจากต้นจาก โดยเฉพาะน้ำตาล เพื่อที่จะทำแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่กำลังเกิดขึ้นต่อความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากต้นจาก และควรจะมีศึกษาปัญหาและความต้องการในการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตำบลขนานนาก เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นต่อไป

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงการนำภูมิปัญญาการจัดการให้มีรายได้ที่ไม่ไกลจากวิถีชีวิต วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการจัดการด้านการตลาด ได้เสนอแนวทางให้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตและพัฒนากระบวนการผลิตใหม่เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น

แพรวภัทรา เขียวชะอุ่ม (บทคัดย่อ : ๒๕๔๖) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมกับทัศนคติต่อโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของสมาชิกกลุ่มอาชีพจังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า

๑. สมาชิกกลุ่มอาชีพมีทัศนคติต่อโครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" อยู่ในระดับดี มีการเปิดรับข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง ความรู้อยู่ในระดับดี และการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

๒. ไม่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มอาชีพ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อโครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๓. สมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อโครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๔. ความรู้ กับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อโครงการ "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

สรุปปัญหาและอุปสรรค คือ สมาชิกกลุ่มขาดความรู้ ความชำนาญ ในการดำเนินงาน ขึ้นธุรกิจ การรวมกลุ่มสมาชิกยังไม่ชัดเจน ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ซ้ำซ้อนกัน และไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว วัตถุประสงค์ในการผลิตไม่เพียงพอ และมีราคาแพง อุปกรณ์การผลิตไม่ได้มาตรฐาน และมีไม่เพียงพอ ขาดเงินทุนหมุนเวียน มีการโฆษณาผลิตภัณฑ์น้อยและไม่ต่อเนื่อง มีตลาดไม่แน่นอน การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง ผู้วิจัยคิดว่าแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินงาน คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในด้านต่างๆ มากขึ้น สนับสนุนการรวมกลุ่ม และพัฒนาการดำเนินงานกลุ่ม จัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และขยายตลาดมากขึ้น หน่วยงานต่างๆ ควรให้การสนับสนุน และช่วยเหลือกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มมีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยได้เสนอสมาชิกกลุ่มขาดความรู้ ความชำนาญด้านธุรกิจ กระบวนการผลิต ทุนหมุนเวียน การตลาด การให้ความสำคัญต่อการดำเนินการในลักษณะกลุ่มในทุกมิติ

จุรีรัตน์ บัวแก้ว (บทคัดย่อ : ๒๕๔๐) ได้ศึกษาเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีผลิตภัณฑ์ กระจุต ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนทะเลน้อย ผลิตกระจุตเป็นอาชีพรอง ต่อมาระบบนิเวศวิทยาเกิดการเปลี่ยนแปลง ดินเสื่อมคุณภาพเพราะดินเปรี้ยว จึงไม่สามารถทำนา ทำสวน และ

ทำไร่ได้ ด้วยเหตุนี้ชาวทะเลน้อยย่นหนุ่มสาวจึงออกทำงานนอกหมู่บ้าน ส่วนสตรีและเด็กจะประกอบอาชีพสานกระจูด เป็นอาชีพหลัก ซึ่งสามารถทำรายได้คืออีกอาชีพหนึ่ง

สำหรับด้านผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายบริเวณชุมชนทะเลน้อย ได้แก่ เสื้อ หมวก กระเป๋าพัด ซึ่งรูปแบบของการผลิตนั้นได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ช่วยเหลือในการออกแบบ กรรมวิธีการผลิต และสีที่ใช้ แต่ชาวชุมชนทะเลน้อยไม่นิยมประกอบการตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมแนะนำ เพราะต้นทุนสูงกว่า ผู้ผลิตขาดความรู้ ความชำนาญ ผลงานจึงไม่ประณีต ตลาดจึงไม่กว้างขวางเท่าที่ควร

ส่วนบริเวณบ้านทอน หมู่ที่ ๕ ต.โคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส ประชากรประกอบอาชีพหลัก ได้แก่ ทำสวนมะพร้าว ประมง อาชีพรอง ได้แก่ สานเสื่อกระจูด เลี้ยงเป็ด ไก่ วัว ทำเรือกอลและเป็นที่ระลึก ชาวบ้านทอนมักสานเสื่อเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีรายได้ไม่มาก แต่ในปัจจุบัน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดเจ้าหน้าที่มาคอยให้คำแนะนำในด้านวิธีการผลิต ช่วยเสริมแนวคิด และตลอดจนเสนอรูปแบบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้โครงการศูนย์ศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้จัดอบรมวิทยากรแม่ไก่เพื่อฝึกชาวบ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการดังกล่าว เป็นการยกระดับการผลิต จึงทำให้เสื่อกระจูดของบ้านทอนค่อนข้างมีคุณภาพดี สามารถขยายตลาดได้กว้างขวางกว่าเดิม เนื่องจากมีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น เช่น ทำเสื่อสำหรับใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว กระเป๋าถือ หมวก ทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งมีรายได้เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม สภาวะปัจจุบันชาวบ้านทอนส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ประกอบอาชีพสานเสื่อ ในขณะที่ชาวบ้านส่วนใหญ่หันไปยึดอาชีพรับจ้างปอกกุ้ง ซึ่งมีรายได้มากกว่าการสานเสื่อ ซึ่งต้องใช้ความประณีตเพื่อให้ผลิตภัณฑ์กระจูดมีคุณภาพดี หรือทำผลิตภัณฑ์กระจูดชนิดอื่นๆ ซึ่งต้องใช้เวลาหลายวันกว่าจะผลิตงานกระจูดได้

สำหรับแนวทางในการแก้ไข อาจทำได้ดังนี้ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐควรจะให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยเริ่มตั้งแต่จัดโครงการอบรมการสานเสื่อกระจูดในรูปแบบต่างๆ อย่างมีขั้นตอน และต่อเนื่อง มีการติดตามผลทุกระยะ นอกจากนี้ยังต้องหาตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ในระยะยาว โดยการประสานงานกับหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐและภาคเอกชน เพื่อหาแหล่งวางขายผลิตภัณฑ์จากกระจูดทั้งในและนอกประเทศ ในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการทำนากระจูดในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านให้ได้ต้นกระจูดที่มีคุณภาพดี และเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน เพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้ากระจูด และช่วยให้ผลิตภัณฑ์จากกระจูดสามารถแข่งขันกับสินค้าชนิดอื่นในอนาคตได้ ปัจจัยเหล่านี้ อาจช่วยให้การสานเสื่อกระจูดกลายเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน ทั้ง ๒ จังหวัด ที่สามารถรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น และนำไปสู่การอนุรักษ์ผลิตผลเหล่านี้ให้เป็นที่นิยมสืบไป อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาให้คนในท้องถิ่นอพยพไปหางานทำตามเมือง

ใหญ่ๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาในอนาคต จึงเห็นสมควรให้หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ตลอดจนขอความร่วมมือจากภาคเอกชน ช่วยกันสนับสนุนศักยภาพของสตรี ในการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ช่วยลดปัญหาประชากรขาดคุณภาพ และปัญหาเสพติด

กล่าวโดยสรุปงานวิจัยได้เสนอการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการให้ความรู้ ทักษะ การติดตามผล เป็นระยะๆ การจัดตลาด ความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น

ปราณี เพชรแก้ว (บทคัดย่อ : ๒๕๔๕) ได้ศึกษาศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์จากใบยางพาราของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควนสุพรรณ พบว่า ด้านบริบทชุมชน และบริบทของกลุ่ม กลุ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน ๕๑ คน ผลิต“ ผลิตภัณฑ์จากใบยางพารา ” รูปแบบต่างๆ ได้แก่ ฝี่เสื่อจากใบยางพารา นาฬิกาโมบายดอกไม้ และกรอบรูป ปัจจุบันทางกลุ่มมีการแบ่งการบริหารจัดการออกเป็น ๔ ส่วน คือ การจัดการองค์การผลิต และเทคโนโลยีการผลิต การตลาดและการเงิน และการสืบสานการผลิต การจัดการองค์กรของกลุ่ม พบว่า ทางกลุ่มมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น ๒ โครงสร้าง คือ โครงสร้างองค์กร และโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่ม หน้าที่ดังกล่าวประธานกลุ่มจะเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งการจัดหาบุคลากร และการบริหารในส่วนการผลิต และเทคโนโลยีการผลิต พบว่า ประธานจะเป็นผู้ดูแล และตัดสินใจในการผลิตแทบทั้งสิ้น ทั้งการจัดหาปัจจัยการผลิต การจ้างแรงงาน กรรมวิธีการผลิต การจัดการของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพ ในส่วนของการตลาดและการเงิน พบว่า ทางกลุ่มมีการวางแผนการผลิตที่ค่อนข้างดี โดยแบ่งหน้าที่ให้กับสมาชิกรับผิดชอบ ตั้งแต่การจัดจำหน่ายสินค้า การออกร้าน การทำบัญชี และการส่งเสริมการขาย แต่หน้าที่ดังกล่าว ก็ยังผูกขาดอยู่ที่ประธานกลุ่มเพียงผู้เดียว สำหรับการสืบสานการผลิตของกลุ่ม สามารถแบ่งการสืบสานการผลิตออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และการเผยแพร่ความรู้ให้กับระบบราชการ ซึ่งหน้าที่หลักก็ยังคงอยู่ที่ประธานนั่นเอง ส่วนในด้านศักยภาพการผลิต การตลาดและการเงิน และการสืบสานการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีผู้นำที่เข้มแข็ง และมีความรู้ ความสามารถ สามารถผลิตสินค้า ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายเพียงพอ ที่จะรองรับความต้องการของตลาดได้ดี ตลอดจนมีวัตถุดิบเพียงพอ และหาง่ายในท้องถิ่น แต่ทางกลุ่มยังขาดการดำเนินงานที่เป็นระบบ ทั้งเรื่องการตลาด การเงิน และการสืบสานการผลิต ถึงแม้ปัจจุบันทางกลุ่มยังไม่ประสบปัญหาใดๆ แต่ในอนาคต หากมีการขยายกิจการ หรือประธานไม่ดำเนินงานต่อ กลุ่มจะต้องประสบปัญหาดังกล่าวอย่างแน่นอน

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยได้นำเสนอในการบริหารจัดการกลุ่มที่ต้องมีโครงสร้างองค์กร และโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่ม ที่ดำเนินการในหลายๆ ด้าน ได้แก่ การผลิต การตรวจสอบ

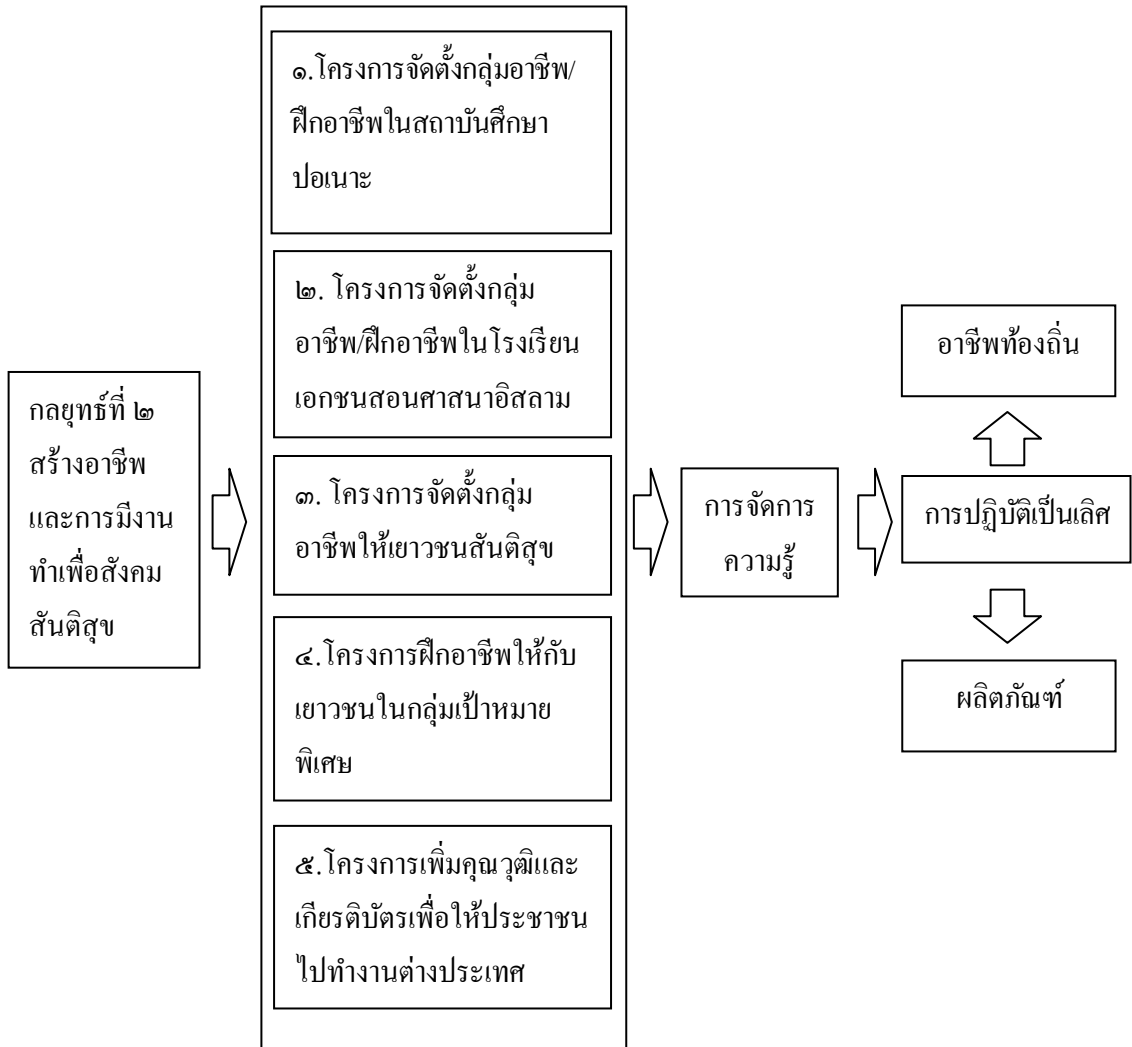
คุณภาพ การตลาดและการเงิน การจำหน่ายสินค้า การส่งเสริมการขาย การจัดหาวัตถุดิบ โดย
ประชาชนกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำ มีความเข้มแข็ง ตลอดจนมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษาและคณะ (บทคัดย่อ : ๒๕๔๔) ได้ศึกษาการพัฒนาฝีมือแรงงานในห้า
จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย พบว่า การพัฒนาฝีมือดังกล่าวจะ
ส่งผลต่อการแก้ปัญหาทางสังคม แรงงานมีนิสัยอุตสาหกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ต้องมีการ
ประชาสัมพันธ์และการประสานงานกับสถานประกอบการในการจัดหางานให้กับผู้ที่ผ่านการ
ฝึกอบรม ต้องมีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อรองรับการพัฒนา
เศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐ เป็นต้น ซึ่งในแนวทางดังกล่าวอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จะต้องมีการนำองค์ประกอบดังกล่าวมาเป็นกรอบในการดำเนินการด้วย

ขจรศักดิ์ วงศ์วิลาช และอัจฉราภรณ์ มลิวงศ์ (บทคัดย่อ : ๒๕๕๔) ได้ศึกษาศักยภาพและ
ความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มอาชีพฮ่วม
ใจ บ้านแม่ทะ ต.แม่ทะ อ.แม่ทะ จ.ลำปาง พบว่า การรวมกลุ่มมาจากการได้รับการอบรมเสริมสร้าง
ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านและการประกอบอาชีพโดยหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องเช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกส่วน
ใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและมีความมุ่งหวังในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ยังขาด
สถานที่ดำเนินการของกลุ่มเอง ยังไม่สามารถขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ได้

จากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถนำมาประมวลเพื่อวิเคราะห์เป็น
กรอบความคิดการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม
วิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ ๒-๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพประกอบ ในกลยุทธ์ที่ ๒ สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุขนั้น ในโครงการที่กำหนดให้ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพให้กับเยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ มีการดำเนินการแล้วมีอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๘สถานศึกษา จัดกิจกรรมโครงการในลักษณะต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ การอบรมให้ความรู้/ทักษะ การดำเนินการด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการผลิต/

บริการ เทคโนโลยี การตลาด/ช่องทางการจำหน่าย คู่แข่ง บรรจุภัณฑ์ เครื่องมือ-อุปกรณ์ สถานที่
ดำเนินการ รายได้จากการจำหน่าย/บริการ รายได้ต่อเดือนของผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่อไปประกอบ
อาชีพแล้ว เป็นต้น โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารรายงานและการคัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อเก็บ
ข้อมูลในความสำเร็จของกิจกรรมโครงการต่อไป

บทที่ ๓

อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์ในการจัดการ อาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนงานโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
ภายใต้กลยุทธ์ในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ปีงบประมาณ ๒๕๕๖

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เร่งนำสันติ
สุขและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (การศึกษาช่วยดับไฟใต้) โดยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
และพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอาชีพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องยึดหลักการจัดการอาชีวศึกษาเชิงบูรณาการ กับวิถีชีวิตความต้องการของ
ท้องถิ่น และประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักศาสนา ที่เชื่อมโยงหลักการทางศาสนา
เข้ากับวิชาชีพ ที่ยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีการบริหารจัดการในลักษณะพิเศษ
ที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น สถานศึกษาและผู้บริหารในสถานศึกษา สามารถปรับวิธีเรียน เปลี่ยน
วิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่
ตลอดเวลา แสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ และสร้างเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น โดยระลึกอยู่
เสมอว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ
ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนา
ประเทศ ก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว”

ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒๕๕๕) ได้
นำเสนอแผนปฏิบัติราชการในการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ
๒๕๕๖ ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีคุณภาพทั่วถึงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตเพื่ออยู่เย็นเป็นสุข”

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมสนับสนุนการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพให้ทั่วถึงและยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาให้สูงขึ้นเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน

๒. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. ส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพของทุกภาคส่วน

โดยมีเป้าประสงค์ ๔ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ตลอดทั้งมียุทธศาสตร์ โครงการและกิจกรรมตามตัวชี้วัด ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ ๑ เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ของสายอาชีพ

ตัวชี้วัดที่ ๑ จำนวนนักเรียนนักศึกษา ระดับ ปวช. ปวส. เพิ่มขึ้น จากปี ๒๕๕๕ จำนวน ๒,๘๐๐ คน

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ

โครงการ/กิจกรรม

๑. สร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพ
๒. ปรับทัศนคติเรียนสายอาชีพให้แก่นักเรียนมัธยม
๓. พัฒนาเครือข่ายอาชีวศึกษา (ระดับตำบล / อำเภอ / จังหวัด)
๔. จัดการสอนแบบกลุ่มงาน (สอนอาชีพคู่กับเรียนศาสนา)
๕. ทูลอดหนุนเรียนสายอาชีพ ระดับ ปวช. ปวส.
๖. กิจกรรมนักเรียนทุน
๗. จัดตั้งชมรมวิชาชีพในโรงเรียนมัธยม
๘. ฝึกประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน
๙. สร้างเครือข่ายครูแนะแนว

เป้าประสงค์ที่ ๒ เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้

ตัวชี้วัดที่ ๒

- ประชาชนได้รับบริการวิชาชีพ ๑๕,๐๐๐ คน

- ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรระยะสั้นประกอบอาชีพได้ ๑๐%
- จัดตั้งและพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพในพื้นที่ห่างไกล จำนวน ๒๒ แห่ง
- กลยุทธ์ที่ ๒** สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข
- โครงการ/กิจกรรม**
๑. จัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
  ๒. จัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ
  ๓. จัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข จชต.
  ๔. จัดตั้ง/พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอห่างไกลให้ได้มาตรฐาน
  ๕. เพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ
  ๖. ฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กลุ่มที่ได้รับผลกระทบเยาวชนในสถานพินิจและโครงการพระราชดำริ)
๗. อาชีวะจิตอาสาเพื่อนำพาสันติสุข
  ๘. ส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษายาอาชีพ

เป้าประสงค์ที่ ๓ เพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพสู่สากล และสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพ

ตัวชี้วัดที่ ๓ นักเรียน นักศึกษาผ่านการทดสอบมาตรฐานอาชีพ และจบตามหลักสูตร ร้อยละ ๘๐

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาความร่วมมือมุ่งสู่คุณภาพอาชีวศึกษา

โครงการ/กิจกรรม

๑. ปรับพฤติกรรมนักเรียน/นักศึกษาเข้าใหม่
๒. ปรับพื้นฐานนักเรียน/นักศึกษาก่อนไปฝึกงาน
๓. เพิ่มโอกาสการมีงานทำ(ฝึกงานต่างภาคต่างจังหวัด)
๔. ส่งเสริมพัฒนาประกวดชมรมสันติสุขโดยสันติวิธีในสถานศึกษา
๕. พัฒนาภาษาสากลโลกอาเซียน

เป้าประสงค์ที่ ๔ เพื่อพัฒนากายภาพสถานศึกษาและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัดที่ ๔ ครู/บุคลากรทางการศึกษานักเรียน นักศึกษามีความปลอดภัย ร้อยละ ๘๘

กลยุทธ์ที่ ๔ เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างความปลอดภัย

โครงการ/กิจกรรม

๑. จ้างยาม
๒. พัฒนาระบบความปลอดภัยและดูแลนักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา

๓. พัฒนาผู้บริหาร/ครู/บุคลากร/ผู้เรียนให้สอดคล้องกับอาชีพของกลุ่มจังหวัด และภูมิภาค

๔. เตรียมความพร้อมหอพักสำหรับนักเรียนพักประจำ

จากข้อมูลแผนพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ มีโครงการ/กิจกรรม ที่สนับสนุน โครงการวิจัยอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เป้าประสงค์ที่ ๒ เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพได้ ได้แก่ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข จชต. โครงการอบรมเพิ่มคุณวุฒิหรือเกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ และ โครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กลุ่มที่ได้รับผลกระทบเยาวชนในสถานพินิจ และโครงการพระราชดำริ) โดยมีรายละเอียดของโครงการที่ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

๑. โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับนักเรียนใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเพื่อสร้างความสนใจในวิชาชีพ

(๒) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น อันนำมาซึ่งความสันติสุข ก่อให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

ตัวชี้วัด สถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง ๑๘ แห่ง จัดฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ให้นักเรียนใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน ๑๐๑ แห่ง และจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มอาชีพละ ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน รวม ๒,๕๐๐ คน

การดำเนินงาน

(๑) ติดต่อประสานงานสร้างความรู้ความเข้าใจ โครงการและร่วมกำหนดเป้าหมายการทำงาน

(๒) สสำรวจอาชีพตามความต้องการของผู้ที่สนใจใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

(๓) วางแผนการสอน จัดตารางเวลาตามความเหมาะสมของทั้ง ๒ ฝ่าย กำหนดบุคลากรใช้สอนทั้งจากชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมทั้งสำรวจความต้องการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

(๔) จัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลร่วมกัน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอน

(๖) สรุปผล/ประเมินผล/รายงานผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ๑๐๕ แห่ง เข้ารับการฝึกอาชีพ และจัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนอย่างน้อย ๑ กลุ่มอาชีพ

(๒) นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับการฝึกอาชีพ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

(๓) เยาวชนประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน ก่อให้เกิดมิติความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนใต้

๒. โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้กับนักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะและเพื่อสร้างความสนใจในวิชาชีพ

(๒) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพโดยนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ในท้องถิ่นอันนำมาซึ่งความสันติสุขก่อให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

ตัวชี้วัด สถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง ๑๘ แห่ง จัดฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นให้นักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน ๑๐๕ แห่ง และจัดตั้งกลุ่มอาชีพภายในสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยมีผู้ฝึกอบรมอาชีพ กลุ่มละไม่น้อยกว่า ๒๐ คน รวม ๒,๔๐๐ คน

การดำเนินงาน

(๑) ติดต่อประสานงานสร้างความรู้ความเข้าใจ โครงการและร่วมกำหนดเป้าหมายการทำงาน

(๒) สสำรวจอาชีพตามความต้องการของผู้ที่สนใจในสถาบันศึกษาปอเนาะ

(๓) วางแผนการสอนจัดตารางเวลาตามความเหมาะสมของทั้ง ๒ ฝ่าย กำหนดบุคลากรใช้สอนทั้งจากชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมทั้งสำรวจความต้องการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

(๔) จัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลร่วมกันเพื่อหาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอน

(๖) สรุปผล / ประเมินผล / รายงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันศึกษาปอเนาะ ๕๗ แห่ง เข้ารับการฝึกอาชีพ และจัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ อย่างน้อย ๑ กลุ่มอาชีพ

(๒) นักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ได้รับการฝึกอาชีพสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

(๓) เยาวชนประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาการว่างงาน ก่อให้เกิดมิตិความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

๓. โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข จชต.

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเยาวชนสันติสุขกลุ่มของมูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง

(๒) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มเยาวชนสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีขึ้น

(๓) เพื่อสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวชี้วัด กลุ่มเยาวชนสันติสุข ๕๐ กลุ่ม จำนวน ๑,๓๑๕ คน เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ และจัดตั้งกลุ่มอาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินงาน

(๑) ประชุมวางแผนการดำเนินงาน

(๒) ฝึกอบรมอาชีพตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

(๓) จัดตั้งกลุ่มอาชีพ

(๔) จัดอบรมให้ความรู้และแนะแนวในการทำธุรกิจ SME

(๕) สรุปผล/ประเมินผล/รายงานผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) กลุ่มเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรู้ และทักษะในอาชีพมีอาชีพมั่นคงเป็นการเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(๒) เพื่อให้ชุมชนสังคมเกิดความสันติสุข

๔. โครงการเพิ่มคุณวุฒิหรือเกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อเพิ่มคุณวุฒิและทักษะด้านการประกอบอาชีพให้ตรงตามมาตรฐานฝีมือแรงงานและความต้องการของตลาดแรงงานต่างประเทศ

(๒) เพื่อพัฒนาทักษะด้านสื่อสารภาษาต่างประเทศให้กับแรงงาน

(๓) สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกำลังแรงงานที่จะไปทำงานต่างประเทศให้กลายเป็นแรงงานที่มีทักษะมีรายได้จากการจ้างงานสูงขึ้นตามระดับความสามารถ

ตัวชี้วัด พัฒนากลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ให้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานต่างประเทศได้ถูกต้องตามกฎหมาย

การดำเนินงาน

(๑) จัดหากลุ่มประชาชนที่สนใจจะพัฒนาอาชีพ เพื่อไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(๒) จัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพ โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้จ้างในต่างประเทศ

(๓) เพิ่มความสามารถด้านภาษาที่สอดคล้องกับทักษะอาชีพ เพื่อให้การสื่อสารกับนายจ้าง และเพื่อนร่วมงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) จัดการทดสอบความสามารถผู้เข้ารับการอบรม เพื่อตรวจสอบทักษะวิชาชีพ ภายหลังจากการฝึกอบรม เพื่อจัดระดับทักษะฝีมือ

(๕) ประสานสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อออกใบประกาศคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีการทดสอบฝีมือแรงงาน

(๖) ประสานหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างการยอมรับในคุณวุฒิ หรือเกียรติบัตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(๗) สรุปผล/ประเมินผล/รายงานผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) ประชาชนมีคุณวุฒิ และทักษะด้านการประกอบอาชีพ ตรงตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานต่างประเทศ จำนวน ๕๐๐คน

(๒) กำลังแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานต่างประเทศ เป็นแรงงานที่มีทักษะฝีมือ ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และความสามารถด้านการสื่อสาร มีรายได้จากการจ้างงานสูงขึ้นตามระดับความสามารถ

(๓) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้รับการยอมรับในระดับสากลในการสร้าง และพัฒนากำลังคนให้มีทักษะวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานอาเซียน

(๔) เกิดสันติสุขและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศกลุ่มอาเซียน

๕. โครงการฝึกอบรมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (กลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ และเยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการดูแลคุ้มครอง และบริการความรู้ แก่กลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้าน

(๒) เพื่อฝึกอบรมทักษะด้านวิชาชีพ แก่กลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้านที่สนใจในการยกระดับความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

(๓) เพื่อบริการข่าวสารความรู้ และทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้าน

(๔) เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างสังคมสันติสุข

ตัวชี้วัด กลุ่มสตรีหม้าย กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้าน จำนวน ๒,๓๐๐ คน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินงาน

(๑) ประชุมวางแผนการดำเนินงาน

(๒) ฝึกอบรมอาชีพตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

(๓) จัดอบรมให้ความรู้และแนะแนวในการทำธุรกิจ SME

(๔) นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานของกลุ่ม

(๕) สรุปผล/ประเมินผล/รายงานผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๑) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาสู่ความทันสมัย

(๒) กลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้าน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความรู้ และทักษะในอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(๓) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอาชีพมีงานทำสร้างสังคมสู่สันติสุข

โดยทั้ง ๕ โครงการฝึกอาชีพ ดังกล่าว มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดการฝึกอาชีพให้กับเยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น โดยได้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจตามความต้องการของพื้นที่ และที่ปฏิบัติได้ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะดำเนินการครบทั้ง ๕ โครงการหรือไม่นั้น จะเป็นความต้องการของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาผลการดำเนินการในรอบของโครงการฝึกอาชีพทั้ง ๕ โครงการ ว่ามีการดำเนินการอย่างไร และที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้นมีผลมาจากอะไรบ้างต่อไป

การดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมตามแผนการวิจัยการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเป้าหมายในส่วนของกลยุทธ์การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคม สันติสุข ซึ่งแผนการวิจัยตามกลยุทธ์ดังกล่าว มีการสำรวจข้อมูลโครงการย่อย ๕ โครงการ ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อประชาชนไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยนักวิจัยระดับสถานศึกษา และนักวิจัยหลัก ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์ และถอดบทเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจาก การสำรวจและกรณีศึกษาเชิงลึกการขยายผลไปสู่การปฏิบัติในการสร้างงานสร้างอาชีพ ในลักษณะนำร่อง หรือต่อ ยอดสินค้าหรือบริการ

ปัญหาอุปสรรค

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมตามแผนการวิจัยการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเดินทางที่ต้องเพิ่มความระมัดระวังเป็นอย่างสูง อันเนื่องมาจากความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งมีผลกระทบกับภารกิจของผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการโดยตรง

บทที่ ๔

วิธีดำเนินการวิจัย

ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประชุมผู้บริหารและผู้รับผิดชอบแผนงานโครงการและกิจกรรมในกลยุทธ์ที่ ๒ สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข ในกิจกรรมย่อยดังนี้ (ศูนย์พัฒนาการศึกษาฯ, ๒๕๕๕)

๑. กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ สถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินกิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยดำเนินการจัดฝึกรวมอาชีพให้กับนักเรียน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามความสนใจของผู้เรียน จำนวน ๒,๓๑๕ คน รวมทั้งจัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

แผนภาพที่ ๔-๑ สัมภาษณ์บาบอและนักเรียนในโรงเรียนปอเนาะ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม จำนวน ๑๐๕ แห่ง โดยมีสถานศึกษา จำนวน ๑๘ สถานศึกษา จัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในพื้นที่

แผนภาพที่ ๔-๒ - ๔-๓ สัมภาษณ์บาบอเกี่ยวกับการสร้างรายได้ที่มาจากกลุ่มอาชีพ

แผนภาพที่ ๔-๔ - ๔-๑๑ เก็บข้อมูลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
ในพื้นที่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

๒. กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ สถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้กับนักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้นักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกอบรมอาชีพไปประกอบอาชีพได้ เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้เยาวชน ก่อให้เกิดมิติความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ได้จัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ให้กับนักเรียน ในสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน ๑,๗๕๖ คน จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ จำนวน ๘๔ กลุ่ม

แผนภาพที่ ๔-๑๒ - ๔-๑๕ สัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้บริหาร ครู นักเรียน โรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล

๓. กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานศึกษา อาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนและมูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มเยาวชน สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีขึ้น โดยฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเยาวชนสันติสุข และเยาวชนนอกระบบ ตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งแนะแนวทาง ในการทำธุรกิจ SME และแหล่งเงินทุน โดยมีเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๑๓๐ คน

๔. กิจกรรมการฝึกอาชีพกลุ่มเป้าหมายพิเศษ การฝึกอาชีพให้กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เป็นการฝึกอาชีพให้กับกลุ่มสตรีหม้าย เยาวชนในสถานพินิจ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ เยาวชนในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มประมงพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้ และทักษะในอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามความสนใจของผู้เรียน ในปี ๒๕๕๕ จำนวน ๒,๑๐๐ คน

แผนภาพที่ ๔-๒๐ - ๔-๒๑ สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลโครงการฝึกอาชีพเยาวชนนอกระบบ
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

๕. กิจกรรมเพิ่มคุณวุฒิหรือเกียรติบัตรให้ผู้ที่ไปประกอบการต่างประเทศ เพิ่มคุณวุฒิหรือเกียรติบัตรให้ผู้ที่ไปประกอบการต่างประเทศ เป็นการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพให้กับประชาชนที่จะเดินทางไปประกอบอาชีพยังต่างประเทศ โดยร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในการทดสอบ

ความรู้ ความสามารถ (มาตรฐานวิชาชีพ) ของผู้เข้ารับการศึกษา เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า อาหาร-ขนมไทย ช่างเสริมสวย และนวดแผนไทย เป็นต้น

แผนภาพที่ ๔-๒๔ - ๔-๒๖ สัมภาษณ์กลุ่มแม่บ้านในโครงการเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพทำงานต่างประเทศ กลุ่มแม่บ้านอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

โดยกิจกรรมดังกล่าว จะพบว่า สามารถจัดเป็นอาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ โดยการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ไว้เป็นการสำรวจเบื้องต้นว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ นี้ ในแต่ละสถานศึกษาได้มีการดำเนินการใน ๕ กิจกรรมนี้หรือไม่ มีจำนวนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนเกิดขึ้นในลักษณะใด โดยได้จัดทำแบบสอบถามให้กับแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้กรอกข้อมูลกิจกรรมที่ได้ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และให้คัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศขึ้นมาเรียงลำดับไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะได้จัดกลุ่มของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนดังกล่าวไว้ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของการปฏิบัติที่เป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษา ว่ามีแนวทางการดำเนินการอย่างไร และความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ตลอดจนความสำเร็จของโครงการดังกล่าวนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการสร้างเครื่องมือวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

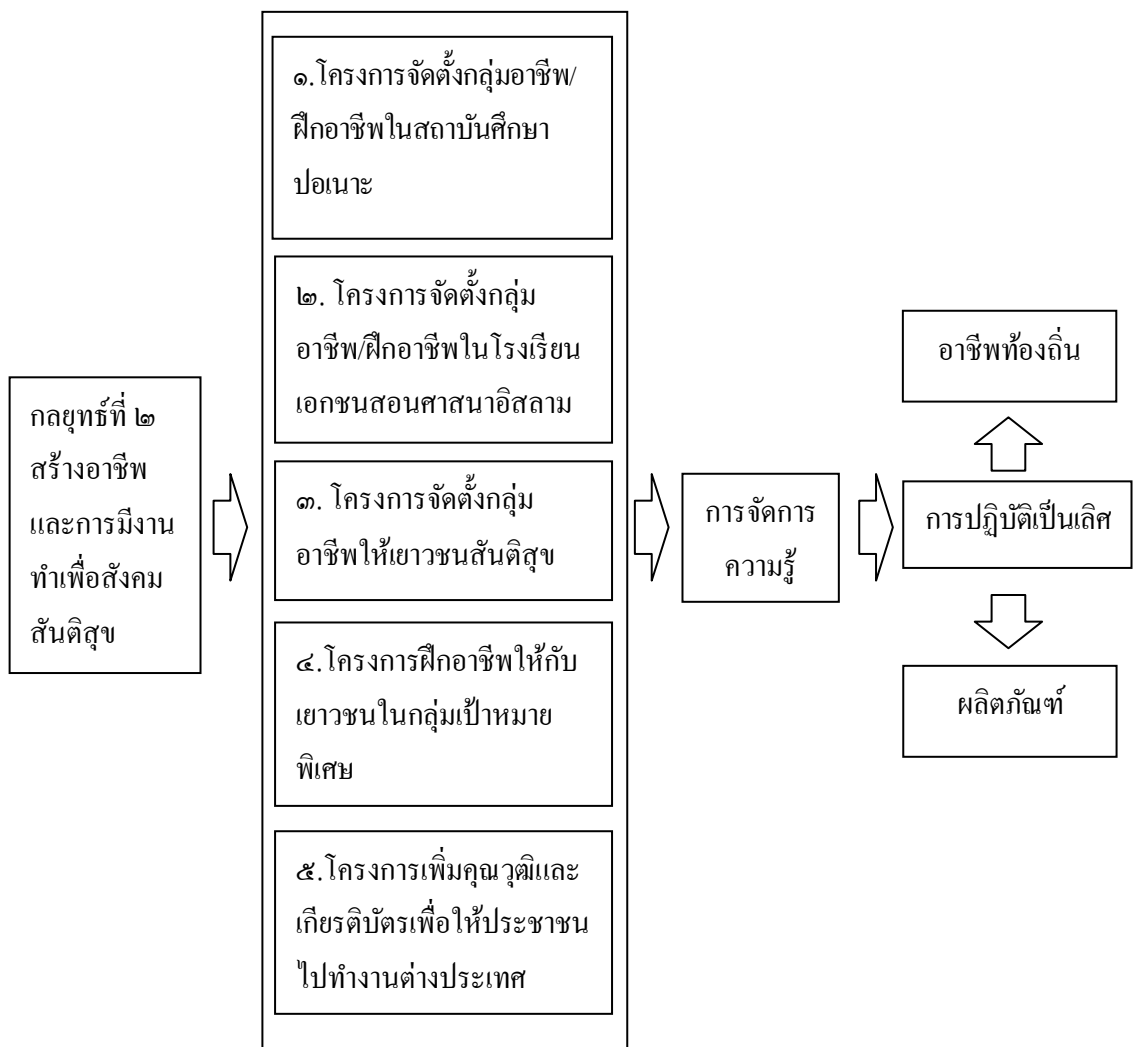
ขั้นตอนการวิจัย

๑. ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผลการดำเนินการดังนี้

๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังแผนภาพประกอบ

การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ ๔-๒๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒. ขั้นตอนที่ ๒ การแจกแบบสอบถามงานวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลการดำเนินการ โครงการและกิจกรรม

โดยจัดส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาเพื่อให้ผู้รับผิดชอบโครงการกรอกข้อมูลและ
เรียงลำดับการปฏิบัติที่เป็นเลิศไว้ลำดับแรก และขอความอนุเคราะห์ให้แต่ละสถานศึกษาจัดให้มี
ผู้รับผิดชอบการเป็นนักวิจัยระดับสถานศึกษาที่จะต้องทำการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการ
ปฏิบัติที่เป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษา

๓. ขั้นตอนที่ ๓ การสำรวจข้อมูลและถอดบทเรียน

จากข้อมูล Best / Good Practice ของแต่ละสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยนักวิจัยระดับ
สถานศึกษา และนักวิจัยหลัก เลือกทำกรณีศึกษา จากข้อมูลการสำรวจ Best / Good Practice โดย
การประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์ และถอดบทเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจาก การสำรวจ
และกรณีศึกษาเชิงลึก เพื่อการขยายผลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการสร้างงานสร้างอาชีพในลักษณะ
นำร่อง หรือต่อ ยอดสินค้าหรือบริการ

๔. ขั้นตอนที่ ๔ การนำเสนอข้อมูล

นักวิจัยระดับสถานศึกษา และตัวแทนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนนำเสนอ
ข้อค้นพบ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อสรุปบทเรียนที่ได้ ทั้งในด้านของรูปแบบ และ
ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นตอนการสำรวจข้อมูล เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ
ผู้รับผิดชอบโครงการทั้ง ๕ โครงการ จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๘ สถานศึกษา โดยตอบแบบสอบถาม
แล้วนำส่งนักวิจัยระดับสถานศึกษาเพื่อเรียงลำดับ และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาการปฏิบัติ
ที่เป็นเลิศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ๑.๑ การสำรวจเป็นแบบสอบถามในลักษณะเลือกตอบและอธิบายเพิ่มเติม
- ๑.๒ การถอดบทเรียนเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

วิธีการสร้างเครื่องมือ

มีการจัดทำเครื่องมือวิจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัยทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีการตรวจสอบคุณภาพ โดยนักวิจัยหลักและทดลองกับสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๑ การสำรวจเป็นแบบสอบถามในลักษณะเลือกตอบ และอธิบายเพิ่มเติม ได้ส่งแบบสอบถามให้แต่ละสถานศึกษาไปจัดเก็บข้อมูลแล้วรวบรวมส่งให้กับนักวิจัยระดับสถานศึกษา เพื่อคัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศแล้ว เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑.๒ การถอดบทเรียน ให้มีการจัดประชุมเพื่อถอดบทเรียน โดยมีนักวิจัยหลัก นักวิจัยระดับสถานศึกษา และเจ้าของอาชีพท้องถิ่น และ/หรือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าร่วมให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๑ การสำรวจเป็นแบบสอบถาม ในลักษณะเลือกตอบ และอธิบายเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำร้อยละ

๑.๒ การถอดบทเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงคุณภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คำร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและการวิเคราะห์เนื้อหาในข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ ๕

วิเคราะห์ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในขั้นตอนการสำรวจข้อมูลและถอดบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนในแต่ละสถานศึกษา โดยจากแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ๓ ตอน โดยตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน และตอนที่ ๓ ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ตอนที่ ๑ ผู้วิจัยได้จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามรายจังหวัดทั้งหมด ๕ จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดมีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๘ สถานศึกษา ประกอบด้วยชื่อสถานศึกษาและตัวย่อในตารางดังนี้ ๑) จังหวัดยะลา จำนวน ๕ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคยะลา (วท.ยล.) วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา (วอศ.ยล.) วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา (วช.ยล.) วิทยาลัยการอาชีพรามัน (วก.รามัน) และวิทยาลัยการอาชีพเบตง (วก.เบตง) เป็นต้น ๒) จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส (วช.นร.) และวิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก(วก.สก.) เป็นต้น ๓) จังหวัดปัตตานี จำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี (วท.ปน.) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี (วท.กภ.ปน.) วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี (วอศ.ปน.) วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี (วก.ปน.) วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี (วก.สบ) และวิทยาลัยประมงปัตตานี (วป.ปน.) เป็นต้น ๔) จังหวัดสงขลา จำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ (วท.จะนะ) และวิทยาลัยการอาชีพนาทวี (วก.นาทวี) และ ๕) จังหวัดสตูล ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล (วท.สต.) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล (วชท.สต.) และวิทยาลัยการอาชีพละงู (วก.ละงู) โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้จะแสดงตัวแปรที่เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้าน โครงการพิเศษ/บริการชุมชน โดยนำเสนอเป็นคำร้อยละของข้อมูลจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตารางที่ ๕-๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๑. เพศ			๒. อายุ (ปี)				
	๑.๑ ชาย	๑.๒ หญิง	รวม	๒.๑ ๒๐-๓๐ปี	๒.๒ ๓๑-๔๐ปี	๒.๓ ๔๑-๕๐ปี	๒.๔ ๕๐ปีขึ้นไป	รวม
ยะลา								
๑. วท.ยล.	๑	-	๑	-	-	๑	-	๑
๒. วอศ.ยล.	-	๕	๕	-	๓	-	๒	๕
๓. วช.ยล.	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
๔. วก.รามัน	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
๕. วก.เบตง	๔	๑	๕	๑	๔	-	-	๕
นราธิวาส								
๑. วช.นร.	๒	๒	๔	๑	๑	๑	๑	๔
๒. วก.สก.	-	๔	๔	๒	๒	-	-	๔
ปัตตานี								
๑. วท.ปน.	๒	-	๒	-	-	๒	-	๒
๒. วท.กก.ปน.	๒	-	๒	-	๒	-	-	๒
๓. วอศ.ปน.	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
๔. วก.ปน.	๑	๑	๒	-	๑	-	๑	๒
๕. วก.สบ.	๒	-	๒	๑	-	๑	-	๒
๖. วป.ปน.	๑	-	๑	-	-	๑	-	๑
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
๒.วก.นาทวี	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
สตูล								
๑. วท.สต.	๑	-	๑	-	-	-	๑	๑
๒. วยท.สต.	-	๑	๑	-	-	๑	-	๑
๓. วก.ละงู	๑	-	๑	-	๑	-	-	๑
รวม	๒๒	๑๔	๓๖	๕	๑๕	๖	๕	๓๖
ร้อยละ	๖๑.๑๑	๓๘.๘๘	๑๐๐.๐๐	๑๓.๘๘	๔๒.๓๘	๑๖.๖๖	๑๓.๘๘	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๓. ศาสนา				๔. ตำแหน่งงาน			
	๓.๑ พุทธ	๓.๒ อิสลาม	๓.๓ คริสต์	รวม	๔.๑ หนง.โครงการพิเศษ	๔.๒ ผู้รับผิดชอบโครงการ	๔.๓ อื่นๆ	รวม
ยะลา								
๑.วท.ยล.	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
๒.วอศ.ยล.	๕	-	-	๕	๑	๔	-	๕
๓.วช.ยล.	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
๔.วค.รามัน	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
๕.วค.เบตง	๑	๔	-	๕	๑	๔	-	๕
นราธิวาส								
๑.วช.นร.	๒	๒	-	๔	๑	๓	-	๔
๒.วค.สก.	-	๔	-	๔	-	๔	-	๔
ปัตตานี								
๑.วท.ปน.	-	๒	-	๒	-	๒	-	๒
๒.วท.กภ.ปน.	-	๒	-	๒	-	๒	-	๒
๓.วอศ.ปน.	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
๔.วค.ปน.	๑	๑	-	๒	๑	๑	-	๒
๕.วค.สบ.	-	๒	-	๒	๑	-	๑	๒
๖.วป.ปน.	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	๑	-	-	๑	๑	-	-	๑
๒.วค.นาทวี	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
สตูล								
๑.วท.สต.	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
๒.วชท.สต.	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
๓.วค.ละงู	-	๑	-	๑	๑	-	-	๑
รวม	๑๑	๒๕	-	๓๖	๑๒	๒๓	๑	๓๖
ร้อยละ	๓๐.๕๖	๖๕.๔๔	-	๑๐๐.๐๐	๓๓.๓๓	๖๓.๘๕	๒.๗๗	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๑ จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๕. ระดับการศึกษา				๖. ประสบการณ์ด้านโครงการพิเศษ/บริการชุมชน			
	๕.๑ ปวส.หรือ เทียบเท่า	๕.๒ ป.ตรี	๕.๓ สูงกว่าป.ตรี	รวม	๖.๑ น้อยกว่า ปี	๖.๒ ปสก. ๑-๒ปี	๖.๓ มากกว่า ๒ปี	รวม
ยะลา								
๑.วท.ยล.	-	๑	-	๑	-	-	๑	๑
๒.วอศ.ยล.	-	๔	๑	๕	-	-	๕	๕
๓.วช.ยล.	-	๑	-	๑	-	-	๑	๑
๔.วค.รามัน	-	๑	-	๑	-	-	๑	๑
๕.วค.เบตง	-	๓	๒	๕	-	๑	๔	๕
นราธิวาส								
๑.วช.นร.	-	๔	-	๔	-	๑	๓	๔
๒.วค.สก.	-	๔	-	๔	-	-	๔	๔
ปัตตานี								
๑.วท.ปน.	-	๒	-	๒	-	-	๒	๒
๒.วท.กภ.ปน.	-	๒	-	๒	-	-	๒	๒
๓.วอศ.ปน.	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
๔.วค.ปน.	-	๒	-	๒	-	-	๒	๒
๕.วค.สบ.	-	๑	๑	๒	-	๑	๑	๑
๖.วป.ปน.	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	-	๑	-	๑	-	-	๑	๑
๒.วค.นาทวี	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
สตูล								
๑.วท.สต.	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
๒.วชท.สต.	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
๓.วค.ละงู	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
รวม	-	๒๓	๕	๓๖	-	๔	๓๒	๓๖
ร้อยละ	-	๓๕.๐๐	๒๕.๐๐	๑๐๐.๐๐	-	๑๑.๑๑	๘๘.๘๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕-๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจาก ๕ จังหวัด จำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วยเพศชายและหญิง โดยส่วนใหญ่ (มากกว่าครึ่งหนึ่ง) เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๑ เพศหญิง ร้อยละ ๓๘.๘๙ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗๘ รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๘ โดยมีอายุ ๒๐-๓๐ ปี และมากกว่า ๕๐ ปี มีสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ ๑๓.๘๘ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาอิสลาม (มากกว่าครึ่งหนึ่ง) คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕๕ รองลงมานับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๕ ในด้านตำแหน่งงาน เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๘ และเป็นหัวหน้างาน โครงการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ในด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเป็นผู้มีประสบการณ์ด้าน โครงการพิเศษ/บริการชุมชนมากกว่า ๒ ปี เกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๘ โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ด้าน โครงการพิเศษ/บริการชุมชนระหว่าง ๑-๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๑

๒. ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัย นำเสนอข้อมูลจากสถานศึกษาทั้งหมด จำนวน ๑๘ สถานศึกษา จาก ๕ จังหวัด ในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้ง ๕ โครงการ ซึ่งประกอบด้วย ๑) โครงการและจำนวนที่ได้รับจัดสรรงบประมาณและได้ปฏิบัติไปของแต่ละสถานศึกษา ๒) อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ที่ได้จัด ๓) ลักษณะการดำเนินการของโครงการ ๔) กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ๕) กรณีจัดหาทุนในการจัดซื้อวัสดุ - อุปกรณ์ให้แล้วไปประกอบอาชีพได้ ๖) กรณีจัดฝึกอบรมต่อขยายความรู้เดิม (จะมีการแยกตารางบางส่วนออกไปเป็นรายจังหวัดเพื่อแสดงให้เห็นรายละเอียดประกอบ) และ ๗) ในภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะฯ (ความรู้/ทักษะ เงินทุน เงินทุนที่จัดให้ วัตถุประสงค์ กระบวนการผลิตและบริการ เทคโนโลยี การตลาด/ช่องทางการจำหน่าย คู่แข่ง บรรลุภัณฑ์ เครื่องมือ-อุปกรณ์ สถานที่ดำเนินการ รายได้จากการจำหน่าย/บริการ และรายได้ต่อเดือน) เป็นต้น

ตารางที่ ๕-๒ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดำเนินกิจกรรมอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์-
ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด /สถานศึกษา	๒.๑ ชื่อโครงการ					
	๒.๑.๑ ปอเนาะ	๒.๑.๒ เอกชนสอน ศาสนาอิสลาม	๒.๑.๓ เยาวชน สันติสุข	๒.๑.๔ กลุ่มเป้าหมาย พิเศษ	๒.๑.๕ เพิ่มคุณวุฒิไป ต่างประเทศ	รวม
ยะลา						
๑.วท.ยล.	✓	✓	-	✓	-	๓
๒.วอศ.ยล.	✓	✓	✓	✓	✓	๕
๓.วช.ยล.	✓	✓	✓	✓	-	๔
๔.วค.รามัน	✓	-	-	-	-	๑
๕.วค.เบตง	✓	✓	✓	✓	✓	๕
นราธิวาส						
๑.วช.นร.	✓	✓	✓	✓	✓	๕
๒.วค.สก.	✓	✓	✓	✓	✓	๕
ปัตตานี						
๑.วท.ปน.	✓	✓	✓	✓	-	๔
๒.วท.กก.ปน.	✓	✓	✓	✓	-	๔
๓.วอศ.ปน.	✓	✓	✓	✓	-	๔
๔.วค.ปน.	✓	✓	✓	✓	✓	๕
๕.วค.สบ.	✓	✓	✓	✓	-	๔
๖.วป.ปน.	✓	✓	✓	✓	-	๔
สงขลา						
๑.วท.จะนะ	✓	✓	✓	✓	✓	๕
๒.วค.นาทวี	✓	✓	-	✓	-	๓
สตูล						
๑.วท.สต.	✓	✓	-	✓	-	๓
๒.วชท.สต.	-	✓	-	✓	-	๒
๓.วค.ละงู	-	✓	-	-	-	๑

หมายเหตุ ✓ = จัดกิจกรรม

จากตารางที่ ๕-๒ พบว่าสถานศึกษาใน ๕ จังหวัด มีการดำเนินการในกิจกรรมครบทั้ง ๕ กิจกรรม จำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยการอาชีพเบตง วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-โก-ลก วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี และวิทยาลัยเทคนิคจะนะ มีการดำเนินการ ๔ กิจกรรม จำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี และวิทยาลัยประมงปัตตานี โดยกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการ คือ เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพและเกียรติบัตร เพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศมีการดำเนินการ ๓ กิจกรรม จำนวน ๓ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยการอาชีพนาทวี และวิทยาลัยเทคนิคสตูล โดยกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการได้แก่ เยาวชนสันติสุข และ เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้ประชาชนไปต่างประเทศ มีการดำเนินการ ๒ กิจกรรม จำนวน ๑ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล คือ เอกชนสอนศาสนาอิสลามและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และมีการดำเนินการ ๑ กิจกรรม จำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพรามัน คือ กลุ่มอาชีพในสถาบันปอเนาะ และวิทยาลัยการอาชีพละงู คือ กลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ตารางที่ ๕-๒.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๒.๒ อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จัด				๒.๓ ลักษณะ การ ดำเนินการ ของ โครงการ	๒.๔ ฝึกอบรม แล้ว สามารถ ประกอบ อาชีพได้	๒.๕ กรณี จัดหาทุน*	๒.๖ ฝึกอบรม ต่อยอด ความรู้เดิม
	๒.๒.๑ อาชีพท้องถิ่น	๒.๒.๒ ผลิตภัณฑ์	๒.๒.๓ อาชีพท้องถิ่น ที่มี ผลิตภัณฑ์	รวม				
ยะลา			รายละเอียดข้อ ๒.๒-๒.๖ แสดงในตารางย่อย ๒					
๑.วท.ยล.	๑	๒	-	๓	-	-	-	-
๒.วอศ.ยล.	๑	-	๑	๒	-	-	-	-
๓.วช.ยล.	๑	-	๑	๒	-	-	-	-
๔.วก.รามัน	๑	-	-	๑	-	-	-	-
๕.วก.เบตง	๒	๑	๑	๔	-	-	-	-

ตารางที่ ๕-๒.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๒.๒ อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จัด				๒.๓ ลักษณะ การ ดำเนินการ ของ โครงการ	๒.๔ ฝึกอบรม แล้ว สามารถ ประกอบ อาชีพได้	๒.๕ กรณีจัดห ทุนฯ	๒.๖ ฝึกอบรม ต่อยอด ความรู้เดิม
	๒.๒.๑ อาชีพท้องถิ่น	๒.๒.๒ ผลิตภัณฑ์	๒.๒.๓ อาชีพท้องถิ่น ที่มีผลิตภัณฑ์	รวม				
นราธิวาส								
๑.วช.นร.	๓	๑	๑	๕	-	-	-	-
๒.วท.สก.	๕	๑	๑	๗	-	-	-	-
ปัตตานี								
๑.วท.ปน.	๓	๑	-	๔	-	-	-	-
๒.วท.กท.ปน.	๑	๓	-	๔	-	-	-	-
๓.วอศ.ปน.	-	-	๒	๒	-	-	-	-
๔.วท.ปน.	๔	-	๑	๕	-	-	-	-
๕.วท.สบ.	๓	๒	-	๕	-	-	-	-
๖.วป.ปน.	๑	๑	-	๒	-	-	-	-
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	๒	-	-	๒	-	-	-	-
๒.วท.นาทวี	-	๑	-	๑	-	-	-	-
สตูล								
๑.วท.สต.	๑	-	-	๑	-	-	-	-
๒.วษท.สต.	๑	-	-	๑	-	-	-	-
๓.วท.ละงู	-	-	๑	๑	-	-	-	-
รวม	๓๐	๑๓	๕	๕๒	-	-	-	-
ร้อยละ	๕๗.๖๕	๒๕.๐๐	๑๗.๓๑	๑๐๐	-	-	-	-

ตารางที่ ๕-๒.๑ พบว่า สถานศึกษาจำนวน ๑๘ สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการโครงการในกิจกรรมทั้งหมด ๕๒ โครงการย่อย ที่ทำให้เกิด
อาชีพท้องถิ่นเกินครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๕ มีผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเป็น
อาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๑

ตารางที่ ๕-๒.๒ ข้อมูลภาพรวมของลักษณะการฝึกอบรมตาม โครงการของอาชีพท้องถิ่นและ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗ ในภาพรวมการฝึกอบรมมีลักษณะฯ				
	๒.๗.๑ ความรู้/ทักษะ				
	(๑) มีความรู้เดิม จากครอบครัว	(๒) มีการช่วยเหลือ จากภาครัฐ-เอกชน	(๓) สถานศึกษาอาชีพศึกษา ได้เข้ามาให้ความรู้ก่อนแล้ว	(๔) ไม่มีความรู้/ ทักษะมาก่อน	รวม
ยะลา					
๑.วท.ยล.	๑	-	๒	-	๓
๒.วอศ.ยล.	๒	-	๑	๓	๖
๓.วช.ยล.	๑	-	๑	-	๒
๔.วท.รามัน	๑	-	-	๑	๒
๕.วท.เบตง	๒	๑	-	๑	๔
นราธิวาส					
๑.วช.นร.	๑	๒	๑	๓	๖
๒.วท.สท.	๓	-	๒	๑	๖
ปัตตานี					
๑.วท.ปน.	๓	๑	๓	-	๖
๒.วท.ภท.ปน.	๒	๑	๑	๑	๕
๓.วอศ.ปน.	๑	-	๑	-	๒
๔.วท.ปน.	๑	-	-	๔	๕
๕.วท.สบ.	๓	-	-	๑	๔
๖.วป.ปน.	๑	-	๑	๑	๒
สงขลา					
๑.วท.จะนะ	๕	๒	๕	-	๑๒
๒.วท.นาทวี	-	-	-	๑	๑
สตูล					
๑.วท.สต.	-	-	๑	-	๑
๒.วชท.สต.	-	-	-	๑	๑
๓.วท.ละงู	-	-	-	๑	๑
รวม	๒๖	๖	๑๕	๑๕	๖๒
ร้อยละ	๓๖.๕๐	๘.๑๒	๒๖.๓๕	๒๖.๓๕	๑๐๐.๐๐

หมายเหตุ ในกรณีที่มีการตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ในข้อคำถามนั้น สัดส่วนร้อยละเป็นการวิเคราะห์
จากจำนวนที่ตอบเปรียบเทียบกับจำนวนที่ตอบทั้งหมดในข้อคำถามนั้น

จากตารางที่ ๕-๒.๒ พบว่าในภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะดังนี้ ด้านความรู้/ทักษะ มีความรู้เดิมจากครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้เข้ามาให้ความรู้ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๕ เท่ากับ ไม่มีความรู้/ทักษะมาก่อน โดยมีการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนอื่น คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๒

ตารางที่ ๕-๒.๓ ข้อมูลภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะด้านเงินทุนและวัตถุประสงค์
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗.๒ เงินทุน			๒.๗.๓ เงินทุนที่จัดให้			๒.๗.๔ วัตถุประสงค์			
	(๑) ลงทุนด้วยตนเอง	(๒) สถานศึกษาจัดหาทุนในรูปแบบวัสดุ-อุปกรณ์อื่นๆ	รวม	(๑) มีความเหมาะสมพอเพียง	(๒) ไม่เหมาะสมพอเพียง	รวม	(๑) หาได้ในท้องถิ่น	(๒) นำมาจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน	(๓) อื่นๆ	รวม
ยะลา										
๑.วท.ยล.	-	๒	๒	๑	-	๑	-	-	-	-
๒.วอศ.ยล.	๒	๒	๔	๑	๑	๒	๓	๒	-	๕
๓.วช.ยล.	๑	๑	๒	๑	-	๑	-	-	-	-
๔.วค.รามัน	-	๑	๑	๑	-	๑	๑	-	-	๑
๕.วค.เบตง	-	๔	๔	๒	๒	๔	๔	๒	-	๖
นราธิวาส										
๑.วช.นร.	๑	๕	๖	๕	-	๕	๕	๑	-	๖
๒.วค.สก.	๑	๔	๕	๔	๑	๕	๔	๓	๑	๘
ปัตตานี										
๑.วท.ปน.	๑	๓	๔	๑	๒	๓	๑	๓	-	๔
๒.วท.กค.ปน.	๑	๒	๓	๒	-	๒	๑	-	-	๑
๓.วอศ.ปน.	๑	๑	๒	๑	-	๑	๑	๑	-	๒
๔.วค.ปน.	-	๕	๕	๕	-	๕	๕	-	-	๕

ตารางที่ ๕-๒.๓ ข้อมูลภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะด้านเงินทุนและวัตถุประสงค์
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗.๒ เงินทุน			๒.๗.๓ เงินทุนที่จัดให้			๒.๗.๔ วัตถุประสงค์			
	(๑) ลงทุนด้วยตนเอง	(๒) สถานศึกษาจัดหาทุนในรูปแบบวัสดุ-อุปกรณ์อื่นๆ	รวม	(๑) มีความเหมาะสมพอเพียง	(๒) ไม่เหมาะสมพอเพียง	รวม	(๑) หาได้ในท้องถิ่น	(๒) นำมาจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน	(๓) อื่นๆ	รวม
๕.วท.สบ.	๓	๓	๖	๔	-	๔	๓	๔	-	๗
๖.วป.ปน.	๑	๑	๒	๑	-	๑	๑	-	-	๑
สงขลา										
๑.วท.จนะ	-	๕	๕	๑	๔	๕	๕	๓	-	๘
๒.วท.นาทวี	-	๑	๑	๑	-	๑	-	๑	-	๑
สตูล										
๑.วท.สต.	๑	๑	๒	๑	-	๑	๑	-	-	๑
๒.วษท.สต.	๑	๑	๒	-	๑	๑	๑	-	-	๑
๓.วท.ละงู	-	๑	๑	๑	-	๑	๑	-	-	๑
รวม	๑๔	๔๓	๕๗	๓๓	๑๑	๔๔	๓๗	๒๐	๑	๕๘
ร้อยละ	๒๔.๕๖	๗๕.๔๔	๑๐๐.๐๐	๗๕.๐๐	๒๕.๐๐	๑๐๐.๐๐	๖๓.๘๐	๓๔.๔๘	๑.๗๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๕-๒.๓ พบว่าในภาพรวมของการฝึกอบรมมีลักษณะด้านเงินทุนเป็นการลงทุนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๖ สถานศึกษาจัดหาทุน ในรูปแบบวัสดุ-อุปกรณ์อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๔ ด้านเงินทุนที่จัดให้มีความเหมาะสมพอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ ไม่เหมาะสมและไม่พอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ วัตถุประสงค์หาได้ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๐ ต้องนำมาจากแหล่งอื่นภายนอกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๒ ด้านกระบวนการผลิต/บริการเป็นขั้นตอนที่มีมาแต่เดิม/ความรู้เดิม คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๑ มีการพัฒนาขั้นตอนใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๙ ด้านเทคโนโลยี เป็นเทคโนโลยีที่นำมาจากแหล่งอ้างอิงฯ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๘ เป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๓ เป็นเทคโนโลยีต่อยอดภูมิปัญญาฯ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๕ ด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่ายไม่มีการดำเนินการในด้านนี้ คิดเป็น

ร้อยละ ๔๑.๐๓ มีการดำเนินการจากการฝึกอบรม โดยเป็นหลักสูตรระยะสั้น คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ โดยการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลหลักการแล้วประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๑ และมีการดำเนินการด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๓ ด้านคู่แข่งมีมากกว่า ๑ แห่งในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๕ ไม่มีคู่แข่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓๖ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๕ ด้านบรรจุกู้ยืม ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๑ ไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และได้รับการสนับสนุนฯ จากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๖ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๖๐ ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ และไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๖ ด้านสถานที่ดำเนินการ โดยบุคคลหรือกลุ่มในสถานที่กลาง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๔ โดยบุคคลหรือกลุ่มในที่ต่างๆ แล้วนำมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๒ และโดยบุคคล/ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๔ ด้านรายได้จากการจำหน่าย/บริการมีรายได้เป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๒ เป็นช่วงฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๕ และเป็นรายเดือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ ด้านรายได้ต่อเดือนสูงกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ๑-๒ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๕ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๗ สูงกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ๒-๓ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๖ และสูงกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ๓-๔ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๒.๓.๕ กระบวนการผลิต/บริการ			๒.๓.๖ เทคโนโลยี			
	(๑) เป็น ขั้นตอนที่มี มาแต่เดิม/ ความรู้เดิม	(๒) ได้มี การพัฒนา ขั้นตอน	รวม	(๑) เป็น เทคโนโลยี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	(๒) เป็น เทคโนโลยี ต่อยอดภูมิ ปัญญาฯ	(๓) เป็น เทคโนโลยีที่ นำมาจาก แหล่งอ้างอิงฯ	รวม
ยะลา							
๑.วท.ยล.	๒	๑	๓	-	-	-	-
๒.วอศ.ยล.	๓	๓	๖	๒	๑	๒	๕
๓.วช.ยล.	-	-	-	-	-	๑	๑
๔.วค.รามัน	-	-	-	-	-	-	-
๕.วค.เบตง	๕	๑	๖	๑	๒	๓	๖

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗.๕ กระบวนการผลิต/บริการ			๒.๗.๖ เทคโนโลยี			
	(๑) เป็น ขั้นตอนที่มี มาแต่เดิม/ ความรู้เดิม	(๒) ได้มี การพัฒนา ขั้นตอน	รวม	(๑) เป็น เทคโนโลยี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	(๒) เป็น เทคโนโลยี ต่อยอดภูมิ ปัญญาฯ	(๓) เป็น เทคโนโลยีที่ นำมาจาก แหล่งอ้างอิงฯ	รวม
นราธิวาส							
๑.วช.นร.	๑	๔	๕	๒	๒	-	๔
๒.วท.สก.	๑	๓	๔	-	๑	๔	๕
ปัตตานี							
๑.วท.ปน.	๓	-	๓	๑	๑	๓	๕
๒.วท.กก.ปน.	๑	๑	๒	๑	๑	-	๒
๓.วท.ส.ปน.	-	๑	๑	๑	๑	๑	๓
๔.วท.ปน.	๕	-	๕	๑	๓	๑	๕
๕.วท.สบ.	๔	-	๔	-	-	๑	๑
๖.วป.ปน.	๑	-	๑	๑	-	๑	๒
สงขลา							
๑.วท.จะนะ	๔	-	๔	๒	-	๔	๖
๒.วท.นาทวี	-	-	-	-	-	๑	๑
สตูล							
๑.วท.สต.	๑	-	๑	๑	-	๑	๒
๒.วชท.สต.	๑	-	๑	-	-	๑	๑
๓.วท.ละงู	๑	-	๑	-	-	-	-
รวม	๓๓	๑๔	๔๗	๑๓	๑๒	๒๔	๔๙
ร้อยละ	๓๐.๒๑	๒๙.๗๙	๑๐๐.๐๐	๒๖.๕๓	๒๔.๔๙	๔๘.๙๘	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗.๗ การตลาด/ช่องทางกรจำหน่าย					๒.๗.๘ คู่แข่ง			
	(๑) ไม่มี การ ดำเนินการ ในด้านนี้	(๒) มี การ ดำเนินการ ในด้าน การตลาด	(๓) จาก การ ฝึกอบรม โดยเป็น หลักสูตร ระยะสั้น	(๔) นำไป ปฏิบัติตาม หลักการ แล้ว ประสบ ความสำเร็จ	รวม	(๑) ไม่มี	(๒) มี มากกว่า ๑ แห่ง ในพื้นที่	(๓) อื่นๆ	รวม
ยะลา									
๑.วท.ยล.	-	-	-	-	-	-	๓	-	๓
๒.วอศ.ยล.	๑	๑	๑	-	๓	๑	๒	๑	๔
๓.วช.ยล.	๑	-	-	-	๑	-	๑	๑	๒
๔.วท.รามัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๕.วท.เบตง	๒	๑	๑	๑	๕	๑	๓	-	๔
นราธิวาส									
๑.วช.นร.	-	-	๒	๑	๓	๑	๔	-	๕
๒.วท.สท.	๑	-	๔	-	๕	๔	๑	-	๕
ปัตตานี									
๑.วท.ปน.	-	-	๑	๒	๓	๑	๒	-	๓
๒.วท.กก.ปน.	-	-	๑	๑	๒	-	-	-	-
๓.วอศ.ปน.	-	-	๑	๑	๒	-	๑	-	๑
๔.วท.ปน.	๕	-	-	-	๕	๕	-	-	๕
๕.วท.สท.	-	-	-	๑	๑	๑	๓	-	๔
๖.วป.ปน.	-	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
สงขลา									
๑.วท.จะนะ	๓	-	๑	-	๔	-	๔	-	๔
๒.วท.นาทวี	๑	-	-	-	๑	๑	-	-	๑
สตูล									
๑.วท.สต.	๑	-	-	-	๑	-	๑	-	๑
๒.วชท.สต.	-	-	-	๑	๑	-	-	-	-
๓.วท.ละงู	๑	-	-	-	๑	๑	-	-	๑
รวม	๑๖	๒	๑๓	๘	๓๙	๑๖	๒๖	๒	๔๔
ร้อยละ	๔๑.๐๓	๕.๑๓	๓๓.๓๓	๒๐.๕๑	๑๐๐.๐๐	๓๖.๓๖	๕๙.๐๕	๔.๕๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด / สถานศึกษา	๒.๗.๘ บรรจุกิจกรรม				๒.๗.๑๐ เครื่องมือ-อุปกรณ์			
	(๑) ไม่มี การ ดำเนินการ	(๒) ได้รับ สนับสนุน จาก สถานศึกษา	(๓) ได้รับ สนับสนุน จากแหล่งอื่น	รวม	(๑) ไม่ ดำเนินการ	(๒) ได้รับ สนับสนุน จาก สถานศึกษา	(๓) ได้รับ สนับสนุน จากแหล่ง อื่น	รวม
ยะลา								
๑.วท.ยล.	-	๓	-	๓	-	๓	-	๓
๒.วอศ.ยล.	๒	๑	๑	๔	-	๒	๒	๔
๓.วช.ยล.	-	-	-	-	-	๒	-	๒
๔.วค.รามัน	-	-	-	-	-	๑	-	๑
๕.วค.เบตง	๒	๒	-	๔	-	๔	๑	๕
นราธิวาส								
๑.วช.นร.	-	๕	-	๕	-	๓	-	๓
๒.วค.สท.	-	๕	-	๕	-	๔	๓	๗
ปัตตานี								
๑.วท.ปน.	๒	๑	๑	๔	-	๓	-	๓
๒.วท.กก.ปน.	-	๑	-	๑	๒	-	-	๒
๓.วอศ.ปน.	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
๔.วค.ปน.	-	๕	-	๕	-	๕	-	๕
๕.วค.สบ.	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
๖.วป.ปน.	-	๑	-	๑	-	๑	-	๑
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	๔	-	-	๔	-	๔	-	๔
๒.วค.นาทวี	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
สตูล								
๑.วท.สต.	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
๒.วชท.สต.	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
๓.วค.ละงู	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
รวม	๑๔	๒๖	๒	๔๒	๒	๓๘	๖	๔๖
ร้อยละ	๓๓.๓๓	๖๑.๙๑	๔.๗๖	๑๐๐.๐๐	๔.๓๖	๘๒.๖๐	๑๓.๐๔	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๒.๗.๑๑ สถานที่ดำเนินการ				๒.๗.๑๒ รายได้จากการจำหน่าย/บริการ			
	(๑) โดย บุคคล/ ครอบครัว	(๒) โดยบุคคล หรือกลุ่มในที่ ต่างๆ แล้วนำมา รวมกัน	(๓) โดย บุคคลหรือ กลุ่มใน สถานที่กลาง	รวม	(๑) ราย เดือน	(๒) เป็น ครั้งคราว	(๓) ช่วง ฤดูกาล	รวม
ยะลา								
๑.วท.ยล.	-	-	๓	๓	-	-	-	-
๒.วอศ.ยล.	๒	๒	-	๔	-	๓	-	๓
๓.วช.ยล.	-	-	๑	๑	-	๑	-	๑
๔.วค.รามัน	-	๒	๑	๓	๑	-	-	๑
๕.วค.เบตง	-	๑	๓	๔	-	๔	-	๔
นราธิวาส								
๑.วช.นร.	๒	-	๒	๔	๒	๒	-	๔
๒.วค.สก.	๑	-	๔	๕	-	๔	-	๔
ปัตตานี								
๑.วท.ปน.	-	๒	๓	๕	-	๓	-	๓
๒.วท.กก.ปน.	-	-	๑	๑	-	๑	๑	๒
๓.วอศ.ปน.	-	-	๑	๑	-	๑	-	๑
๔.วค.ปน.	-	-	-	-	๑	๔	-	๕
๕.วค.สบ.	-	-	-	-	-	-	๓	๓
๖.วป.ปน.	-	๑	๑	๒	-	๑	-	๑
สงขลา								
๑.วท.จะนะ	๑	-	๑	๒	-	๓	-	๓
๒.วค.นาทวี	-	-	๑	๑	-	-	-	-
สตูล								
๑.วท.สต.	-	-	๑	๑	-	-	๑	๑
๒.วชท.สต.	-	-	๑	๑	-	๑	-	๑
๓.วค.ละงู	๑	-	-	๑	-	๑	-	๑
รวม	๗	๘	๒๔	๓๕	๔	๒๕	๕	๓๘
ร้อยละ	๑๗.๕๔	๒๐.๕๒	๖๑.๕๔	๑๐๐.๐๐	๑๐.๕๓	๗๖.๓๒	๑๓.๑๕	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕-๒.๔ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน
จำแนกตามจังหวัดและสถานศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร จังหวัด/ สถานศึกษา	๒.๓.๑๓ รายได้ต่อเดือน				
	(๑) สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ.๑-๒ เท่า	(๒) สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ.๒-๓ เท่า	(๓) สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ.๓-๔ เท่า	(๔) สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ.มากกว่า ๔ เท่า	(๕) อื่นๆ
ยะลา					
๑.วท.ยล.	๒	-	-	-	๑
๒.วอศ.ยล.	๓	-	-	-	๑
๓.วช.ยล.	๑	-	-	-	-
๔.วค.รามัน	๑	-	-	-	๒
๕.วค.เบตง	๓	-	-	-	-
นราธิวาส					
๑.วช.นร.	๑	๓	-	-	-
๒.วค.สก.	๔	-	-	-	-
ปัตตานี					
๑.วท.ปน.	๔	-	-	-	-
๒.วท.กก.ปน.	-	๑	-	-	-
๓.วอศ.ปน.	๑	-	-	-	-
๔.วค.ปน.	๔	-	-	-	-
๕.วค.สบ.	-	-	๓	-	-
๖.วป.ปน.	๑	-	-	-	-
สงขลา					
๑.วท.จะนะ	-	-	-	-	๑
๒.วค.นาทวี	-	-	-	-	๑
สตูล					
๑.วท.สต.	๑	-	-	-	-
๒.วชท.สต.	๑	-	-	-	-
๓.วค.ละงู	-	-	-	-	๑
รวม	๒๗	๔	๓	-	๗
ร้อยละ	๖๕.๘๕	๙.๗๖	๗.๓๒	-	๑๗.๐๗

๑= ไม่นำเสนอ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในท้ายแบบสอบถามที่เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นดังนี้

๒.๘ คำอธิบายในภาพรวมที่เป็นองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ	ความถี่	หมายเหตุ
(1) ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ	๘	
(2) ความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก	๘	
(3) วิทยากรมีความรู้ความชำนาญและให้คำแนะนำ	๖	
(4) การนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ	๕	
(5) การมีอาชีพและเพิ่มรายได้โดยเป็นอาชีพที่ต้องการในท้องถิ่น	๕	
(6) ทุน/เครื่องมืออุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า	๔	
(7) ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก	๔	
(8) การฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง	๒	

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ มีความถี่สูงสุด โดยมีความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก วิทยากรมีความรู้ความชำนาญ และให้คำแนะนำการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ การมีอาชีพและเพิ่มรายได้โดยเป็นอาชีพที่ต้องการในท้องถิ่นทุน/เครื่องมืออุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก และการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องมีความถี่ลงมาตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในท้ายแบบสอบถามที่เป็นปัญหาอุปสรรค เป็นดังนี้

๒.๙ ปัญหาอุปสรรค	ความถี่	หมายเหตุ
(1) ความไม่สงบในพื้นที่	๑๒	
(2) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน	๘	
(3) เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน	๖	
(4) ระยะทางการเดินทาง	๕	
(5) การกิจของผู้รับผิดชอบมีมาก	๒	

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัญหาอุปสรรคมาจากความไม่สงบในพื้นที่ที่มีความถี่สูงสุดโดยมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน ระยะทางการเดินทาง และการกิจของผู้รับผิดชอบมีมากมีความถี่ลงมาตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการคัดเลือกสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มีข้อมูลสรุปได้ดังนี้

(๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา (กลุ่มสถาบันศึกษาปอเนาะ)

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูลนายอับ โดเลาะ แวดอเลาะ
(โต๊ะครู สถาบันศึกษาปอเนาะคารุลโลมวิทยา)
๒. ที่อยู่ ๒/๑๗ หมู่ ๗ ตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๓. อาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อการเพาะเห็ดแครง

ผลการดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลจากการคัดเลือกของสถานศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา อาชีพการเพาะเห็ดแครง ซึ่งเป็น โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยมีนายอับ โดเลาะ แวดอเลาะ โต๊ะครู สถาบันศึกษาปอเนาะคารุลโลมวิทยา (พงกราเสา) บ้านเลขที่ ๒/๑๗ หมู่ ๗ ตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีความรู้พื้นฐานในการเพาะเห็ดอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการเพาะเห็ดชนิดอื่น เช่น เห็ดนางฟ้า เห็ดหูหนู แต่สถาบันศึกษาปอเนาะมีความต้องการที่จะเพาะเห็ดแครง เนื่องจากในจังหวัดยะลา มีอาชีพกรีดยางพารา จึงมีต้นยางพาราที่ตัดโค่นไว้เมื่อท่อนไม้ยางพาราตาย และมีฝนตก ก็จะพบเห็ดแครงขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเห็ดแครงจึงหารับประทานได้ในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการในการจะรับประทานเห็ดแครงนอกฤดู ทำให้ต้องมีการเพาะเห็ดแครงในสถาบันศึกษาปอเนาะขึ้น

วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา จึงนำกลุ่มสถาบันศึกษาปอเนาะคารุลโลมวิทยา (พงกราเสา) ไปไปศึกษาดูงาน ณ จังหวัดกระบี่ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเพาะเห็ดแครง หลังจากนั้นวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลาได้ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพาะเห็ดแครง ส่วนผสม (วัตถุดิบ) อุปกรณ์การผลิตเห็ดแครง สูตรก้อนเชื้อเห็ดแครง ขั้นตอนการผลิตก้อนเชื้อเห็ดแครง ลักษณะเฉพาะของเห็ดแครง ต้นทุนและรายได้ในการจำหน่ายเห็ด วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลาได้สนับสนุนเทคโนโลยี คือ เครื่องโม่ ใช้สำหรับผสมส่วนผสมในการทำก้อนเชื้อในการเพาะเห็ด

ทางสถาบันศึกษาปอเนาะได้จำหน่ายเห็ดแครง โดยมีพ่อค้าตลาดสดในจังหวัดยะลา เก็บผลผลิตแต่ละวันประมาณ ๓ กิโลกรัม ๆ ละ ๒๐๐ บาท ๔๐ ก้อน จะได้ ๑ กิโลกรัม หลังจากจำหน่ายผลผลิต ทางสถาบันศึกษาปอเนาะนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายในแต่ละวันมาเฉลี่ยภายในกลุ่ม และแบ่งเป็นทุนในการซื้อส่วนผสมวัตถุดิบเชื้อเห็ดแครงในการเพาะเห็ดแครงครั้งต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการเพาะเห็ดแครง คือ การเจริญเติบโตของดอกเห็ดไม่สมบูรณ์ เกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ความชื้นในโรงเรือนไม่เพียงพอ ทำให้เห็ดแห้งได้ รดน้ำมากเกินไป ทำให้น้ำ

ขังอยู่ในถุงเห็ด ทำให้เห็ดเน่า เชื้อจุลินทรีย์เข้าทำลายก้อนเชื้อหลังจากเปิดถุง เนื่องจากโรงเรือนสกปรก จึงควรทำความสะอาดโรงเรือน หรือมีแมลงเข้าไปทำลายก้อนเชื้อเห็ด ทำให้เห็ดไม่งอก จึงควรขุดฝังก้อนเชื้อที่เก็บผลผลิตแล้ว เพื่อช่วยลดการระบาดของศัตรูเห็ด

ข้อคิดเห็นในการเพาะเห็ดแครง ในปัจจุบันผลผลิตที่มีจำหน่ายในท้องตลาดถือว่ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และมีผู้ที่สนใจเพาะเลี้ยงเห็ดแครงอีกเป็นจำนวนมาก เห็ดแครงนั้นถือได้ว่าเป็นเห็ดเศรษฐกิจอีกตัวที่น่าสนใจ การเพาะและการดูแลรักษาก็ไม่ยากนัก ที่สำคัญเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก แต่ยังมีจำนวนผู้เพาะเลี้ยงน้อย ทำให้ได้ราคาดีปัจจุบันการเพาะเห็ดแครงเป็นอาชีพเสริมของสถาบันศึกษาปอเนาะดาร์ลุโลมวิทยา (พงกราเสาะ)

แผนภาพที่ ๕-๑ นายอับโดเลาะ แวดอเลาะ โต๊ะครู สถาบันศึกษาปอเนาะดาร์ลุโลมวิทยา (พงกราเสาะ) เข้าร่วมโครงการครู โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ อาชีพการเพาะเห็ดแครง บ้านเลขที่ ๒/๑๗ หมู่ ๗ ตำบลบุคิ อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา

แผนภาพที่ ๕-๒ สัมภาษณ์นายอับโศ
เถาะ แวดอเถาะ โต๊ะครู โครงการจัดตั้ง
กลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในสถาบัน
ศึกษาปอเนาะ การเพาะเห็ดแครง

แผนภาพที่ ๕-๓ กระบวนการผลิตการเพาะ
เห็ดแครง คือ การ โม่วัตถุดิบ แล้วนำไปนึ่ง

แผนภาพที่ ๕-๔ กระบวนการผลิตนำ
ก้อนเห็ดพักไว้ในโรงเพาะเห็ด และ
วิธีการกรีดก้อนเห็ดเพื่อให้เชื้อเห็ด
ออกมาเป็นเห็ดแครง

แผนภาพที่ ๕-๕ วิธีการ
กรีดก้อนเห็ดเพื่อให้เชื้อเห็ด
ออกมาเป็นเห็ดแครง

แผนภาพที่ ๕-๖ เห็ดแครงเริ่มออกดอก

แผนภาพที่ ๕-๗ ผลผลิตที่ได้จากการ
เพาะเห็ดแครง

**(๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิคสตูล (กลุ่มโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม)**

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูล นายประดิษฐ์ รักษากิจ (อาจารย์โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล)
๒. ที่อยู่ โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล ๒๖๖ หมู่ ๑ ตำบลทะเลหมุม อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
๓. อาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อ ปลูกผักไร้ดิน

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลจากการคัดเลือกของสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคสตูลอาชีพการปลูกผักไร้ดิน ซึ่งเป็น โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยมีนายประดิษฐ์ รักษากิจ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล บ้านเลขที่ โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล ๒๖๖ หมู่ ๑ ตำบลทะเลหมุม อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยวิทยาลัยเทคนิคสตูล ได้ให้ความรู้ในการปลูกพืชโดยให้รากอยู่ในวัสดุปลูกที่ไม่ใช่ดิน ซึ่งเป็นการปลูกให้รากแช่อยู่ในน้ำ การดูแล ประโยชน์ วัสดุอุปกรณ์ การจัดทำแปลงผัก ตลอดจนการเก็บผัก การปลูกผักไร้ดินทำให้ได้ผักที่สะอาด ปลอดภัยจากสารพิษ ผักเจริญเติบโตและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เร็วกว่าการปลูกในดิน ปลูกได้ตลอดปี ไม่ต้องรอฤดูกาล

วิทยาลัยเทคนิคสตูล ได้ให้การสนับสนุนวัตถุดิบ อุปกรณ์ในการจัดฝึกอบรม ได้ฝึกครั้งแรกได้ทำการจำหน่ายให้กับครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน นักศึกษา เมื่อจำหน่ายได้ทางกลุ่มนำเงินที่ได้มาลงทุนในการปลูกผักรุ่นต่อไปจนถึงปัจจุบัน ค่าตอบแทนทางกลุ่มยังไม่ได้แบ่งเป็นเงินหรือเปอร์เซ็นต์ เนื่องจากทางกลุ่มพึ่งดำเนิน โครงการเป็นครั้งแรก จึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการปลูกผัก ค่าวัสดุ ในการปลูกผักในรุ่นต่อไป โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล ประสบความสำเร็จในการปลูกผัก ไร้ดิน ผักที่ปลูกขึ้นดีทุกครั้ง ณ ปัจจุบันที่ทางกลุ่มได้ปลูกผักไร้ดิน ๘ ครั้งหรือรุ่น ผักจำหน่ายให้กับคณะครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนถือว่ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการและบางรุ่นทางกลุ่มได้แบ่งปันให้กับหน่วยงานหรือชาวบ้านใกล้เคียงโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกผักไร้ดิน คือมีข้อจำกัดในการดูแลในวันหยุด ในวันปกติ นักเรียนจะเป็นคนดูแลตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในวันหยุดราชการ อาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นคนมาดูแล สลับกัน ๒ คนต้องดูแลเป็นพิเศษเกี่ยวกับน้ำ และพื้นที่ในการปลูก เพราะทาง โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูลมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายแปลงผัก

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิทยาลัยเทคนิคสตูลให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวกหลักจากดำเนิน โครงการเป็นอย่างดี และโรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล จะดำเนิน โครงการเพื่อเป็นกิจกรรมให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์กับนักเรียนในโรงเรียนต่อไป

แผนภาพที่ ๕-๘ นายเหมพงศ์ ทวีกาญจน์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสตูล มอบเกียรติบัตรแก่นักเรียนผู้เข้าร่วมการอบรม

แผนภาพที่ ๕-๙ นายประคิษฐ์ รักษากิจ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล เข้าร่วมโครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/จัดตั้งกลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อาชีพการปลูกผักไร้ดิน โรงเรียนอนุบาลมุสลิมสตูล 266 หมู่ 1 ตำบลตะหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

แผนภาพที่ ๕-๑๐ ประกอบโครง
โรงเรือนเพื่อปลูกผักไร้ดิน

แผนภาพที่ ๕-๑๑ ผู้เข้าร่วมโครงการ
ฝึกปฏิบัติปลูกผักไร้ดิน

แผนภาพที่ ๕-๑๒ กระบวนการใน
การปลูกผักไร้ดินของกลุ่ม

**(๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของวิทยาลัยประมงปัตตานี (กลุ่มอาชีพ
ให้เยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้)**

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูลนางจันทิมา เซะอุเซ็ง (ประธานกลุ่ม)
๒. ที่อยู่ หมู่ ๒ ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี.
๓. อาชีพ ท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อการเลี้ยงปลาทักทิมในกระชัง

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลจากการคัดเลือกของสถานศึกษา

วิทยาลัยประมงปัตตานี อาชีพการเลี้ยงปลาทักทิมในกระชัง ซึ่งเป็น โครงการกลุ่มอาชีพ ให้เยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีนางจันทิมา เซะอุเซ็ง ประธานกลุ่ม บ้านเลขที่ ๖ หมู่ ๒ ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี โดยวิทยาลัยประมงปัตตานีให้ความรู้ในการทำเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนตำบลเกาะเปาะ ในการเลี้ยงปลาทักทิมในกระชัง ให้รู้จักลักษณะของปลาทักทิม การเตรียมบ่อ ขั้นตอนการเลี้ยงปลาทักทิม การคัดพันธุ์ปลา ขั้นตอนการเลี้ยงปลาทักทิม อาหารปลาทักทิม เป็นต้น ทำเป็นกลุ่ม ใช้พื้นที่แม่น้ำที่ไหลผ่านในหมู่บ้านได้เข้าร่วมโครงการกับวิทยาลัยประมงปัตตานี ประมาณ ๓ - ๔ ปี ตอนนี้ได้ขยายกลุ่มและบางคนได้ทำเป็นอาชีพของตนเอง มีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการทุกปี วิทยาลัยประมงปัตตานีได้สนับสนุนพันธุ์ปลาทักทิม กระชังปลา อาหารปลา เงินทุนกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ออกทุนเองในครั้งต่อไป เมื่อปลาทักทิมในกระชังโตและสามารถจำหน่ายได้ในรอบแรก พอในรอบต่อไปสมาชิกภายในกลุ่มจะออกทุนในการเลี้ยงปลาทักทิมเอง ชื่ออาหารปลาทดสอบละ ๕๕๐ บาท ต้องใช้ประมาณ ๓๐ - ๔๐ กระสอบต่อระยะเวลา ๔ - ๕ เดือน ในการเลี้ยงปลาทักทิมในกระชังจะมีพ่อค้าจะมารับซื้อปลาทักทิมในกระชังเอง โดยราคาขายทางกรมประมงจังหวัดจะเป็นคนกำหนดราคาปลา แต่ในส่วนถือศีลคอกของชาวมุสลิม (ประมาณเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม) ราคาปลาทักทิมจะมีราคาสูง เพราะผู้บริโภคมีความต้องการมาก

ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับน้ำ และ โรคที่จะเกิดกับปลาทักทิมเป็นต้น

แผนภาพที่ ๕-๑๓ นางจันทิมา เซะอุเซ็ง ประธานกลุ่ม เข้าร่วมโครงการกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อาชีพการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง บ้านเลขที่ 6 หมู่ 2 ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนongจิก จังหวัดปัตตานี

แผนภาพที่ ๕-๑๔ การเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง

**(๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของวิทยาลัยเทคนิคจะนะ (กลุ่มโครงการ
ฝึกอาชีพให้เยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ)**

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูล นายกิติพงษ์ เพ็ชรสุข (เยาวชนศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายจิสดาภรณ์)
หมายเหตุ เป็นผู้เข้าร่วมโครงการแต่ไม่ใช่ผู้คิดยาเสพติด
๒. ที่อยู่ ๓๕ หมู่ ๖ ตำบลนาว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
๓. อาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลจากการคัดเลือกของสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคจะนะ อาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นโครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยมีนายกิติพงษ์ เพ็ชรสุข เยาวชนศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายจิสดาภรณ์ บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๖ ตำบลนาว่า อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยวิทยาลัยเทคนิคจะนะ ได้ให้ความรู้ทางด้านทฤษฎี และทักษะเกี่ยวกับช่างซ่อมรถจักรยานยนต์เพิ่มเติม เดิมมีความรู้ในการซ่อมจักรยานยนต์บ้างแล้ว แต่มาเข้าร่วมโครงการเพื่อต้องการหาความรู้ที่ทักษะเพิ่มเติมในการใช้เครื่องมือทั่วไป เครื่องมือพิเศษ การบำรุงรักษาในการซ่อมรถจักรยานยนต์ เข้าใจหลักการการทำงานของเครื่องยนต์ ตรวจสอบสภาพ และการแก้ไขชิ้นส่วนเครื่องรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ผู้ให้ข้อมูลมีอาชีพหลักคือ กริดยางพารา และซ่อมจักรยานยนต์เป็นอาชีพเสริม เปิดซ่อมจักรยานยนต์หน้าบ้าน ทำการปะยาง ซ่อมรถจักรยานยนต์ให้กับคนภายในหมู่บ้าน เปิดเวลา ๑๑.๐๐ น. ปิดเวลา ๑๗.๐๐ น. ผู้ใช้บริการเป็นคนในหมู่บ้าน ใช้นทุนส่วนตัวในการเปิดร้านซ่อมรถจักรยานยนต์

ปัญหาและอุปสรรค เวลาในการซ่อมรถจักรยานยนต์ เพราะตอนเช้าต้องกริดยางพารา เปิดเวลา ๑๑.๐๐น. บางครั้งทำให้ลูกค้าต้องใช้บริการร้านอื่น เพราะในหมู่บ้านมีร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ๓ ร้านและเครื่องมืออุปกรณ์มีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ต้องการให้มีการอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ด้านเครื่องมือต้องการให้ทางวิทยาลัยสนับสนุนเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น เครื่องมือพิเศษ

แผนภาพที่ ๕-๑๕ นายกิตติพงษ์ เพ็ชรสุข เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายจิตรดาภรณ์ ตำบลท่าหมอไพร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ฝึกอาชีพ ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์

แผนภาพที่ ๕-๑๖ สอนภาคทฤษฎีแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ

แผนภาพที่ ๕-๑๗ สอนภาคปฏิบัติแก่ผู้ฝึกอบรมอาชีพ

(๕) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของวิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย (กลุ่มโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศ)

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูล นางสาวโนริดา แลบา (ลูกสาว) และนางรอฮานิง สีสตางค์ (แม่)
๒. ที่อยู่ ๕๘ หมู่ ๕ ตำบลภาวะ อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา
ที่อยู่ร้าน Wakaf Che yeh Kota Bharu, Malaysia
๓. อาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อ Kak Long Mee Celup

ผลการดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลจากการคัดเลือกของสถานศึกษา

วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย อาชีพร้านอาหารตามสั่ง ซึ่งเป็นโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศ โดยมีนางสาวโนริดา แลบา และนางรอฮานิง สีสตางค์ ทั้งสองคนเป็นแม่-ลูก บ้านเลขที่ ๕๘ หมู่ ๕ ตำบลภาวะ อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ร้าน Wakaf Che yeh Kota Bharu, Malaysia ชื่อร้าน Kak Long Mee Celup เป็นร้านอาหารตามสั่ง ก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ ขนมหวาน น้ำดื่มต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเมนูอาหารไทย เปิด ๑๖.๐๐ น. ปิด ๒ นาฬิกา นางสาวโนริดา แลบา ได้สมรสกับคนประเทศมาเลเซีย จึงทำการเปิดร้านอาหารไทย

วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการประกอบอาหาร และการเรียนรู้วิธีการทำอาหาร รู้จักคัดแปลงตกแต่งอาหารชนิดต่าง ๆ ให้สะอาดตาสะอาดใจต่อผู้พบเห็น ทำให้เกิดความอยากรับประทานอาหาร เมื่อรับประทานแล้วจะต้องตั้งใจในรสชาติและกลิ่นของอาหาร การทำอาหารผู้ทำจึงควรหมั่นฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อให้มีประสบการณ์ต่ออาหารชนิดนั้น ๆ และเพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้เรื่องอาหารไทย เป็นกิจการภายในครอบครัว มีญาติเป็นลูกจ้างโดยให้ค่าตอบแทนเป็นรายเดือน จำนวน ๔ คน นางสาวโนริดา แลบา เป็นแม่ครัวหลัก และมีผู้ช่วย ๑ คน ในการเปิดร้านเป็นทุนส่วนตัว เครื่องมือ อุปกรณ์ จัดซื้อในท้องตลาดทางประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย เทคโนโลยีที่ใช้ เครื่องปั้น โม่โครเวฟ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจะทานอาหารในร้าน และมีชื่อกลับไปทานที่บ้านหรือร้านค้าของตนเอง เพราะ Wakaf Che yeh Kota Bharu, Malaysia เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีการขายอาหาร เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม ผลไม้ ขนม เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคในฤดูฝน หรือฝนตกนอกฤดูจะขายได้น้อย เพราะร้านเป็นที่ลานอยู่ใต้เต็นท์ ถ้ามีฝนตกต้องรีบเก็บโต๊ะเก้าอี้ และมีจำนวนโต๊ะเก้าอี้ไม่กี่ยุ่ง จึงทำให้ลูกค้าไม่สามารถนั่งได้ และในกรณีที่ลูกค้าลาหยุดพร้อมกัน แค่ ๒ คน ทำให้คนที่เหลือเหนื่อยล้า และต้องทำหน้าที่หนักเป็นพิเศษ ทางร้านหาทางแก้ คือ ร้านจะปิดขายเดือนละ ๓ วัน และถ้าไม่จำเป็นไม่อนุญาตให้หยุด

ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติมหลังจบโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศควรมีการอบรมเพิ่มคุณภาพที่สูงกว่า และต้องการให้วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-ลก สนับสนุนเครื่องเก็บเงินสด เพราะปัจจุบันทางร้านยังใช้เครื่องคิดเลขไม่มีเงินทุนในการซื้อเครื่องเก็บเงินสด และที่สำคัญต้องขอขอบคุณวิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย-ลกที่เปิดโอกาสให้เข้าร่วมโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศ เพราะได้นำมาประกอบอาชีพหารายได้ให้กับครอบครัวเริ่มต้นจากขายส้มตำ มีแค่โต๊ะตัวเดียว ต่อมาขายก๋วยเตี๋ยว พอได้เข้าร่วมโครงการนี้ ข้าพเจ้าได้ประกอบอาชีพอาหารตามสั่ง ขนมหวาน น้ำ ได้เปิดร้าน ๘ เดือนหลังจากได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

แผนภาพที่ ๕-๑๘ แหล่งสถานที่ท่องเที่ยว
Wakaf Che yeh Kota Bharu, Malaysia

แผนภาพที่ ๕-๑๙ สัมภาษณ์
นางสาวโนรีดา แลบา (ลูกสาว)
และนางรอฮานิง สีสตางค์ (แม่)

ในการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศควรมีการอบรมเพิ่มคุณภาพ มาประกอบอาชีพร้านอาหารไทย

แผนภาพที่ ๕-๒๐ นางสาวโนริดา แลเบา และนางรอฮานิง คีตตางค์ผู้เข้าร่วมโครงการและลูกจ้าง

แผนภาพที่ ๕-๒๑ Kak Long Mee Celup เป็นร้านอาหารตามสั่ง

แผนภาพที่ ๕-๒๒ บรรยากาศร้านช่วงกลางคืน

แผนภาพที่ ๕-๒๓ นางสาวโนริดา แลเบา ประกอบอาหารไทยตามคำสั่งลูกค้า

แผนภาพที่ ๕-๒๔ เริ่มแรกนางสาว โนรีดา แลบา ได้ทำขายส้มตำอย่างเดียวเป็นอาชีพเสริมจากการเปิดร้านเสื้อผ้า หลังจากทีโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตร เพื่อประชาชนไปทำงานใน/ต่างประเทศ

This block contains four documents related to skill development and certification for Miss Noreeda Laeba:

- Top Left:** A letter from the Narathiwat Center for Skill Development, dated 8 July B.E. 2556 (2013). It certifies that Miss Noreeda Laeba passed the National Skill Standard Testing approved by the Skill Development Promotion Committee as Thai Food Cook on 1 April 2013. The letter is signed by Mrs. Aree Techawanto, Director.
- Top Right:** A certificate from the Ministry of Education, Thailand, certifying that Miss Noreeda Laeba is a Thai Food Cook at Level 1. It is signed by the Director of the National Center for Skill Development.
- Middle Right:** A certificate from the Provincial Skill Development Promotion Committee, certifying that Miss Noreeda Laeba is a Thai Food Cook at Level 1. It is signed by the Provincial Director.
- Bottom Right:** A certificate from the Provincial Vocational Training Center, certifying that Miss Noreeda Laeba is a Thai Food Cook at Level 1. It is signed by the Provincial Director.

แผนภาพที่ ๕-๒๕ เกียรติบัตรและหนังสือรับรองผ่านการทดสอบภาษาอังกฤษ

บทที่ ๖

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินการ โครงการวิจัย การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์ การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสรุปผลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑

เพื่อสำรวจจำนวนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าข้อมูลที่ได้โดยการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๘ สถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ประกอบด้วย เพศชายและหญิง โดยส่วนใหญ่ (มากกว่าครึ่งหนึ่ง) เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๑ เพศหญิง ร้อยละ ๓๘.๘๙ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๘ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาอิสลาม (มากกว่าครึ่งหนึ่ง) คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๔๕ รองลงมานับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๕ ในด้านตำแหน่งงาน เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๘ และเป็นหัวหน้างานโครงการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ในด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๐ รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านโครงการพิเศษ/บริการชุมชนมากกว่า ๒ ปีเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๘

สถานศึกษาใน ๕ จังหวัด มีการดำเนินการในกิจกรรมครบ ๕ กิจกรรม จำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา วิทยาลัยการอาชีพเบตง วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส วิทยาลัยการอาชีพสุไหงโก-ลก วิทยาลัยการอาชีพปัตตานี และวิทยาลัยเทคนิคจะนะ มีการดำเนินการ ๔ กิจกรรม จำนวน ๖ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี และวิทยาลัยประมงปัตตานี โดยกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการ คือ เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพไปต่างประเทศ มี

การดำเนินการ ๓ กิจกรรม จำนวน ๓ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคยะลา วิทยาลัยการอาชีพนาทวี และวิทยาลัยเทคนิคสตูล โดยกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการ ได้แก่ เยาวชนสันติสุข และ เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพไปต่างประเทศ มีการดำเนินการ ๒ กิจกรรม จำนวน ๑ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล คือ เอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และมีการดำเนินการ ๑ กิจกรรม จำนวน ๒ สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพรามัน คือ กลุ่มอาชีพในสถาบันปอเนาะ และวิทยาลัยการอาชีพละงู คือ กลุ่มอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สถานศึกษาจำนวน ๑๘ สถานศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการโครงการในกิจกรรมทั้งหมด ๕๒ โครงการย่อย ที่ทำให้เกิดอาชีพท้องถิ่นเกินครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๕ มีผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเป็นอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๑

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายจังหวัด ในประเด็นจำนวนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ลักษณะการดำเนินการโครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ กรณีจัดหาทุนฯ กรณีจัดฝึกอบรมต่อยอดความรู้เดิมเป็นดังนี้

จังหวัดยะลาจำนวน ๕ สถานศึกษา มีโครงการที่ได้ดำเนินการมีอาชีพท้องถิ่นจำนวน ๖ รายการ มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๓ รายการ และมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๓ รายการ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๒ รายการ ลักษณะการดำเนินการโครงการมีการจัดฝึกอบรมฯ จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๕ สถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคยะลาดำเนินการครบ ๓ กิจกรรมย่อย จำนวน ๒ โครงการ จัดฝึกอบรมจำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลาจัดฝึกอบรมและฝึกอบรมต่อยอด จำนวน ๒ โครงการ วิทยาลัยสารพัดช่างยะลา ดำเนินการครบ ๓ กิจกรรมย่อย จำนวน ๒ โครงการ วิทยาลัยการอาชีพรามัน จัดฝึกอบรม จำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยการอาชีพเบตง ดำเนินการครบ ๓ กิจกรรมย่อยจำนวน ๔ โครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้มีจำนวน ๑๐ โครงการ เป็นการอบรมกลุ่มในจำนวน ๔๐ คนต่อกลุ่ม ๓๐ คนต่อกลุ่ม ๒๐ คนต่อกลุ่ม ๑๕ คนต่อกลุ่ม และ ๑๐ คนต่อกลุ่ม ในระยะเวลา ๓๕ วัน ๘ วัน ๕ วัน และ ๑ วัน โดยการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติ โดยมีงบประมาณตั้งแต่ ๑๕,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๐ บาท ๓๐,๐๐๐ บาท และ ๔๐,๐๐๐ บาท

กรณีจัดหาทุนฯ มี ๑ โครงการ มีจำนวนคนต่อกลุ่ม ๔๐ คน โดยจัดทุนให้ ๒๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่จัดฝึกอบรมต่อยอดความรู้เดิม มีกลุ่มย่อย ๔๐ คนต่อกลุ่ม และ ๒๐ คนต่อกลุ่ม โดยอบรมเน้นการปฏิบัติ ใช้งบประมาณโครงการละ ๒๐,๐๐๐ บาท

จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๒ สถานศึกษา พบว่าในจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๒ สถานศึกษา มีโครงการที่ได้ดำเนินการมีอาชีพท้องถิ่น จำนวน ๘ รายการ มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๒ รายการและมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๒ รายการ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๒ รายการ

ลักษณะการดำเนินการ โครงการมีการจัดฝึกอบรมฯ จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๒ สถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างราชวิาส ดำเนินการจัดฝึกอบรมจำนวน ๕ โครงการ วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย โท-ลก จัดฝึกอบรม จำนวน ๑ โครงการ จัดหาทุนฯ และ ฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๑ โครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ มีจำนวน ๑๑ โครงการ เป็นการอบรมกลุ่ม ในจำนวน ๘๐ คนต่อกลุ่ม ๖๐ คนต่อกลุ่ม ๔๖ คนต่อกลุ่ม ๓๐ คนต่อกลุ่ม และ ๒๐ คนต่อกลุ่ม ในระยะเวลา ๕๐ วัน ๒๒ วัน ๒๐ วัน ๑๕ วัน ๑๓ วัน และ ๒ วัน โดยการฝึกอบรมเน้นการปฏิบัติ โดยมีงบประมาณตั้งแต่ ๑๒,๐๐๐ บาท ๒๓,๐๐๐ บาท ๒๕,๐๐๐ บาท ๓๐,๐๐๐ บาท ๔๐,๐๐๐ บาท และ ๖๐,๐๐๐ บาท กรณีจัดหาทุนฯ มี ๑ โครงการ มีจำนวนคนต่อกลุ่ม ๒๐ คน โดยจัดทุนให้ ๑๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่จัดฝึกอบรมต่อยอดความรู้เดิม มีกลุ่มย่อย ๒๐ คนต่อกลุ่ม โดยอบรมเน้นการปฏิบัติ ใช้งบประมาณโครงการละ ๒๕,๐๐๐ บาท

จังหวัดปัตตานี จำนวน ๖ สถานศึกษา มีโครงการที่ได้ดำเนินการมีอาชีพท้องถิ่นจำนวน ๑๒ รายการ มีผลิตภัณฑ์จำนวน ๖ รายการและมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์จำนวน ๔ รายการ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๒ รายการ

ลักษณะการดำเนินการ โครงการมีการจัดฝึกอบรมฯ จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๖ สถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี ดำเนินการจัดฝึกอบรมจำนวน ๓ โครงการ จัดฝึกอบรมและจัดหาทุนฯ จำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี จัดฝึกอบรม จำนวน ๓ โครงการ ฝึกอบรม และจัดหาทุนจำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานีจัด ฝึกอบรม จำนวน ๑ โครงการ จัดฝึกอบรมและฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยการ อาชีพปัตตานี จัดฝึกอบรมจำนวน ๔ โครงการ และจัดฝึกอบรม จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยการอาชีพสายบุรี จัดฝึกอบรม จำนวน ๕ โครงการ

และวิทยาลัยประมงปัตตานี จัดฝึกอบรม ๑ โครงการ และจัดฝึกอบรม จัดหาทุนฯ และ ฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๑ โครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้มีจำนวน ๑๘ โครงการ เป็นการอบรมกลุ่มในจำนวน ๓๕ คนต่อกลุ่ม และ ๒๐ คนต่อกลุ่ม ในระยะเวลา ๓๐ วัน ๑๐ วัน ๕ วัน และ ๒ วัน โดยการฝึกอบรมภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติโดยมีงบประมาณ ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๓,๐๐๐ บาท ๒๕,๐๐๐ บาทและ ๓๕,๐๐๐ บาท กรณีจัดหาทุนฯ มี ๔ โครงการ มีจำนวนคนต่อกลุ่ม ๒๕ คน ๑๕ คน ๕ คน และ ๕ คน โดยจัดทุนให้ ๑๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ ในขณะที่จัดฝึกอบรมต่อยอดความรู้เดิม มี ๓ โครงการ มีกลุ่มย่อย ๘ คนต่อกลุ่ม ๑๕ คนต่อกลุ่ม และ ๕ คนต่อกลุ่ม ระยะเวลา ๓ วัน ๔ วัน และ ๒ วัน ตามลำดับ โดยอบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และเน้นการปฏิบัติ ใช้งบประมาณ โครงการละ ๑๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๓,๐๐๐ บาท

จังหวัดสงขลา จำนวน ๒ สถานศึกษา มีโครงการที่ได้ดำเนินการมีอาชีพท้องถิ่นจำนวน ๒ รายการ และมีผลิตภัณฑ์จำนวน ๑ รายการ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๓ รายการ ลักษณะการดำเนินการโครงการมีการจัดฝึกอบรมฯ จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๒ สถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคจะนะ ดำเนินการจัดฝึกอบรมจำนวน ๒ โครงการ วิทยาลัยการอาชีพนาทวี จัดฝึกอบรมจำนวน ๑ โครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้มีจำนวน ๓ โครงการ เป็นการอบรมกลุ่มในจำนวน ๒๐ คนต่อกลุ่ม ๑๐๐ คนต่อกลุ่ม และ ๑๐ คนต่อกลุ่ม ในระยะเวลา ๓๐ วัน ๒๕ วัน และ ๕ วัน โดยการฝึกอบรมเน้นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และเน้นการปฏิบัติโดยมีงบประมาณตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ บาท ๔๐,๐๐๐ บาท และ ๕๐,๐๐๐ บาท

จังหวัดสตูล จำนวน ๓ สถานศึกษา มีโครงการที่ได้ดำเนินการมีอาชีพท้องถิ่นจำนวน ๒ รายการ และมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์จำนวน ๑ รายการ โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๓ รายการ ลักษณะการดำเนินการโครงการมีการจัดฝึกอบรมฯ จัดหาทุนฯ และฝึกอบรมต่อยอดฯ จำนวน ๓ สถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสตูล ดำเนินการจัดฝึกอบรมจำนวน ๑ โครงการ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสตูล จัดฝึกอบรม จำนวน ๑ โครงการ และวิทยาลัยการอาชีพละงู จัดฝึกอบรม จำนวน ๑ โครงการ กรณีจัดฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพได้มีจำนวน ๓ โครงการ เป็นการอบรมกลุ่มในจำนวน ๑๕ คนต่อกลุ่ม ๓๐ คนต่อกลุ่ม และ ๔๐ คนต่อกลุ่ม ในระยะเวลา ๗ วัน ๕ วัน และ ๔ วัน โดยการฝึกอบรมเน้นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และเน้นการปฏิบัติโดยมีงบประมาณตั้งแต่ ๓๕,๐๐๐ บาท ๔๐,๐๐๐ บาท และ ๔๕,๐๐๐ บาท

ในภาพรวมของการฝึกอบรมจากทั้งหมด ๑๘ สถานศึกษาในประเด็นด้านความรู้/ทักษะ ลักษณะด้านเงินทุน วัตถุประสงค์ กระบวนการผลิต/บริการ เทคโนโลยี คู่แข่ง บรรลุภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ สถานที่ รายได้จากจำหน่าย/บริการ เป็นดังนี้

ด้านความรู้/ทักษะมีความรู้เดิมจากครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ สถานศึกษา อาชีวศึกษาได้เข้ามาให้ความรู้ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ เท่ากับไม่มีความรู้/ทักษะมาก่อน โดยมีการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนอื่น คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๒

ลักษณะด้านเงินทุนเป็นการลงทุนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๖ สถานศึกษาจัดหาทุน ในรูปวัสดุ-อุปกรณ์อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๔ ด้านเงินทุนที่จัดให้มีความเหมาะสมพอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ ไม่เหมาะสมและไม่พอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐

วัตถุประสงค์หาได้ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๐ ต้องนำมาจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๒

ด้านกระบวนการผลิต/บริการเป็นขั้นตอนที่มีมาแต่เดิม/ความรู้เดิม คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๑ ได้มีการพัฒนาขั้นตอนใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๙

ด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่าย ไม่มีการดำเนินการ

ด้านเทคโนโลยี เป็นเทคโนโลยีที่นำมาจากแหล่งอ้างอิงฯ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๘ เป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๓ เป็นเทคโนโลยีต่อยอดภูมิปัญญาฯ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๕

ด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่ายไม่มีการดำเนินการในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๓ มีการดำเนินการจากการฝึกอบรมโดยเป็นหลักสูตรระยะสั้น คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ โดยการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลหลักการแล้วประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๑ และการดำเนินการด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๓

ด้านคู่แข่งมีมากกว่า ๑ แห่งในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๕ ไม่มีคู่แข่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓๖ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๕

ด้านบรรจุภัณฑ์ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๑ ไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๖

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๖๐ ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ และไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๖

ด้านสถานที่ดำเนินการ โดยบุคคลหรือกลุ่มในสถานที่กลาง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๔ โดยบุคคลหรือกลุ่มในที่ต่างๆ แล้วนำมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๒ และโดยบุคคล/ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๔

ด้านรายได้จากการจำหน่าย/บริการมีรายได้เป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๒ เป็นช่วงฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๕ และเป็นรายเดือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ ด้านรายได้ต่อเดือน สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๑-๒ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๕ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๗ สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๒-๓ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๖ และสูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๓-๔ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๒

สำหรับด้านองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคเป็นดังนี้

องค์ประกอบแห่งความสำเร็จมาจากความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ มีความถี่สูงสุด โดยมีความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก วิทยากรมีความรู้ความชำนาญและให้คำแนะนำ การนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ การมีอาชีพและเพิ่มรายได้โดยเป็นอาชีพที่ต้องการในท้องถิ่น ทุน/เครื่องมืออุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก และการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องมีความถี่ลงมาตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรคมาจากความไม่สงบในพื้นที่ที่มีความถี่สูงสุด โดยมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน ระยะทางการเดินทาง และภารกิจของผู้รับผิดชอบมีมากมีความถี่ลงมาตามลำดับ

๒. วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒

เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าในกลุ่มกิจกรรมโครงการทั้ง ๕ กลุ่มมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ดังนี้

๒.๑ กลุ่มสถาบันการศึกษาปอเนาะ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา อาชีพการเพาะเห็ดแครง โดยกลุ่มมีความรู้ในการเพาะเห็ดชนิดอื่น แต่เนื่องจากมีต้นยางพาราที่มีมากเมื่อตายแล้วจะมีเห็ดแครงขึ้นและบริโภคได้ในฤดูฝน วิทยาลัยได้มีการนำไปศึกษาเพิ่มเติมจาก จ.กระบี่ และสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ ยังมีปัญหาในเทคนิคการดูแลจากเชื้อจุลินทรีย์ทำลายก้อนเชื้อ แนวน้อมความต้องการตลาดยังสูง การผลิตยังไม่พอเพียงและทำให้กลุ่มมีรายได้เสริม

๒.๒ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล อาชีพการปลูกผักไร้ดิน วิทยาลัยฯ ได้จัดฝึกอบรมความรู้และจัดวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ให้ ได้ผลตลอดปี ไม่ต้องรอฤดูกาล รายได้นำไปเป็นทุนหมุนเวียนในรุ่นถัดไป ผลผลิตนำไปใช้ในกลุ่มยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาต้องมีการดูแลเป็นพิเศษในด้านน้ำ และผู้รับผิดชอบในวันหยุด เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง

๒.๓ กลุ่มเยาวชนสันติสุข ได้แก่ วิทยาลัยประมงปัตตานี อาชีพการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง วิทยาลัยฯ ได้ให้การอบรมและฝึกปฏิบัติให้กับกลุ่มเยาวชนในการเลี้ยงปลา สถานที่ใช้ในแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน มีการสนับสนุนเงินทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ โดยเฉพาะวัสดุต่างๆ ในรอบแรก หลังจากนั้นกลุ่มต้องใช้ทุนหมุนเวียนเอง ระยะเวลา ๔-๕ เดือนสามารถจำหน่ายได้ มีพ่อค้ามารับซื้อ ผลผลิตมีความต้องการสูง โดยเฉพาะในช่วงถือศีลอดของชาวมุสลิม (กรกฎาคม-สิงหาคม) ปัญหาอุปสรรคจะมาจากน้ำและโรค

๒.๔ กลุ่มเยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ อาชีพช่างซ่อมจักรยานยนต์ วิทยาลัยฯ ได้ให้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ กลุ่มใช้ทุนส่วนตัวในการเปิดร้านซ่อมจักรยานยนต์ ต้องการความช่วยเหลือต่อในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนและเครื่องมือพิเศษเพิ่มเติม

๒.๕ กลุ่มเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพและเกียรติบัตรประชาชนเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย อาชีพร้านอาหารในประเทศมาเลเซีย วิทยาลัยฯ ได้ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาหาร เปิดร้านเองในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เป็นร้านอาหารตามสั่ง ส่วนใหญ่เป็นเมนูอาหารไทย มีอุปสรรคจากฤดูฝนจะทำให้ยอดขายลดลง ได้เปิดร้านเองภายหลังการเข้าร่วมโครงการ

อภิปรายผล

ในภาพรวมของการดำเนินการโครงการ ภายใต้กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างอาชีพและการมีงานทำ เพื่อสังคมสันติสุข สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการดำเนินการตามกลยุทธ์ดังกล่าวตามสภาพ และบริบทที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ครบทั้ง ๕ โครงการ ภายใต้กลยุทธ์นี้ มีโครงการย่อยที่ทำให้เกิดอาชีพท้องถิ่นเกินครึ่งหนึ่งของโครงการ ที่เหลือเป็นผลิตภัณฑ์และเป็นอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ ลักษณะการดำเนินการ โครงการมีการจัดฝึกอบรม การจัดหาทุน การฝึกอบรมต่อยอด เมื่อฝึกอบรมแล้วสามารถไปประกอบอาชีพได้ การอบรมเป็นกลุ่มมีจำนวนมากสุด ๔๐ คนต่อกลุ่ม น้อยสุด ๑๐ คนต่อกลุ่ม ระยะเวลา ๑ วันถึง ๓๕ วัน มีงบประมาณโครงการระหว่าง ๑๕,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท

ในลักษณะของการฝึกอบรมได้แก่ การอบรมให้ความรู้/ทักษะและเทคโนโลยีมีการนำเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นและต่อยอดในลักษณะจากครัวเรือนและสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับครัวเรือนโดยผ่านนโยบายและการจัดระบบกลไกช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาลสอดคล้องกับงานวิจัยของสมโชค เจริญการ (บทคัดย่อ : ๒๕๕๒) โดยมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งที่ยังเป็นการถ่ายทอดผ่านมา แต่การให้ความรู้ที่สถานศึกษายังได้มีการฝึกอบรมแต่ผู้ที่มาเป็นวิทยากรยังเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งการถ่ายทอดจะเปลี่ยนมาเป็นการถ่ายทอดโดยมีสถานศึกษาเป็นผู้เชื่อมโยงแทนการถ่ายทอดผ่านครัวเรือนดังเช่นเดิม

ด้านเงินทุน วัตถุประสงค์ กระบวนการผลิต/บริการการตลาด/ช่องทางการจำหน่าย คู่แข่ง บรรลุ ภัณฑ์ เครื่องมือ-อุปกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามความเห็นของ แพทย์ภทรา เขียวชะอุ่ม (บทคัดย่อ : ๒๕๕๖) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า เป็นปัญหาอุปสรรคด้านความชำนาญในการดำเนินการขึ้นธุรกิจ การรวมกลุ่มสมาชิกไม่ชัดเจน ผลิตภัณฑ์ซ้ำซ้อน ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว วัตถุประสงค์ไม่เพียงพอ อุปกรณ์การผลิตไม่ได้มาตรฐาน การตลาดไม่แน่นอน การประชาสัมพันธ์น้อย

สถานที่ดำเนินการและการรวมกลุ่ม มีการรวมกลุ่มในสถานที่กลางในสัดส่วนที่มาก แต่ในแง่ของโครงสร้างองค์กร และโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มตามความเห็นของ ปราณี เพ็ชรแก้ว (บทคัดย่อ : ๒๕๕๘) ที่ต้องดูแลทั้งในการผลิตและจำหน่ายยังไม่ชัดเจน

รายได้จากการจำหน่าย/บริการ รายได้ต่อเดือนของผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่อไปประกอบอาชีพแล้ว ยังมีรายได้เป็นครั้งคราวและช่วงฤดูกาล โดยรายได้ดังกล่าวตามเกณฑ์ จปฐ. (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย : ๒๕๕๕) ซึ่งข้อมูลที่ได้จะกระจายอยู่ในลักษณะที่น้อยกว่าจนถึงมากกว่า ๑ ถึง ๔ เท่า

สำหรับในข้อมูลเชิงคุณภาพ ในด้านปัญหาและอุปสรรค ยังมีความเห็นในความร่วมมือจากภาคส่วนและความเข้มแข็งจากสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของขจรศักดิ์ และอัจฉราภรณ์

(บทคัดย่อ : ๒๕๕๔) ที่บ่งบอกถึงศักยภาพของกลุ่ม แต่ด้านปัญหาความไม่สงบยังเป็นความเห็นมากที่สุดที่ทำให้การดำเนินการยังมีข้อจำกัดอยู่

ในการใช้การจัดการความรู้โดยการคัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า เป็นอาชีพท้องถิ่น ได้แก่ การเพาะเห็ดแครง การปลูกผักไร้ดิน การเลี้ยงปลาทาบทิมในกระชัง ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ และ ร้านอาหารไทยในประเทศมาเลเซีย สามารถศึกษาข้อมูลด้านอาชีพและผลิตภัณฑ์ได้อย่างสอดคล้องตามที่นำเสนอโดย ทศนิพร ประภัสสร (บทคัดย่อ : ๒๕๕๓) ซึ่งได้ใช้การจัดการความรู้ในการศึกษากลุ่มอาชีพในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวิเคราะห์ศักยภาพที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. เนื่องจากการในภาคการตลาดและช่องทางการจำหน่าย บรรจุภัณฑ์ มีการดำเนินการในระดับที่น้อย หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรจะมีการต่อยอด ขยายผล และดำเนินการในลักษณะที่เป็นรูปธรรมให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จะส่งผลต่อการดำเนินการในระดับมากได้

๒. ข้อมูลที่ปรากฏยังเป็นการดำเนินการในลักษณะบุคคลหรือกลุ่มเดียวอยู่ เพื่อการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และให้เกิดความยั่งยืน และมีอำนาจต่อรองในอาชีพ ควรที่จะพัฒนาเป็นระบบเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชื่อมโยงบุคคลหรือกลุ่มเข้าด้วยกันในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ในอาชีพท้องถิ่น หรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่กลุ่มเดียวกันเข้าด้วยกัน จะส่งผลให้มีอำนาจการต่อรองในการจัดทำ และหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ต่อเนื่องได้

ข. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การดำเนินการในโครงการมีส่วนสนับสนุนการสร้างงานสร้างอาชีพในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม ที่เป็นการต่อยอดผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างความเข้มแข็งและต่อเนื่องสู่ความยั่งยืน

๒. ในการดำเนินการกิจกรรมในแต่ละโครงการ หรือกิจกรรมย่อยจะมีความแตกต่างตามบริบทท้องถิ่นแต่ละแห่ง ควรที่จะใช้วิธีการการจัดการความรู้ (KM) ระหว่างกลุ่มกิจกรรมจะเป็นการพัฒนาการต่อยอดและสนับสนุนความสำเร็จของกิจกรรมที่ไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งหรือการมีรายได้ของกลุ่มได้

ค. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยเชิงประเมิน โครงการในรายละเอียด เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการรูปแบบการดำเนินการโครงการ ทั้งรายครอบครัว รายกลุ่มและการสร้างเครือข่ายเพื่อต่อยอด และสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน

๒. ควรใช้เกณฑ์ จปฐ.เป็นฐานในการบอกระดับความก้าวหน้าและยั่งยืนของแผนงานโครงการ และกิจกรรม ตลอดจนการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบความสำเร็จเพื่อเชื่อมโยงแต่ละกลุ่มอาชีพในการสร้างงานสร้างรายได้อย่างมีทิศทางที่ชัดเจน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารไม่ตีพิมพ์

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนใต้ (ศพต.). ๒๕๕๖. แผนปฏิบัติการในการพัฒนาอาชีวศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖.

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ศรีวิไล. ๒๕๕๖.

ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. ๒๕๕๕. รายงานผลการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕. กรุงเทพฯ : ศพต. ๒๕๕๕.

ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. ๒๕๕๕.

การโอนจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕. กรุงเทพฯ : ศพต. ๒๕๕๕.

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. ๒๕๕๖. Diary 2013. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงอุตสาหกรรม. ม.ป.ป.ก. นโยบายรัฐบาลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.industry.go.th/นโยบายรัฐบาลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น\(OTOP\).pdf](http://www.industry.go.th/นโยบายรัฐบาลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น(OTOP).pdf) , 10 มกราคม 2553.

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.phangngacity.net/index.php?mo=10&art=41957291>

คลังปัญญาไทย. ๒๕๕๓. วิชาชีพ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

: <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/วิชาชีพ>, 10 มกราคม 2553.

———. ๒๕๕๓ ผลิตภัณฑ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

: <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/ผลิตภัณฑ์> ๑๐ มกราคม ๒๕๕๓.

ความหมายของผลิตภัณฑ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nenfe.nfe.go.th/cleaning/courses>,

26 กุมภาพันธ์ 2557

- เจษฎา เข้มประเสริฐ. ๒๕๔๕. Best Practice คืออะไร.doc (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :api.ning.com/files/DZBenibcCapLpKU31fL3yoP5JqmyKfZIIzk3BK9UMGaOXsCl, 10 สิงหาคม 2552.
- จूरรัตน์ บัวแก้ว. ๒๕๔๐. หัตถกรรมพื้นบ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีผลิตภัณฑ์กระจูด (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :http://soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=48, 10 มกราคม 2553.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. ฐานข้อมูลวิจัยจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ด้านเศรษฐกิจและสังคม (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=169, 2544.
- ทัศนพร ประภัสสร. ม.ป.ป. โครงการวิจัย การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชน ต.ลวงเหนือ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.tp-research.info/research/research2/proposal.php>., 10 มกราคม 2553.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. เศรษฐศาสตร์การเมืองกับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://thaiis.com/midnightuniv-org-v1/midnight2545/document95073.html>
- นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.kruwandee.com/news-id1110.html>., 17 มีนาคม 2557.
- บุญธรรม ราชรักษ์. 2553. อาชีพของผู้ศึกษาทางเศรษฐศาสตร์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.eco.ru.ac.th/eco3/boonthum/end/end2.htm>). 10 มกราคม 2553.
- ปราณี เพชรแก้ว. ม.ป.ป. ศักยภาพการผลิตผลิตภัณฑ์จากใบยางพาราของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ความสุขบรรณ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :research.sru.ac.th/doc/manut/pranee_49.doc, 10 มกราคม 2553.
- ปฎุฒ เปรมปรีดี. 2553. วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ คืออะไร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :gotoknow.org/.../วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ%20%20คืออะไร.doc, 10 มกราคม 2553.
- แพรภัทรา เขียวชอุ่ม. 2546. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมกับทัศนคติต่อโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดนครนายก.. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://researchers.in.th/blog/praepatresearch/1492>, 10 มกราคม 2553.
- พันธกิจ วิสัยทัศน์. ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สพต.). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.Southborder.go.th/html/index.php?bl=r1>., 18 มีนาคม 2557
- วิกิพีเดีย. 2553. อาชีพ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://th.wikipedia.org/wiki/อาชีพ>, 10 มกราคม 2553.

- _____. 2553. การจัดการความรู้. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://th.wikipedia.org/wiki/การจัดการความรู้>, 10 มกราคม 2552.
- วิมลพนิชชการ. 2553. ความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์.. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :www.wcs.ac.th/material/e-books.doc, 10 มกราคม 2553.
- วิจารณ์ พานิช. 2553. การจัดการความรู้คืออะไร.. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.kmi.or.th/kmi-articles/prof-vicharn-panich/65-0001-intro-to-km.html>, 10 มกราคม 2553.
- ศุภฤกษ์ โรจนธรรม. 2536. ภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากต้นจากของชาวบ้าน ตำบลชนบท อำเภอบางบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.culture.go.th/research/south/36_2.html, 10 มกราคม 2553.
- สมโชค เจริญการ. ม.ป.ป. แนวทางการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ ของการพัฒนาอาชีพทอผ้าไหมตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.oknation.net/blog/somchoke101/2009/05/28/entry-1>), 10 มกราคม 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ๒๕๕๖. วิสัยทัศน์และพันธกิจ.. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.vec.go.th/เกี่ยวกับสอศ/วิสัยทัศน์และพันธกิจ.aspx>, ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖
- สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.Southborder.go.th/html/index.php?bl=r1>. 18 มีนาคม 2557
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. 2553. ผลิตภัณฑ์ชุมชน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :www.ubon.go.th/article/detail.php?id=1194 - 22k, 10 มกราคม 2553.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ชื่อผนวก แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ .....

ชื่อโครงการ การพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายในกลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ผู้ตอบแบบสอบถามคือ หัวหน้าโครงการพิเศษและ
บริการชุมชน หรือ ผู้รับผิดชอบโครงการในกลยุทธ์ที่ 4 การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้
ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวประกอบด้วย 5 โครงการย่อย ได้แก่ โครงการจัดตั้ง
กลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนใน
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ
เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนส่งเสริมการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตลอดจนการจัดทำผลิตภัณฑ์
ชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้กล
ยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ว่ามีการพัฒนาเป็นอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างไรบ้างและส่งผลกระทบต่ออาชีพและมีการ
ทำของเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อย่างไร

คำจำกัดความ

อาชีพท้องถิ่น หมายถึง การประกอบกิจกรรมโดยเป็นงานที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนที่ต้อง
ใช้แรงงาน ตลอดจนอาจนำวัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดทำให้เกิดประโยชน์
สูงสุด เพื่อให้มีรายได้ ค่าตอบแทนให้กับตนเอง

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง สินค้าที่ชุมชนสามารถผลิต หรือ จัดหาเพื่อสนองความต้องการ
ของตลาดได้โดยแสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิตโดยผู้ประกอบการราย
เดียว หรือ เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

**กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้** หมายถึง การดำเนินกิจกรรมโครงการย่อย 5 โครงการ ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่ม
อาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมาย
พิเศษ และโครงการเพิ่มคุณภาพและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ต้องอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา นราธิวาส ปัตตานี สงขลา (บางส่วน) และสตูล จำนวน 18 สถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อสถานศึกษา.....
- 1.2 ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม นาย/นาง/นางสาว.....
- 1.3 อายุ .....ปี
- 1.4 ศาสนา พุทธ อิสลาม คริสต์ อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.5 ตำแหน่งงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - หัวหน้างานโครงการพิเศษและบริการชุมชน
  - ผู้รับผิดชอบโครงการ(ระบุ).....
  - อื่นๆ (ระบุ).....
- 1.6 ระดับการศึกษาสูงสุด
  - ปวส. หรือเทียบเท่า
  - ปริญญาตรี สาขา.....
  - สูงกว่าปริญญาตรี สาขา.....
- 1.7 ประสบการณ์ด้านโครงการพิเศษ / บริการชุมชน
  - น้อยกว่า 1 ปี
  - 1-2 ปี
  - มากกว่า 2 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน

- 2.1 ชื่อโครงการที่ได้ดำเนินการ คือ
  - โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ
  - โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
  - โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข
  - โครงการฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
  - โครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ

2.2 อาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้จัดฝึกอบรม ได้แก่ (เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง)

ชื่ออาชีพ..... โดยมีชื่อผู้ที่เป็นเจ้าของอาชีพและ
ได้รับการคัดเลือก คือ นาย/นาง/นางสาว.....

(ในกรณีที่เป็นกลุ่มบุคคลให้กรอกรายชื่อเฉพาะผู้นำหรือประธานกลุ่ม)

ชื่อผลิตภัณฑ์ชุมชน..... โดยมีชื่อผู้ที่เป็นเจ้าของอาชีพและ
ได้รับการคัดเลือก คือ นาย/นาง/นางสาว.....

(ในกรณีที่เป็นกลุ่มบุคคลให้กรอกรายชื่อเฉพาะผู้นำหรือประธานกลุ่ม)

ชื่ออาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์..... โดยมีชื่อผู้ที่เป็นเจ้าของ
อาชีพและได้รับการคัดเลือก คือ นาย/นาง/นางสาว.....

(ในกรณีที่เป็นกลุ่มบุคคลให้กรอกรายชื่อเฉพาะผู้นำหรือประธานกลุ่ม)

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

2.3 ลักษณะการดำเนินการของ โครงการ (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)

จัดฝึกอบรมแล้วให้ความรู้แล้วสามารถประกอบอาชีพได้

จัดหาเงินทุนในการจัดซื้อวัสดุ - อุปกรณ์ให้ แล้วไปประกอบอาชีพได้

จัดฝึกอบรมในลักษณะต่อยอดความรู้เดิมแล้ว ไปประกอบอาชีพได้

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

ข้อ 2.4-2.6 สามารถเลือกตอบได้เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้อง ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2.4 กรณีจัดฝึกอบรมแล้วให้ความรู้แล้วสามารถประกอบอาชีพได้ (ไม่มีความรู้หรือทักษะมาก่อน)

อบรมกลุ่มจำนวน.....คน

ระยะเวลาการฝึกอบรม.....วัน

กิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย

ให้ความรู้เฉพาะภาคทฤษฎี

ให้ความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

ให้การฝึกอบรมโดยการเน้นการปฏิบัติ

งบประมาณในการดำเนินการ โครงการเป็นเงิน.....บาท

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

2.5 กรณีที่จัดหาเงินทุนโดยจัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ แล้วไปประกอบอาชีพได้ (มีความรู้หรือทักษะมาก่อน)

- ดำเนินการในลักษณะกลุ่มย่อย กลุ่มละ.....คน
- ดำเนินการเป็นรายบุคคล / ครอบครัว
- เงินทุนที่นำไปจัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ เป็นเงิน.....บาท
- อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

2.6 กรณีที่จัดฝึกอบรมในลักษณะต่อยอดความรู้เดิมแล้วไปประกอบอาชีพได้

- ดำเนินการในลักษณะกลุ่มย่อย กลุ่มละ.....คน
- ดำเนินการเป็นรายบุคคล / ครอบครัว
- ระยะเวลาการฝึกอบรม.....วัน
- กิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย
  - ให้ความรู้เฉพาะภาคทฤษฎี
  - ให้ความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
  - ให้การฝึกอบรมโดยการเน้นการปฏิบัติ
- งบประมาณในการดำเนินการ โครงการเป็นเงิน.....บาท
- อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

2.7 ในภาพรวมการฝึกอบรมตามที่ได้เลือกไว้ ลักษณะการดำเนินการในแต่ละประเด็นได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง

- ความรู้/ทักษะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - มีความรู้เดิมอยู่แล้วจากครอบครัว
  - มีการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ / เอกชน
  - สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้เข้ามาให้ความรู้ก่อนแล้ว
  - ไม่มีความรู้/ทักษะมาก่อน

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

- เงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ลงทุนด้วยตนเอง
  - สถานศึกษาจัดหาทุนให้ในรูปวัสดุ - อุปกรณ์หรืออื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- เงินทุนที่จัดให้ / มีอยู่
  - มีความเหมาะสมพอเพียง
  - ไม่เหมาะสมและไม่พอเพียง

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- วัสดุคืบ
  - หาได้ในท้องถิ่น
  - ต้องนำมาจากแหล่งอื่น ๆ ภายนอกหมู่บ้าน
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- กระบวนการผลิต / บริการ
  - เป็นขั้นตอนที่มีมาแต่เดิม / ความรู้เดิม
  - ได้มีการพัฒนาขั้นตอนเพิ่มเติม ได้แก่.....
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- เทคโนโลยี
  - เป็นเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - เป็นเทคโนโลยีที่ต่อยอดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - เป็นที่เทคโนโลยีที่นำมาจากแหล่งอ้างอิงโดยตรง (เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสารวารสาร ฯลฯ)
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

- การตลาด / ช่องทางการจำหน่าย
  - ไม่มีการดำเนินการด้านนี้
  - มีการดำเนินการในด้านการตลาด / ช่องทางการจำหน่าย
    - จากการฝึกอบรมโดยเป็นหลักสูตรระยะสั้น
    - โดยการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลหลักการแล้วประสบความสำเร็จ
    - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- คู่แข่ง
  - ไม่มี
  - มีมากกว่า 1 แห่งในพื้นที่
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- บรรจุกู้ยืม
  - ไม่มีการดำเนินการ
  - ได้รับการสนับสนุนข้อมูลและการปฏิบัติที่ใช้งานได้จริงจากสถานศึกษา
  - ได้รับการสนับสนุนข้อมูลและการปฏิบัติที่ใช้งานได้จริงจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่สถานศึกษา ได้แก่.....
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- เครื่องมือ-อุปกรณ์
  - ไม่มีการดำเนินการ
  - ได้มีการสนับสนุนจากสถานศึกษา
  - ได้มีการสนับสนุนจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่สถานศึกษา ได้แก่ .....
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....
.....

- สถานที่ดำเนินการ (เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือช่องเพิ่มเติม)
  - ดำเนินการโดยบุคคล / ครอบครัวโดยอิสระ มีรายได้ด้วยตนเอง
  - ดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในที่ต่าง ๆ แล้วนำมารวมกัน
จำหน่ายในรูปกลุ่มมีรายได้จากการจำหน่าย / ค่าแรง
  - ดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มในสถานที่กลาง นำมาจำหน่ายในรูป
กลุ่มมีรายได้จากการจำหน่าย / ค่าแรง
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

.....

- รายได้จากการจำหน่าย / บริการ
  - มีรายได้เป็นรายเดือน
  - มีรายได้เป็นครั้งคราว
  - มีรายได้เป็นช่วงฤดูกาล
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

.....

- รายได้ต่อเดือนของผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่อไปประกอบอาชีพแล้ว
  - สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ 1-2 เท่า (30,000 - 60,000 บาท / ปี หรือประมาณ
เดือนละ 2,500 – 5,000 บาท)
  - สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ 2-3 เท่า (60,000 - 90,000 บาท / ปี หรือประมาณ
เดือนละ 5,001 – 7,500 บาท)
  - สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ 3-4 เท่า (90,000 - 120,000 บาท / ปี หรือประมาณ
เดือนละ 7,501 – 10,000 บาท)
  - สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ มากกว่า 4 เท่า (120,000 บาท / ปี หรือมากกว่า
เดือนละ 10,001 บาท)
  - อื่น ๆ (ระบุ).....

คำอธิบาย (ถ้ามี).....

.....

คำอธิบายในภาพรวมของอาชีพที่ประสบความสำเร็จในความเห็นของท่านว่า
มาจากองค์ประกอบแห่งความสำเร็จอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

กิจกรรมในรายละเอียดของโครงการที่สนับสนุนความสำเร็จของอาชีพท้องถิ่น
และผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากประเด็นที่มีอยู่ในแบบสอบถามนี้

.....
.....
.....
.....

หมายเหตุ กรุณาส่งภาพประกอบอย่างน้อย 3 ภาพ ที่อธิบายถึงกระบวนการและผลิตภัณฑ์หรือ
การบริการที่สำเร็จ โดยส่งมาที่ Email : manop_skk@hotmail.com

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ข้อมูลแบบสอบถามในครั้งนี้

ผนวก ข

ข้อผนวก แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามชุดที่.....

โครงการการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการ อาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลชุดนี้เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่สถานศึกษาได้ทำการคัดเลือกว่ามีกิจกรรมอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปถอดบทเรียนเพื่อค้นหาคำตอบประกอบแห่งความสำเร็จของกิจกรรมต่อไป

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....
2. ที่อยู่.....
3. อาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ชื่อ.....
4. วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาหรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้เข้าไปช่วยเหลือหรือให้ความรู้ในเรื่องใดบ้าง

ดูบ้าง

5. ลักษณะการดำเนินกิจกรรมของท่านเป็นลักษณะภายในครอบครัวหรือเป็นกลุ่ม กรณีที่เป็นกลุ่มมีการดำเนินการบริหารจัดการกลุ่มในด้านต่างๆ อย่างไร (ทุน/หุ้น/การแบ่งปันผลประโยชน์/บัญชีรับ-จ่าย/ตลาด ฯลฯ)

6. อาชีพท้องถิ่น/ผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จในความเห็นของท่านในแต่ละองค์ประกอบเหล่านี้อย่างไรบ้าง

- ความรู้/ทักษะ
- เครื่องมือ-อุปกรณ์
- เงินทุน
- เทคโนโลยี
- การตลาด
- บรรจุภัณฑ์
- อื่นๆ (ระบุ).....

7. ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพท้องถิ่น/จัดทำผลิตภัณฑ์มีอะไรบ้าง

8. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขในการประกอบอาชีพท้องถิ่น/จัดทำผลิตภัณฑ์มีอะไรบ้าง

9. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	ดร.มงคลชัย สมอุดร
เกิด	3 ตุลาคม 2508
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> ▪ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ▪ Doctor of Philosophy (Vocational Education เน้นทาง Agricultural Education) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ▪ Dip. in Aquaculture ราชอาณาจักรสเปน ▪ หลักสูตรนักบริหารการศึกษาระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 2 ▪ หลักสูตรเสริมนักบริหารระดับสูง (ส.นบส.) รุ่นที่ 6 ของสำนักงาน ก.พ. ▪ หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 56
ประวัติรับราชการ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ เคยรับราชการตำแหน่งอาจารย์ นักวิชาการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษา ▪ ผู้อำนวยการวิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ พ.ศ.2546 - 2552 ▪ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียะเชิงเทรา พ.ศ.2553 - 2555
ตำแหน่งปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง การพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการ
อาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้

ผู้วิจัย ดร.มงคลชัย สมอุดร หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๖

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสังคมระดับประเทศและภูมิภาค” และพันธกิจ ได้แก่

- จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน
- ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
- วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ

โดยพันธกิจดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำมากำหนดเป็นนโยบาย ๔ มิติ ประกอบด้วย มิติที่ ๑ การสร้างโอกาสทางการศึกษา มิติที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพ มิติที่ ๓ การสร้างประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการ และมิติที่ ๔ ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ภายใต้มิติที่ ๑ การสร้างโอกาสทางการศึกษา ได้มีการกำหนดนโยบายในด้านการจัดอาชีวศึกษาและพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ในกลุ่มพื้นที่ชายแดนภาคใต้ไว้

จุดเน้นสำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดแผนงานโครงการและกิจกรรมภายใต้ ๔ กลยุทธ์หลัก คือ

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างโอกาสเรียนสายอาชีพ

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างศักยภาพสถานศึกษาและความปลอดภัย

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาความร่วมมือมุ่งสู่คุณภาพอาชีวศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข

โดยเป้าหมายในส่วนของกลยุทธ์การสร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข มีการดำเนินการต่อเนื่องมาจากปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕ ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าว ได้มีโครงการย่อย ๕ โครงการ ประกอบด้วย โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษา ปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพ ให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนส่งเสริมการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตลอดจนการจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินการแผนงาน โครงการและกิจกรรมภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีการพัฒนาเป็นอาชีพ ท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างไรบ้าง ซึ่งอาจส่งผลต่อการมีอาชีพและมีงานทำของเยาวชน และประชาชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นผลมาจากโครงการย่อยภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพฯ กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างอาชีพและการมีงานทำให้ประชาชนเพื่อสังคมสันติสุข จำนวน ๕ โครงการย่อย ประกอบด้วย

โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในสถาบันศึกษาปอเนาะ โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ/ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โครงการจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนสันติสุข โครงการฝึกอาชีพ ให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และโครงการเพิ่มคุณวุฒิและเกียรติบัตรเพื่อให้ประชาชนไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

๒. ศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินการแผนงาน โครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๘ สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ ๒๕๕๖

๓. ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาในปีงบประมาณ ๒๕๕๖

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยมีการใช้วิจัยเชิงสำรวจเพื่อหาจำนวนของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนจากโครงการภายใต้กลยุทธ์สร้างอาชีพและการมีงานทำเพื่อสังคมสันติสุข หลังจากนั้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของแต่ละสถานศึกษาในแต่ละประเภท เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นตอนกระบวนการจัดทำโครงการ การส่งเสริมสนับสนุนต่อยอดผลิตภัณฑ์และการบริการที่เกี่ยวข้องในอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเลิศ ทำการสังเคราะห์ผลการดำเนินการเป็นรูปแบบการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

ผลการวิจัย

๑. จากการสำรวจอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี สงขลาและสตูล มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๘ แห่ง พบว่า มีการดำเนินการโครงการในกิจกรรมทั้งหมด ๕๒ โครงการย่อยที่ทำให้เกิดอาชีพท้องถิ่นเกินครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๕ สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และเป็นอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๑ ดังนี้

๑.๑ จังหวัดยะลา มีสถานศึกษาจำนวน ๕ แห่ง ได้ดำเนินโครงการให้มีอาชีพท้องถิ่นจำนวน ๖ รายการ ได้แก่ กลุ่มจัดไม้ การเพาะเห็ดแครง ตัดผมชาย ซ่อมจักรยานยนต์ อีซูบล็อกลูกกรงเสื่อ สามารถสร้างมีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๑ รายการ ได้แก่ ยาหม่องไพลสด กระเป๋ากีฬารูปของซำร่วย และมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๑ รายการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากผ้า ผ้าบาติกขนมอบ โดยมีจำนวนอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งสิ้น ๑๒ รายการ

๑.๒ จังหวัดนครราชสีมา มีสถานศึกษาจำนวน ๒ แห่ง ดำเนินโครงการให้มีอาชีพท้องถิ่น จำนวน ๘ รายการ ได้แก่ ตัดผมชาย ช่างทาสี งานเชื่อมโลหะ เพาะเห็ดนางฟ้า ฝึกอาชีพในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) อาหารไทย เสริมสวย และตัดเย็บเสื้อผ้า สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ จำนวน ๒ รายการ ได้แก่ มะพร้าวแก้ว และเครื่องดนตรีบานอ และมีอาชีพท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ จาก ๒ สถานศึกษา คือ ขนมอบ โดยมีอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๒ รายการ

๑.๓ จังหวัดปัตตานี มีสถานศึกษาจำนวน ๖ แห่ง ดำเนินโครงการให้มีอาชีพท้องถิ่น จำนวน ๘ รายการ ได้แก่ ซ่อมคอมพิวเตอร์ ซ่อมเครื่องยนต์ ตัดเย็บเสื้อผ้า เพาะเห็ด ตัดผมชาย คิดตาสายพารา ก่ออิฐฉาบปูน เลี้ยงปลากระพง ดำเนินโครงการให้มีอาชีพช่างไฟฟ้า จาก ๒ สถานศึกษา และอาชีพเดินสายไฟฟ้า ๒ สถานศึกษา สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ จำนวน ๖ รายการ ได้แก่ ของชำร่วย ขนมอบไก่ ข้าวเกรียบ ปลาต้ม โรตีสกรอบ โคนัทจืด และสร้างอาชีพ ท้องถิ่นที่มีผลิตภัณฑ์ จำนวน ๔ รายการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะ การแปรรูปอาหาร ตัดเย็บ กระโปรงกระเป๋ และขนมไทย จำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๒ รายการ

๑.๔ จังหวัดสงขลา มีสถานศึกษาจำนวน ๒ แห่ง ดำเนินโครงการให้มีอาชีพท้องถิ่น จำนวน ๒ รายการ ได้แก่ ซ่อมจักรยานยนต์ ภาษาอังกฤษสำหรับร้านอาหาร และสามารถ สร้างผลิตภัณฑ์ คือ ผ้าคลุมผมสตรี

๑.๕ จังหวัดสตูล มีสถานศึกษาจำนวน ๑ แห่ง ดำเนินโครงการให้มีอาชีพท้องถิ่น จำนวน ๒ รายการ ได้แก่ ปลุกผักไฮโดรโปนิกส์ การแปรรูปอาหาร และสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ คือ ขนมอบ

๒. แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมของอาชีพท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ภายใต้กลยุทธ์ การจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมของการฝึกอบรมจากทั้งหมด ๑๘ สถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้มีประเด็นลักษณะประกอบต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้/ทักษะมีความรู้เดิมจากครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๐ สถานศึกษา อาชีวศึกษาได้เข้ามาให้ความรู้ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๘ เท่ากับไม่มีความรู้/ทักษะมาก่อน โดยมีการช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนอื่น คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๒

ด้านเงินทุนเป็นการลงทุนด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๖ สถานศึกษาจัดหาทุน ในรูปวัสดุ-อุปกรณ์อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๔ ด้านเงินทุนที่จัดให้มีความเหมาะสมพอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ ไม่เหมาะสมและไม่พอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ ด้านวัตถุดิบหาได้

ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘๐ ต้องนำมาจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๒

ด้านกระบวนการผลิต/บริการเป็นขั้นตอนที่มีมาแต่เดิม/ความรู้เดิม คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒๑ ได้มีการพัฒนาขั้นตอนใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๙ ด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่าย ไม่มีการดำเนินการ

ด้านเทคโนโลยี เป็นเทคโนโลยีที่นำมาจากแหล่งอ้างอิงๆ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙๘ เป็นเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๓ เป็นเทคโนโลยีต่อยอดภูมิปัญญาฯ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๙

ด้านการตลาด/ช่องทางการจำหน่ายไม่มีการดำเนินการในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๓ มีการดำเนินการจากการฝึกอบรมโดยเป็นหลักสูตรระยะสั้น คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ โดยการนำไปปฏิบัติตามข้อมูลหลักการแล้วประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๑ และการดำเนินการด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๓ ด้านคู่แข่งมีมากกว่า ๑ แห่งในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐๙ ไม่มีคู่แข่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓๖ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๕

ด้านบรรพบุรุษที่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๑ ไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๖๐ ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ และไม่มีการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๖

ด้านสถานที่ดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มในสถานที่กลาง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๔ โดยบุคคลหรือกลุ่มในที่ต่างๆ แล้วนำมารวมกัน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๒ และโดยบุคคล/ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๔

ด้านรายได้จากการจำหน่าย/บริการมีรายได้เป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๒ เป็นช่วงฤดูกาล คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๕ และเป็นรายเดือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ ด้านรายได้ต่อเดือน สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๑-๒ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๕ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๗ สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๒-๓ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๖ และสูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ๓-๔ เท่า คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒

องค์ประกอบแห่งความสำเร็จมาจากความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ มีความถี่สูงที่สุด โดยมีความเข้มแข็งร่วมมือจากสมาชิก วิทยากรมีความรู้ความชำนาญและให้คำแนะนำ การนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ การมีอาชีพและเพิ่มรายได้โดยเป็นอาชีพที่ต้องการในท้องถิ่น ทุน/เครื่องมือ อุปกรณ์/สถานที่จำหน่ายสินค้า ความมีวินัย รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจของสมาชิก และการฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องมีความถี่ลงมาตามลำดับ

ปัญหาอุปสรรคมาจากความไม่สงบในพื้นที่ที่มีความถี่สูงที่สุด โดยมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน เวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน ระยะทางการเดินทาง และภารกิจของผู้รับผิดชอบมีมาก มีความถี่ลงมาตามลำดับ

พบว่าในกลุ่มกิจกรรมโครงการทั้ง ๕ กลุ่มมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ดังนี้

๑. กลุ่มสถาบันการศึกษาปอเนาะ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา อาชีพการเพาะเห็ดแครง โดยกลุ่มมีความรู้ในการเพาะเห็ดชนิดอื่น วิทยาลัยได้มีการนำไปศึกษาเพิ่มเติมจาก จ.กระบี่ และสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ ยังมีปัญหาในเทคนิคการดูแลจากเชื้อจุลินทรีย์ทำลายก้อนเชื้อ แนวโน้มความต้องการตลาดยังสูง การผลิตยังไม่พอเพียงและทำให้กลุ่มมีรายได้เสริม

๒. กลุ่มโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล อาชีพการปลูกผักไร้ดิน วิทยาลัยฯ ได้จัดฝึกอบรมความรู้และจัดวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ให้ ได้ผลตลอดปี รายได้ นำไปเป็นทุนหมุนเวียนในรุ่นถัดไป ปัญหาต้องมีการดูแลเป็นพิเศษในด้านน้ำ และผู้รับผิดชอบในวันหยุด

๓. กลุ่มเยาวชนสันติสุข ได้แก่ วิทยาลัยประมงปัตตานี อาชีพการเลี้ยงปลาทาบตีบในกระชัง สถานที่ใช้ในแม่น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน มีการสนับสนุนเงินทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ โดยเฉพาะวัสดุต่างๆ ในรอบแรก หลังจากนั้นกลุ่มต้องใช้ทุนหมุนเวียนเอง ระยะเวลา ๔-๕ เดือนสามารถจำหน่ายได้ มีพ่อค้ามารับซื้อ ผลผลิตมีความต้องการสูงโดยเฉพาะในช่วงถือศีลอดของชาวมุสลิม (กรกฎาคม-สิงหาคม) ปัญหาอุปสรรคจะมาจากน้ำและโรค

๔. กลุ่มเยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคจะนะ อาชีพช่างซ่อมจักรยานยนต์ วิทยาลัยฯ ได้ให้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ กลุ่มใช้ทุนส่วนตัวในการเปิดร้านซ่อมจักรยานยนต์ ต้องการความช่วยเหลือต่อในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนและเครื่องมือพิเศษเพิ่มเติม

๕. กลุ่มเพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพและเกียรติบัตรประชาชนเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพสุโขทัย โดยให้ความรู้ด้านการประกอบอาหารแก่ผู้เข้าร่วม โครงการซึ่งเดิมเริ่มต้นจากขายส้มตำมีโต๊ะแค่ตัวเดียว ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ต่อมาจึงเพิ่มขายก๋วยเตี๋ยว ซึ่งหลังการเข้าร่วมโครงการ ได้ขยายกิจการเป็นร้านอาหารไทยเมนูตามสั่งทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑.๑ ในภาคการตลาด ช่องทางการจำหน่าย และบรรจุภัณฑ์ มีการดำเนินการในระดับที่น้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการต่อยอด ขยายผล และดำเนินการในลักษณะที่เป็นรูปธรรมให้มากขึ้น

๑.๒ ควรรวมกลุ่มการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เข้าด้วยกันเพื่อสร้างเครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ในอาชีพท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ที่อยู่ กลุ่มเดียวกันเชื่อมโยงเข้าด้วยกันจะทำให้มีอำนาจการต่อรองในการจัดทำและหาช่องทางจำหน่าย ที่ต่อเนื่องได้โดยใช้กระบวนการวิจัย

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๒.๑ หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมที่เป็นการต่อ ยอดผลิต/ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและต่อเนื่องสู่ความยั่งยืน

๒.๒ การจัดการความรู้ระหว่างกลุ่มกิจกรรมจะเป็นการพัฒนาต่อยอดและสนับสนุน ความสำเร็จของกิจกรรมที่ไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งหรือการมีรายได้ของกลุ่มได้

๓. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑ ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือการวิจัยเชิงประเมิน โครงการในรายละเอียดเพื่อนำไปสู่ การบริหารจัดการรูปแบบการดำเนินการ โครงการ ทั้งรายครอบครัว รายกลุ่มและการสร้างเครือข่าย การต่อยอดผลิตภัณฑ์ ในการสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน

๓.๒ ควรใช้เกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นฐานในการบอกระดับความก้าวหน้า และยั่งยืนของแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ตลอดจนการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบ ความสำเร็จเพื่อเชื่อมโยงแต่ละกลุ่มอาชีพในการสร้างงานสร้างรายได้อย่างมีทิศทางที่ชัดเจน